

INNOVATIE
IN DE
ZORGSECTOR

 NIVEL
bibliotheek

drieharingstraat 6
postbus 1568
3500 bn utrecht
T 030 2 729 614/615
F 030 2 729 729

INNOVATIE IN DE ZORGSECTOR

JAARBOEK 1998

Samengesteld door:

R. de Groot (NIVEL)

Drs. A.P.M. Ketelaars (Trimbos-instituut)

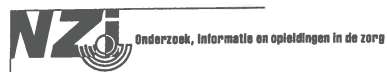
H. Maaskant (NZi)

Redactie:

R. de Groot

Drieharingstraat 6, Utrecht
postadres: Postbus 1568
3500 BN Utrecht
telefoon 030-2729700
fax 030-2729729

Oudlaan 4, Utrecht
postadres: Postbus 9697
3506 GR Utrecht
telefoon 030-2739700
fax 030-2739560

Da Costakade 45, Utrecht
postadres: Postbus 725
3500 AS Utrecht
telefoon 030-2971100
fax 030-2971111

Bureauredactie en lay-out: Editor, Rotterdam
Omslagontwerp: Mariël Lam, Linschoten

Elsevier/De Tijdstroom is een imprint van Elsevier bedrijfsinformatie bv te Maarssen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW Amstelveen.

Voor het overnemen van één of meer gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISSN 0927-0744
ISBN 90 352 2011 0
NUGI 732, 757

Woord vooraf

In het Jaaroverzicht Zorg 1998 staan de ontwikkelingen en de beleidsvoornemens alsmede de financiële onderbouwing van de zorgsector voor dit jaar beschreven. Als belangrijke thema's worden genoemd: zorg op maat, een meer centrale rol voor de patiënt en doelmatigheid. Onderwerpen waar ik veel belang aan hecht. Maar met deze doelen alleen redden we het niet. Deze redelijk abstracte termen moeten invulling krijgen en gaan leven voor al die mensen die werkzaam zijn in de zorgsector. Daar waar de zorg wordt geleverd, vindt de innovatie plaats die nodig is om deze thema's handen en voeten te geven.

Dit jaarboek staat weer boordevol innovatieve projecten: een uiting van de creativiteit van de mensen werkzaam in de zorgsector. Velen van u weten dat ik er een voorstander van ben om de mensen in het veld de ruimte voor zorgvernieuwing te geven. Want ondanks de toegestane lichte stijging van de zorguitgaven dit jaar, blijft het jasje van de gezondheidszorg krap en ook in de toekomst zal het spanningsveld tussen vraag en aanbod altijd aanwezig blijven. Hier ligt voor ons allen een uitdaging. Dat u deze uitdaging aangaat bewijst het Jaarboek Innovatie in de Zorgsector jaarlijks!

Dit nieuwe jaarboek bevat een selectie van zo'n 240 projecten, die een beeld schetsen van vernieuwing in de diverse zorgsectoren. Een groot pluspunt van het jaarboek vind ik de diversiteit aan sectoren. Overdracht van informatie van de ene sector naar de andere lijkt zo vanzelfsprekend, maar dat is het niet. Vandaar dat ik aan nieuwe projecten randvoorwaarden stel. De initiatieven moeten van een goede kwaliteit zijn en positieve resultaten moeten voor alle geïnteresseerden in Nederland beschikbaar komen. Daarnaast is het natuurlijk van belang dat de financiële randvoorwaarden in de gaten gehouden worden. Een flink aantal innovatieve projecten neemt deze laatste randvoorwaarde als uitgangspunt. Zij stellen zich ten doel om voor hetzelfde geld meer zorg van een tenminste gelijkblijvend kwalitatief niveau te verlenen, de zogenoemde doelmatigheidsprojecten.

Ik hoop dat het Jaarboek 1998 ook dit jaar als inspiratiebron dient voor instellingen en beroepsbeoefenaren en dat zij gemotiveerd worden om aan de slag te gaan met voorbeelden van projecten die elders in Nederland tot een positief resultaat hebben geleid.

Dr. E. Borst-Eilers
Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Inhoud

	Inleiding	17
1	Algemene populatie	
	Zeg het maar	33
	Pedagogisch spreekuur in speel-o-theek	35
	Standaarden ten behoeve van de kraamzorg	36
	Borstvoedingsprotocol	38
	VPReventie	39
	Huisartsen en GGD samen in achterstandswijken	41
	Keuzemogelijkheden in de thuiszorg	42
	Sociale kaart verzorging/verpleging thuis	43
	Integrale indicatiestelling	44
	Steunpunt mantelzorg	45
	Belevingsgerichte zorg thuis	47
	Wijkhulpdienst	49
	Persoonsgebonden hulp	50
	Gezondheidsvoorlichting in eigen taal	52
	Medische zorg aan illegalen/onverzekerden	53
2	Ouderenzorg	
<i>2-1</i>	<i>Ouderen, algemeen</i>	
	Grijs op eigen wijs, vrouwengroepen	55
	Grijs op eigen wijs, toegankelijkheid van informatie en kennis	57
	Participatie ouderenbonden in indicatieorganen	59
	Ouderenbezoek	60
	Preventieve huisbezoeken	61
	Serviceloket in zorg/behandelcentra	62

	Netwerk geriatrie Midden-Brabant	63
	Netwerk geriatrie Den Haag	65
	Zorgcontinuüm Enter	67
	Thuiszorg en oefentherapie: de weg terug naar zelfstandigheid	68
	Gestructureerde zorg voor ouderen in de huisartsenpraktijk	70
	Verticale opbouw ouderenzorg – ontwikkeling multifunctionele zorgcentra	71
	Kiezen van een verpleeghuis	73
	Verantwoorde zorg	74
	Deeltijddifferentiatie somatiek	76
2-2	<i>Thuiswonende ouderen</i>	
	De aanleunwoning thuisbezorgd	77
	Reikwijdteprojecten en overbruggingshulp	79
	Extramuralisering WBO-gelden	80
	Dagverzorging Douvenrade	81
	Thuiszorg voor verpleeghuisgeïndiceerden	82
	Zorghotel	83
	Verpleeg(t)huiszorg	84
	Flexibel intermitterende zorg	85
2-3	<i>Psychogeriatrische patiënten</i>	
	Op weg met dementie	86
	Videohulpverlening	88
	Thuiszorgondersteuning	89
	Zorg op maat	90
	Casemanagement psychogeriatric/psychiatrie	91
	Crisisinterventie	93
	Amberhof	95
	Verpleeghuis dagverzorgingsproject	96
	Preferenties dementerenden	97
	Kwaliteit van zorg en validation	98
	Multimediaproject	100

2-4	<i>Woonvormen</i>	
	Woonzorg 2000	101
	Zorgwoningen	102
	Begeleid wonen	104
	Kleinschalig wonen	105
3	Cliënten in de geestelijke gezondheidszorg	
3-1	<i>Behandeling</i>	
	Preventie van depressie	107
	Effectieve hulpverlening bij kindermishandeling	109
	Systematisering van diagnostiek en zorgtoewijzing	110
	Traumaverwerking voor 60+ vrouwen	111
	Preventie en sociale psychiatrie, psycho-educatie	112
	Voor- en nazorg MKD	113
	Klinische cognitieve gedragstherapie	114
	Herstelcentrum voor opgebrande mensen	115
	Verpleegunit	116
	Preventie van agressieve incidenten	117
	Hiv/aids en chronisch psychiatrische patiënten	118
3-2	<i>Substitutie en zorgcoördinatie</i>	
	Behandelondersteuning in deeltijd	120
	Intensieve crisisbegeleiding	121
	Psychiatrische aanvullende zorg thuis	122
	Suiteproject	124
	Zorgvoorziening Berkenhof	125
	Balans	127
	Regionalisatie M(ishandeling) I(ncest) S(uicide)	128
	Meldpunt vervuiling/verwaarlozing en ouderenmishandeling	130
	Casemanagement	132
	Zorgmanagement	134
	Jonge mensen met schizofrenie	136

3-3	<i>Rehabilitatie/resocialisatie</i>	
	Voor wat hoort wat	138
	Arbeidsvoorziening 't Wad	140
	Stageproject 1:100	141
	Apassi Rehabilitatiecentrum	143
	Buddy's	144
	Horizon	145
	Kwartiermaken	146
	Resocialisatiehuis Rintveld	148
3-4	<i>Dagbesteding</i>	
	Vrije tijd en Karwei	149
	COSTAS	150
	Activiteitenbemiddeling	151
	Dagactiviteitencentrum	152
3-5	<i>Woonvormen</i>	
	Soloplus	153
	Anders wonen	155
	Begeleid zelfstandig groepswonen	156
	Woonrehabilitatie	157
	Halen en brengen	158
	Zorg op maat	159
3-6	<i>Verslavingszorg</i>	
	Jongerengroep – kinderen van verslaafde ouders	160
	Project 4	161
	Begeleid wonen	163
	Fleerde, begeleid kamerwonen	165
	Begeleid wonen	166
	Thuiszorg bij verslaving	167
	Intensieve thuiszorg verslaafden	168
	Samenwerking psychiatrie en verslaving	170
	Dubbele diagnose cliënten	172
	Vrouwen met eetstoornissen en verslaving	174

3-7	<i>Maatschappelijke opvang</i>	
	Persoonsgebonden budget	176
	Maatschappelijke ondersteuning	177
	Preventie dakloosheid	178
	Rehabilitatieteam	179
	Hulpverlening in het kader van OGGZ	180
	OGGZ-project Bijzondere Zorg	182
	Vangnet & Advies OGGZ	183
	Vangnetwerk	185
	Vangnet	187
3-8	<i>Cliëntenparticipatie</i>	
	Cliëntenparticipatie	189
	Cliënten-bibliotheek De leeswijzer	190
	Informatie Steunpunt GGZ en Vriendendienst	192
	Cliëntdeskundige in de GGZ	194
4	Zorg aan gehandicapten	
4-1	<i>Behandeling/begeleiding van verstandelijk gehandicapten</i>	
	Medezeggenschap cliënten en verwanten	196
	Beleid seksualiteit en protocol ongewenste seksualiteit	198
	De tijd is er rijp voor	199
	Ambulant politeam	201
	Paramedische thuisondersteuning	202
	Opnamevervangende behandeling	204
	Casusgericht werken	205
	Substitutieproject	206
	Crisisinterventie	207
	In Casa	209
4-2	<i>Woonvormen voor verstandelijk gehandicapten</i>	
	Beschut zelfstandig wonen	211
	Aanleunwoning	212
	Intensief begeleid zelfstandig wonen	213

	Kleinschalig wonen door middel van vraaggestuurde zorg	214
	Weekend- en vakantieopvang	215
4-3	<i>Dagbesteding voor verstandelijk gehandicapten</i>	
	Dagbesteding op basis van zorgvraagwening en cliëntenvoorkeur	216
	Transmuraal dagbestedingsaanbod	217
	Aangepaste vrijetijdsbesteding	219
	Zorg-landbouw-combinatie 'Moed en Vertrouwen'	220
	De auti-werkgroep in de dagbesteding	221
4-4	<i>Zorg aan lichamelijk/zintuiglijk gehandicapten</i>	
	Transmuraal adviesteam	222
	Woontraining	224
	Turkse oudercursus	225
	Ouderparticipatie	226
	Ouderparticipatie allochtonen	227
	Communicatie revalidatie team	229
	TCG-R II: trainingsprogramma competent gedrag	230
	Zorggarantiewoningen	232
5	Zorg aan somatische patiënten	
5-1	<i>Somatische patiënten, algemeen</i>	
	Ambulante nachtzorg	233
	SAFE 21	235
	Ulcus cruris venosum preventie	237
	Onbegrepen lichamelijke klachten	239
	THEMA	241
	Vrijwilligers terminale zorg	243
	Pré-operatief onderzoek	244
	Systematisch voorbereiden van personen die een bedreigend medisch onderzoek moeten ondergaan	245
	Cliëntenraad	246
	Geïntegreerde zorg	247
	Afdelingsassistent met patiëntgebonden taken	248
	Verpleeghuisarts in het ziekenhuis	250

5-2	<i>Nazorg aan patiënten ontslagen uit ziekenhuis</i>	
	Telefonische follow-up	251
	Samenwerking geriatrie	252
	Samenwerking transmurale zorg	253
	Transferpunt geneesmiddeleninformatie	254
	Transmurale zorg	255
	Transferfunctie	257
	Verpleegkundige overdracht	258
	Transmurale procedure	260
	Zorgvernieuwing leidend tot ligduurverkorting, deelproject	
	Protocol collumfractuur	261
	Thuiszorgprogramma tractiebehandeling	263
	Mannitolbehandeling	265
	Wijkziekenboeg in verzorgingshuis	266
	Reactivering	267
	Vervroegde uitplaatsing	268
6	Zorg aan chronisch zieken	
6-1	<i>Samenwerking eerste en tweede lijn</i>	
	Voorlichting aan vrouwen met borstkanker	269
	Continuïteitsbezoek kankerpatiënten	270
	Thuiszorg in aplastische periode na hoge dosis chemotherapie	271
	CVA-project	272
	Standaardverpleegplan – transmuraal	274
	TIA-service	275
	Maatschappelijk werk hiv-patiënten	276
	Groepsgewijze educatie-lotgenotencontact	278
	Diabetes zorgsysteem	280
	Zorgnetwerk voor diabetici	281
	Ulcus cruris-behandeling	282
	Transmurale carazorg	283
	Astmaspreekuur	284
	Transmuraal verpleegkundig consulent chronisch zieken	285
	Transmurale reumaconsulent	287

	Zorgwijzer reumatoïde artritis	289
	Thuisbehandeling diep-veneuze trombose	290
	Zorgvernieuwing leidend tot ligduur-verkorting, deelproject	291
	Thuisbehandeling bij diepe veneuze trombose	292
6-2	<i>Andersoortige projecten</i>	
	Implementatieproject Orion	293
	Ervaringsdeskundige mentoren t.b.v. arbeidsintegratie	294
	Psychosociale zorg hiv/aids moeders en kinderen	296
	Praktijkverpleegkundige	297
	Samenwerking pulmonologie	298
	Poliklinische ademhalingsinstructie	299
	Herstel en Balans	300
	Intensieve geprotocolleerde dagbehandeling	302
	Opvang na diagnosegesprek	303
	Multidisciplinaire zorgplannen	304
	Hartrevalidatie	305
	Clëntenparticipatie	306
	Resident assessment instrument	307
	Hondenbezoek in het verpleeghuis	308
	Samenwerking NAH	309
7	Palliatieve/terminale zorg	
	Palliatieve zorg	310
	Communicatie in de palliatieve zorg	311
	Zorg voor zorg	312
	Mappa Mondo	313
	Vrijwilligers terminale zorg	315
	Beslissingen rond het levenseinde	317
8	Projecten gericht op hulpverleners	
8-1	<i>Diagnostiek en consultatie</i>	
	Gestructureerde telefonische consultatie	318

	Gezamenlijk consult orthopedie	319
	Vluchtelingenkinderen	320
	Advieslijn GGZ-jeugd	322
	Consultatieve psychiatrische verpleegkunde	324
8-2	<i>Kwaliteitsbevordering</i>	
	Second opinion	325
	Kwaliteitsmeting huisartsenzorg	327
	Grijs op eigen wijs, deskundigheids- bevordering medewerkers thuiszorg	329
	Modulair verplegen en verzorgen	331
	Werken volgens rooster	332
	Agenda 2000	333
	Zorg 2000	334
	Automatiseringsproject diëtetiek	336
	Intercollegiale toetsing	338
	Kwaliteitsproject pré-operatief onderzoek	339
	Integrerende verpleegkunde	340
	Eisenkader Oncologisch Dagcentrum	342
	CONQUEST	343
	Kwaliteitssystemen	344
	Kwaliteit van zorg; wat vindt u daarvan?	345
9	Opvoedingsproblematiek en ontwikkelingsachterstand	
	Home-Start	347
	Preventieproject druktemakers	349
	Opvoedingsondersteuning	350
	Opvoedingsondersteuning	352
	Baby- en ouderproject	353
	Integrale vroeghulp	355
	Mulidisciplinaire kindergeneeskunde	356
	Trefwoorden	357
	Lijst van afkortingen	365

Inleiding

In 1997 werden er 634 zorgvernieuwingsprojecten geregistreerd in de Databank Zorgvernieuwing. De diversiteit aan projectbeschrijvingen laat zien dat er nog steeds volop geëxperimenteerd wordt in de verschillende zorgsectoren. Om u een indruk te geven van deze diversiteit bevat dit boek een selectie van 236 van deze zorgvernieuwingsprojecten.

Het jaarboek is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in zorgvernieuwing. Veel zorgvernieuwing vindt op lokaal niveau plaats. Een registratie van deze zorgvernieuwingsprojecten draagt ertoe bij dat het overzicht over wat er in het veld aan zorgvernieuwing gebeurt, niet verloren gaat. Zo krijgen (potentiële) initiatiefnemers in het veld en andere geïnteresseerden de gelegenheid om op de hoogte te raken van reeds bestaande zorgvernieuwingsprojecten.

U treft in dit boek een breed scala van zorgvernieuwingsprojecten aan. Deze landelijke databank van experimenten op het gebied van de zorgvernieuwing wordt beheerd door het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg), het Trimbos-instituut en het NZi, onderzoek, informatie en opleidingen in de zorg. Er worden vernieuwingsinitiatieven in de Nederlandse gezondheidszorg en daarmee verband houdende maatschappelijke dienstverlening geregistreerd.

De databank wordt gefinancierd door het Ministerie van VWS, de Nederlandse Vereniging voor Verpleeghuiszorg (NVVz), het Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging (LCVV) en de GGZ Nederland.

Deze inleiding bestaat uit drie delen. Eerst wordt ingegaan op de Databank Zorgvernieuwing: wie neemt het initiatief tot zorgvernieuwing, de afbakening van het begrip 'zorgvernieuwingsproject', de opzet en werkwijze van de registratie en de gegevensopslag en -raadpleging. Daarna volgt een overzicht van het soort projecten dat in de databank is opgenomen. In het derde en laatste deel

van deze inleiding komt het jaarboek aan de orde: de selectie van de projecten en de hoofdstukindeling.

De Databank Zorgvernieuwing

Zorgvernieuwingsinitiatieven

Zorgvernieuwingsprojecten ontstaan vaak vanuit het veld. Zorgverleners zijn, als direct betrokkenen bij de zorgverlening, deskundig in het signaleren van problemen in de zorg en het bedenken van oplossingen voor deze problemen. Naast zorgaanbieders zijn ook zorgverzekeraars en patiënten/consumenten betrokken bij de vernieuwingen. Zorgverzekeraars spelen bijvoorbeeld een rol bij het toenemend aantal transmurale zorgprojecten en bij projecten rondom een (praktijk)verpleegkundige in de huisartspraktijk. Patiënten/consumentenorganisaties hebben tot nu toe voornamelijk een indirecte rol gespeeld bij vernieuwingen. Zelf zijn zij meestal geen initiatiefnemer, wel participeren zij in een aantal gevallen in een project. Er is bijvoorbeeld een toenemend aantal projecten waarin patiëntenraadplegingen gehouden worden. De rol van patiënten lijkt te veranderen, getuige het toenemend aantal projecten dat volledig door patiënten wordt opgezet (consumer run) of opgezet wordt door belangenverenigingen. Zo hebben de ouderenbonden het project 'Grijs op eigen Wijs', dat bestaat uit drie deelprojecten gericht op oudere vrouwen, mede opgezet.

De overheid is ook op het terrein van de zorgvernieuwing actief. Dit blijkt niet alleen uit verschillende nota's, maar ook uit daadwerkelijke ondersteuning van zorgvernieuwingsprojecten. Ook andere organisaties op landelijk niveau zijn actief betrokken bij het ontwikkelen en implementeren van nieuwe zorgconcepten. Zo ondersteunt de Nationale Commissie Chronisch Zieken een aantal projecten gericht op de verbetering van de kwaliteit van zorg voor chronisch zieken en ondersteunt het Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging ontwikkelingsprojecten met als doel verbetering van de positie van de verplegende en verzorgende beroepsgroep.

Wat zijn zorgvernieuwingsprojecten?

Als men zorgvernieuwingsprojecten wil registreren moet men beslissen wat er met de term 'zorgvernieuwingsproject' bedoeld wordt. Bij de begripsafbakening worden twee componenten onderscheiden: enerzijds 'zorgvernieu-

wing' en anderzijds 'project'. Onder zorgvernieuwing wordt verstaan: bewust gekozen activiteiten die gericht zijn op realisering van veranderingen in het primaire proces binnen de gezondheidszorg en de daarmee verband houdende maatschappelijke dienstverlening, met als doel verhoging van kwaliteit en/of doelmatigheid van zorg. Het primaire proces verwijst naar de zorgverlening zoals de patiënt/cliënt die direct ondervindt. Met andere woorden: de zorggebruiker moet iets merken van de vernieuwing. Puur medisch-technische vernieuwingen in de gezondheidszorg vallen buiten het bestek van de databank. Vaak gaat het om specifieke veranderingen in de zorg, zoals een verschuiving van intramurale naar ambulante en extramurale zorg of een meer gedifferentieerd aanbod van zorg dat beter is afgestemd op de behoeften van het individu. Het is mogelijk dat hiertoe activiteiten op het niveau van het secundaire proces plaatsvinden: bestuurlijke, beleidsmatige en organisatorische activiteiten die voorwaarden moeten creëren voor de zorgverlening. Voorwaarde voor het opnemen van zo'n project in de databank is dat deze activiteiten een verandering van het primaire zorgproces beogen.

Zorgvernieuwing is per definitie een beweeglijk begrip, waarvan de inhoud voortdurend verandert. Wat eens vernieuwend was, is nu geaccepteerd of passé. Wat in de ene regio of instelling als onderdeel van het reguliere zorgaanbod wordt gezien, kan elders beschouwd worden als een ingrijpende vernieuwing. Bovendien is elke verandering van het zorgaanbod niet noodzakelijkerwijs een vernieuwing. Het is moeilijk harde criteria vast te stellen waarmee een initiatief al dan niet een vernieuwing genoemd kan worden. Aansluitend bij definities die de perceptie van de betrokkenen centraal stellen^{1,2}, laten wij de beslissing of een project vernieuwend is in eerste instantie over aan het veld: als de direct betrokkenen vinden dat activiteiten vernieuwend zijn, dan vult men het registratieformulier in en wordt het project aangemeld. 'Vernieuwing' is hiermee een relatief begrip, dat zijn invulling krijgt afhankelijk van de context of organisatie waarbinnen het project wordt uitgevoerd.³

Naast het inhoudelijk element vindt begripsafbakening plaats aan de hand van formele criteria die te maken hebben met kenmerken van een 'project'. In het kader van deze databank wordt onder een project het volgende verstaan: een geheel van activiteiten gericht op de realisatie van een van tevoren vastgesteld doel met behulp van bepaalde middelen binnen een bepaald tijdsbestek. Dit

betekent dat de activiteiten begrensd zijn in de tijd; er is een begin- en in principe ook een einddatum. De einddatum is niet altijd aan te geven, bijvoorbeeld in het geval van een woonvoorziening met een experimenteel karakter. Daarnaast is een kenmerk dat doelstellingen en de wijze waarop men die wil bereiken, expliciet zijn geformuleerd en op schrift gesteld. Aangezien projecten een experimenteel karakter hebben, moet er op enigerlei wijze in een evaluatie voorzien zijn; dit kan variëren van een interne procedure, waarbij de waargenomen resultaten aan de doelstellingen worden getoetst, tot een evaluatieonderzoek door een onafhankelijke instantie.

De databank is dus zeker niet volledig: er gebeurt veel meer op het gebied van zorgvernieuwing. De databank beperkt zich tot zorgvernieuwingen die projectmatig worden aangepakt. Dat wil zeggen dat de ideeën op papier gezet zijn in de vorm van een projectplan en dat er een evaluatie uitgevoerd wordt. Dit garandeert dat opgedane ervaringen overdraagbaar zijn doordat belangstellenden kunnen informeren naar het projectplan en de resultaten van de evaluatie bij de contactpersoon van het project.

Registratie zorgvernieuwingsprojecten

Om een zo volledig mogelijk overzicht van alle zorgvernieuwingsprojecten in Nederland te verkrijgen, wordt elk jaar opnieuw een zo breed mogelijk scala van instanties benaderd. De gegevensverzameling vindt plaats in twee fasen. In de eerste fase wordt een inventarisatieronde gehouden, waarbij aan relevante sleutelinstanties en -personen wordt gevraagd om zorgvernieuwingsprojecten inclusief contactpersonen aan te melden. Benaderd worden de eerste lijn (Instellingen voor Maatschappelijk Werk, Gezondheidscentra, Districts Huisartsen Verenigingen etc.), de geestelijke gezondheidszorg (RIGG's, RIAGG's, Algemene Psychiatrische Ziekenhuizen etc.), de intramurale gezondheidszorg (verpleeghuizen, instellingen voor verstandelijk gehandicapten, ziekenhuizen etc.) en niet-echelonegebonden organisaties, zoals bijvoorbeeld zorgverzekeraars, provinciale raden voor de volksgezondheid en inspecties voor de gezondheidszorg. Op deze wijze zijn in 1997 ruim 2200 inventarisatieformulieren verzonden. De respons varieert sterk per sector. Overigens leert navraag dat instellingen die niet reageren in veel gevallen ook geen projecten te melden hebben.

Vervolgens zijn, na correcties voor dubbelstellingen, aan de contactpersonen van de betreffende projecten vragenlijsten gestuurd. Van elk project worden basale kenmerken geregistreerd, zoals een korte omschrijving van doel en middelen, aantal en soort participanten, doelgroep, financiers, evaluatieprocedure, werkgebied, start- en einddatum etc. Bij elk project worden de contactpersoon en (waar aanwezig) publicaties genoteerd. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in 634 nieuwe projecten.

Bij het verzamelen van informatie over de zorgvernieuwingsprojecten wordt zo mogelijk samengewerkt met andere instellingen die registraties van projecten hebben opgezet. Op deze manier wordt voorkomen dat het veld onnodig belast wordt. In 1997 is er informatie over projecten uitgewisseld met het Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging (LCVV) en met de Stichting Onderzoek en Ontwikkeling Maatschappelijke gezondheidszorg (STOOM), die een inventarisatie heeft gehouden van onderzoeks- & ontwikkelingsprojecten in de thuiszorginstellingen.

Aan de contactpersonen van de reeds eerder geregistreerde projecten wordt, indien nog niet beëindigd, een zogenaamde updating gestuurd. Op het mutatieformulier van een bepaald project kan men mogelijke wijzigingen aangeven. Hiermee is gegarandeerd dat de gegevens in de databank up-to-date blijven. De gegevensverzameling en updating, ten behoeve van dit jaarboek, heeft in de periode juni 1997 tot december 1997 plaatsgevonden.

De databank op diskette

De in dit jaarboek opgenomen projecten vormen slechts een deelverzameling van het totaal aantal geregistreerde projecten. Ook zijn per project meer gegevens verzameld dan in dit boek staan. Alle gegevens zijn opgenomen in een geautomatiseerde databank.

Om u een breed overzicht te verschaffen van de voorhanden zijnde informatie, wordt de databank op diskettes uitgegeven. De diskettes bevatten informatie over bijna 3000 projecten die tussen 1995 en 1998 gestalte hebben gekregen. De informatie op de diskettes is ontsloten door middel van een trefwoordensysteem. Daarnaast is het mogelijk om te zoeken op 'vrije tekst' en op contactpersoon. Er kan bijvoorbeeld gezocht worden op onderwerp, doelgroep, betrokken beroepsgroepen of provincie.

Tabel 1 Aantal projecten in databank naar registratiejaar

	<i>Jaar van registratie</i>							Totaal
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	
Aantal projecten	417	527	825	915	694	527	634	4539

Projecten in de databank

De databank is niet alleen een bron van informatie voor iedereen die een zorgvernieuwingsproject wil opzetten. Het biedt tevens een overzicht van wat er gaande is op het gebied van zorgvernieuwing in Nederland.^{4,5} De databank bevat momenteel 4539 projectbeschrijvingen (zie tabel 1). Het aantal projecten per registratiejaar stijgt tot 915 in 1994. Vanaf die tijd schommelt het rond 600 projecten per jaar. Wat houden de projecten in? En kunnen er trends gedestilleerd worden? In de volgende paragrafen wordt hier nader op ingegaan.

Enkele algemene kenmerken van de geregistreerde projecten

Zoals in het eerste deel van deze inleiding is vermeld wordt de beslissing of een verandering vernieuwend is aan de direct bij het project betrokken personen overgelaten.

Om meer inzicht te krijgen in het type projecten dat in 1997 in de databank is opgenomen zijn de projecten op een aantal kenmerken nader bekeken (zie tabel 2).

Allereerst is nagegaan welke zorgsectoren er bij de projecten betrokken zijn. Thuiszorgorganisaties participeren in 39% van de projecten. In 1996 was dit percentage 17%. Uit deze toename mag niet geconcludeerd worden dat de zorgvernieuwingsgeest in de thuiszorg heeft toegeslagen. In 1996 is er geen inventarisatie geweest bij de thuiszorgorganisaties. In 1997 heeft er een inhaalslag plaatsgevonden. Ook ziekenhuizen, huisartsen en verpleeghuizen zijn actief. Het aantal bij de zorgverlening betrokken zorgverleners geeft een indruk van de omvang van een project. Daarbij is een indeling gemaakt in drie antwoordcategorieën (zie tabel 2). Ruim de helft van de projecten is kleinschalig opge-

Tabel 2 Enkele algemene kenmerken (n = 634)

<i>Betrokken zorgsectoren:</i>	
- thuiszorgorganisaties	39%
- ziekenhuizen	34%
- huisartsen	23%
- verpleeghuizen	22%
- RIAGG	12%
- verzorgingshuizen	10%
- vrijwilligers	9%
- psychiatrische ziekenhuizen	8%
- instellingen voor verstandelijk gehandicapten	5%
<i>Aantal zorgverleners dat direct is betrokken bij de uitvoering van het project:</i>	
- 1-10	52%
- 11-20	16%
- meer dan 20	32%
Evaluatie uitgevoerd door externe organisatie	19%

zet met maximaal tien zorgverleners. Bijna eenderde van de projecten betreft meer dan twintig zorgverleners.

Vanaf 1996 is aan de contactpersonen van afgesloten projecten (n=266) gevraagd of de activiteiten nog gecontinueerd werden. Slechts één op elke zes projecten stopt. Dus in vijf van de zes projecten is sprake van continuering van de nieuwe zorg. Hieruit kunnen we afleiden dat de activiteiten inhoudelijk geslaagd zijn. Er is echter in veel gevallen nog geen structurele financiering van de zorg. En juist dit gebrek aan financiering blijkt uiteindelijk toch tot gevolg te hebben dat de activiteiten beëindigd worden.⁶

In tabel 3 staat weergegeven voor welke doelgroepen de projecten bedoeld zijn. De meeste projecten uit 1997 bevinden zich in de volgende vier clusters: cliënten in de GGZ, chronisch zieken, ouderen en patiënten met somatische problematiek. Eenvijfde van de vernieuwingen vindt plaats in de geestelijke gezondheidszorg, vaak gefinancierd door het Zorg vernieuwingsfonds GGZ.

Tabel 3 Aantallen projecten naar soort zorg

	<i>Jaar van registratie</i>						Totaal
	t/m 1995		1996		1997		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
<i>Algemene populatie</i>	142	4,2	11	2,1	36	5,7	189
Totaal	142	4,2	11	2,1	36	5,7	189
<i>Ouderenzorg</i>							
Ouderen, algemeen	233	6,9	14	2,7	30	4,7	277
Thuiswonende ouderen	210	6,2	37	7,0	38	6,0	285
Psychogeriatrische patiënten	448	13,3	34	6,5	35	5,5	517
Woonvormen	97	2,9	8	1,5	4	0,6	109
Totaal	988	29,2	93	17,6	107	16,9	1188
<i>Cliënten in de GGZ</i>							
Behandeling	225	6,7	50	9,5	35	5,5	310
Substitutie en zorgcoördinatie	217	6,4	40	7,6	37	5,8	294
Rehabilitatie/resocialisatie	77	2,3	27	5,1	19	3,0	123
Dagbesteding	66	2,0	5	0,9	4	0,6	75
Woonvormen	80	2,4	4	0,8	10	1,6	94
Verslavingszorg	103	3,0	12	2,3	12	1,9	127
Maatschappelijke opvang	27	0,8	19	3,6	9	1,4	55
Cliëntenparticipatie	-	-	5	0,9	4	0,6	9
Totaal	795	23,5	162	30,7	130	20,5	1087
<i>Gehandicaptenzorg</i>							
Behandeling, begeleiding verstandelijk gehandicapten	138	4,1	26	4,9	17	2,7	181
Organisatorische samenwerking verstandelijk gehandicapten	69	2,0	1	0,2	-	-	70
Woonvormen voor verstandelijk gehandicapten	157	4,6	28	5,3	12	1,9	197
Dagbesteding voor verstandelijk gehandicapten	143	4,2	20	3,8	8	1,3	171
Lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten	48	1,4	18	3,4	17	2,7	83
Totaal	555	16,4	93	17,6	54	8,5	702

	<i>Jaar van registratie</i>						Totaal
	t/m 1995		1996		1997		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
<i>Zorg aan patiënten met somatische problematiek</i>							
Somatische problematiek, algemeen (niet-chronisch)	117	3,5	27	5,1	48	7,6	192
Nazorg na ontslag uit ziekenhuis	106	3,1	15	2,8	55	8,7	176
Totaal	223	6,6	42	8,0	103	16,2	368
<i>Zorg aan chronisch zieken</i>							
Samenwerking eerste en tweede lijn	109	3,2	25	4,7	59	9,3	193
Andersoortige projecten	109	3,2	37	7,0	67	10,6	213
Totaal	218	6,5	62	11,8	126	19,9	406
<i>Palliatieve en terminale zorg</i>							
	53	1,6	7	1,3	9	1,4	69
Totaal	53	1,6	7	1,3	9	1,4	69
<i>Projecten gericht op hulpverleners</i>							
Diagnostiek en consultatie	61	1,8	12	2,3	5	0,8	78
Kwaliteitsbevordering en honorering	209	6,2	27	5,1	53	8,4	289
Apparatuur in de thuiszorg	11	0,3	-	-	-	-	11
Andersoortige projecten	58	1,7	8	1,5	4	0,6	70
Totaal	339	10,0	47	8,9	62	9,8	448
<i>Opvoedingsproblematiek en ontwikkelings-achterstand</i>							
	46	1,4	9	1,7	7	1,1	62
Totaal	46	1,4	9	1,7	7	1,1	62
<i>Overige projecten</i>							
	19	0,6	1	0,2	-	-	20
Totaal aantal nieuwe projecten	3378	100	527	100	634	100	4539

De meeste projecten betreffen een verandering in de behandeling/begeleiding van een specifieke doelgroep en/of er wordt getracht de activiteiten van verschillende zorgverleners en instellingen beter op elkaar af te stemmen.

Binnen vernieuwingen voor chronisch zieke patiënten staat de term ‘transmurale zorg’ centraal. Uit inventariserend onderzoek is gebleken dat vooral in de zorg voor chronisch zieke patiënten en patiënten met niet chronische somatische aandoeningen geëxperimenteerd wordt met transmurale voorzieningen.^{7,8} Daarnaast richt een aantal projecten zich op het welbevinden van chronisch zieken door bijvoorbeeld voorlichting en informatievoorziening te verbeteren en door (psychosociale) opvang te bieden.

Binnen de ouderenzorg tekent zich een nieuwe ontwikkeling af. Een toenemend aantal projecten richt zich op de versterking van de positie van ouderen. Daarnaast worden er nog steeds projecten aangemeld waar extramuralisering van verpleeg- en verzorgingshuiszorg centraal staat. Men kan er echter vraagtekens bij zetten in hoeverre deze activiteiten nog het predikaat zorgvernieuwingsproject moeten krijgen.

Het vierde grote cluster betreft de patiënten met (niet chronische) somatische problematiek. Evenals bij de projecten gericht op patiënten met chronische problematiek vinden we hier veel transmurale projecten. In andere, relatief frequent voorkomende, projecten wordt geëxperimenteerd met de functie van transferverpleegkundige en van praktijkverpleegkundige.

Trends in zorgvernieuwing

Bij het signaleren van trends moet de nodige voorzichtigheid in acht genomen worden. Naast inhoudelijke ontwikkelingen kunnen ook verschillen optreden door veranderingen in de mate waarin projecten bij de Databank Zorgvernieuwing worden aangemeld. Zoals reeds vermeld, geldt dit in het bijzonder voor de thuiszorginstellingen waarvan in 1996 geen nieuwe projecten in de databank zijn opgenomen en in 1997 een soort inhaalslag heeft plaatsgevonden.

Het aandeel van de projecten in de GGZ is de laatste jaren gedaald. Veel zorgproducten die voorheen als vernieuwing werden gezien, zoals dagbesteding, arbeidsrehabilitatie, substitutie (PIT), KOPP, worden nu niet meer als experimenteel gezien.

Het relatieve aantal projecten binnen de ouderenzorg is gedaald. Tot en met 1994 bestond 28% van de totale databank uit projecten binnen de ouderenzorg. In 1995 daalde dit naar bijna 24% en in 1996 en 1997 was nog maar 18% respectievelijk 19% van de projecten gericht op ouderen. Binnen de ouderenzorg zijn sinds 1996 de meeste nieuwe projecten gericht op thuiswonende ouderen en psychogeriatrische patiënten, terwijl voorheen het aandeel van projecten gericht op psychogeriatrische patiënten verreweg het grootst was. We kunnen constateren dat de grote hausse van projecten, gericht op substitutie van zorg, coördinatie van zorg, woonzorgcomplexen nu structureel is geworden. Relatief nieuwe thema's binnen de ouderenzorg betreffen verpleeghuiszorg die gegeven wordt bij mensen thuis en de versterking van de rol of positie van de oudere. Bezien we de somatische gezondheidszorg dan kan worden geconstateerd dat het aandeel van projecten gericht op somatische problematiek in de databank is toegenomen. Deze toename geldt zowel voor de zorg van chronisch zieke patiënten als voor de zorg van niet chronisch zieke patiënten. Deze toename is voor een groot deel verklaarbaar vanuit een toenemende transmuralisering van de zorg.

In de somatische gezondheidszorg zijn dit jaar weer een aantal projecten op het gebied van (huisarts)praktijkverpleegkundigen of wijkverpleegkundigen die gaan werken voor de praktijkpopulatie van een aantal huisartsen. Ook zijn er een aantal projecten waarin liaisonverpleegkundigen of transferverpleegkundigen worden ingezet ter verbetering van de continuïteit van intramurale en extramurale zorg.

Het aantal projecten dat is aangemeld op het gebied van palliatieve en terminale zorg blijft stabiel.

Het aandeel van projecten in de gehandicaptenzorg en dan met name in de zorg voor verstandelijk gehandicapten is de laatste jaren sterk afgenomen. Veel activiteiten die enige jaren geleden nog als vernieuwingsprojecten werden aangemeld, zoals vakantieopvang, projecten gericht op substitutie en kleinschaligheid, zijn nu structureel onderdeel van het zorgaanbod van de instellingen.

Ten slotte zijn er projecten die de zorg voor patiënten proberen te verbeteren door zich te richten op de betrokken hulpverleners. Om misverstanden te voorkomen: niet alle projecten gericht op hulpverleners zijn geregistreerd. In de

databank worden alleen projecten opgenomen waar verandering van de zorg voor de gebruiker een primair doel is. Het aantal projecten blijft over de jaren heen stabiel. De aard van de projecten verschuift wel. Vooral het laatste jaar worden er steeds meer kwaliteitsprojecten aangemeld.

Het jaarboek

Selectie

Op grond van de registratie zijn 236 projecten geselecteerd die in dit boek worden beschreven. Bij de selectie voor het jaarboek heeft een aantal richtlijnen een rol gespeeld. Allereerst is geprobeerd een zo breed mogelijk overzicht te geven van alle relevante aandachtsvelden. Op sommige terreinen bestaan verschillende projecten van gelijke strekking. Aangezien een opsomming van soortgelijke projecten ons weinig zinvol leek, is ervoor gekozen één of twee projecten uit zo'n cluster in het boek op te nemen. Verder is ernaar gestreefd zoveel mogelijk nieuw geregistreerde projecten op te nemen.

Per project is de meest essentiële basisinformatie vermeld: het contactadres, een korte beschrijving van het project, de doelgroep waarop het project gericht is, de locatie en de startdatum. Ook staan de participanten weergegeven en eventuele publicaties. Het contactadres en eventuele publicaties bieden mogelijkheden tot het verkrijgen van meer informatie.

Hoofdstukindeling

Er is een hoofdstukindeling naar doelgroepen gehanteerd. De hoofdstukken hebben betrekking op de volgende patiënten/cliënten: de algemene populatie (hoofdstuk 1), ouderen (hoofdstuk 2), cliënten in de geestelijke gezondheidszorg (hoofdstuk 3), gehandicapten (hoofdstuk 4), patiënten met niet-chronische somatische ziekten (hoofdstuk 5), chronisch zieken (hoofdstuk 6), patiënten in de palliatieve of terminale fase (hoofdstuk 7) en ouders met opvoedingsproblemen of kinderen met een ontwikkelingsachterstand (hoofdstuk 9). Tot slot is er nog een groep projecten gericht op hulpverleners (hoofdstuk 8).

Hoofdstuk 1 betreft projecten voor de totale bevolking binnen het betreffende werkgebied of voor gebruikers van gezinszorg en kruiswerk.

In hoofdstuk 2 staat de ouderenzorg centraal. Allereerst is een aantal projecten opgenomen dat zich richt op de algemene doelgroep thuiswonende of in een verzorgingshuis wonende ouderen zonder specifieke klachten of problemen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om integrale ouderenzorg of de inrichting van een centraal meldpunt waar ouderen met hun vragen en problemen terecht kunnen (paragraaf 2-1). Daarnaast zijn er projecten voor ouderen, zowel thuis als in een verzorgingshuis, met specifieke klachten of problemen. Het gaat hierbij om ouderen die meer intensieve vormen van zorg ontvangen zodat ze in de eigen omgeving kunnen blijven wonen (paragraaf 2-2). In paragraaf 2-3 worden projecten voor psychogeriatrische patiënten beschreven, variërend van preventie tot thuiszorg en experimentele zorgverlening in een verzorgingshuis. Het hoofdstuk eindigt met experimentele woonvormen voor ouderen (paragraaf 2-4).

Hoofdstuk 3 beschrijft projecten voor cliënten in de geestelijke gezondheidszorg. In de eerste paragraaf staan projecten vermeld waarbij het gaat om nieuwe vormen van behandeling of begeleiding (paragraaf 3-1). De tweede paragraaf bevat projecten die substitutie en zorgcoördinatie nastreven. De projecten hebben gemeenschappelijk dat zij streven naar optimale zorgverlening, waar mogelijk extra- of semimuraal in plaats van intramuraal met veel aandacht voor continuïteit van zorg door samenwerking tussen verscheidene organisaties (paragraaf 3-2). De derde paragraaf bevat projecten over arbeidsrehabilitatie en resocialisatie (paragraaf 3-3). Ook de dagbesteding krijgt binnen projecten de nodige aandacht (paragraaf 3-4). Overigens worden in steeds meer projecten rehabilitatie en dagbesteding gecombineerd aangeboden. Evenals op het gebied van de ouderenzorg wordt in de geestelijke gezondheidszorg geëxperimenteerd met woonvormen (paragraaf 3-5). Een aparte paragraaf is gewijd aan de verslavingszorg (paragraaf 3-6) en aan maatschappelijke opvang zoals bemoeizorg (paragraaf 3-7). Tenslotte wordt aandacht besteed aan projecten waarin cliëntenparticipatie centraal staat (paragraaf 3-8).

Hoofdstuk 4 bevat projecten in de zorg voor verstandelijk, lichamelijk of zintuiglijk gehandicapten. Vanwege het grote aantal projecten voor verstandelijk gehandicapten zijn deze projecten verder onderverdeeld naar de aard van de projecten. Zo zijn er projecten waar geëxperimenteerd wordt met nieuwe vormen van behandeling/begeleiding voor verstandelijk gehandicapten (paragraaf

4-1). Evenals in de geestelijke gezondheidszorg wordt er, wat betreft de zorg voor verstandelijk gehandicapten, geëxperimenteerd met woonvormen, deeltijdopvang of oppashulp (paragraaf 4-2) en dagbesteding (paragraaf 4-3). In de laatste paragraaf staat een aantal projecten voor lichamelijk of zintuiglijk gehandicapten (paragraaf 4-4).

In hoofdstuk 5 staan projecten beschreven voor patiënten met somatische aandoeningen die niet-chronisch zijn (paragraaf 5-1). In paragraaf 5-2 staan de projecten gericht op patiënten die opgenomen zijn (geweest) in een ziekenhuis.

Patiënten met chronische aandoeningen vormen de doelgroep bij vele zorgvernieuwingsprojecten. Een aantal daarvan staat beschreven in hoofdstuk 6. Rangschikking naar aard van de aandoening bleek niet mogelijk, daar de projecten op vele diverse en vaak verschillende chronische ziekten gericht zijn. Een belangrijke groep projecten betreft de samenwerking tussen eerste en tweede lijn in de zorg aan chronische patiënten (paragraaf 6-1). De overige projecten staan in paragraaf 6-2.

Hoofdstuk 7 bevat projecten gericht op de zorg in de palliatieve en terminale fase.

In hoofdstuk 8 staan projecten voor hulpverleners. Hierbinnen worden projecten onderscheiden naar diagnostiek en consultatie (paragraaf 8-1) en kwaliteitsbevordering (paragraaf 8-2).

In het laatste hoofdstuk (hoofdstuk 9) staan projecten die zich centreren rond opvoedingsproblemen en/of kinderen met een ontwikkelingsachterstand.

Het zal duidelijk zijn dat de toewijzing van projecten naar hoofdstukken en paragrafen in bepaalde gevallen arbitrair is. Zo zijn er projecten die verscheidene doelgroepen hebben en in principe bij meerdere hoofdstukken ondergebracht zouden kunnen worden. Mede daarom staan in de inhoudsopgave de projecttitels vermeld.

Trefwoorden

Een andere ingang tot de projecten vormt de trefwoordenindex, zoals achterin het boek opgenomen. Aan elk project is een aantal trefwoorden toegekend, waarmee een ontsluiting van het grote aantal projecten is gegarandeerd. De trefwoordenlijst is gebaseerd op de Thesaurus Gezondheidszorg, samengesteld door medewerkers van het Trimbos-instituut, TNO-PG, NIVEL, NZi, LCVV en CBO. Na elk trefwoord staat een paginaverwijzing, verwijzend naar het project waarop het trefwoord betrekking heeft.

Literatuur

- 1 Zaltman G., Duncan R., Holbek J., *Innovations and organizations*, Londen, 1973.
- 2 Berg R. van den, Godfroij A., Nieuwe sleutels tot innovatie. In: *Bunt P. van de, Nijkerk K., red. Handboek Organisatie*, BC 25.350, 1-35, Samsom, Alphen aan den Rijn, 1991.
- 3 Scott W., Innovation in Medical Care Organizations: A synthetic Review. *Medical Care Review* 1990; 47: 165-92.
- 4 Veer A. de, Bakker D. de, Peters P., Vernieuwingsprojecten in de gezondheidszorg, *Medisch Contact* 1992; 47: 1033-37.
- 5 Veer A. de, Bakker D. de, Peters P., Sluijs E., Zorgvernieuwingsprojecten in de Thuiszorg, *TVZ, Tijdschrift voor verpleegkundigen*, 1994; 104: 614-617.
- 6 Doeglas D., *Huisarts en zorgvernieuwing*, NIVEL, Utrecht, 1997.
- 7 Persoon A., Francke A., Temmink D., Kerkstra A., *Transmurale zorg in Nederland: een inventarisatie op basis van bestaande gegevensbestanden*, NIVEL, Utrecht, 1996.
- 8 Temmink D., Francke A.L., Kerkstra A., *Over spreekuren gesproken. Een inventarisatie van transmurale verpleegkundige spreekuren in Nederland*, Elsevier/De Tijdstroom, Maarssen, 1998.

Utrecht, maart 1998

Mw. Dr. A. de Veer (NIVEL)

Zeg het maar

Contactadres

mevr. R. Mook
GGD Waterland
Postbus 188, 1440 AD Purmerend
Telefoon: 0299-421061

Beschrijving van het project

Doel is het verzorgen van wachtkamervoorlichting voor de ouders over de spraak/taalontwikkeling van 0- tot 5-jarigen.

Dit probeert men te doen door middel van:

- een posterwand met vijf posters waarin vijf fasen van de spraakontwikkeling zijn omschreven en de minimumspreeknormen per leeftijdsfase zijn vermeld;
- vijf folders met korte omschrijving van de spraak/taalontwikkeling en suggesties van taalstimulering.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders van 0-5-jarigen die CB/JGZ bezoeken

Locatie: Zaanstreek en Waterland

Startdatum: juni 1996

Participanten

- GGD Waterland
- Thuiszorg Zaanstreek-Waterland, dienst OKZ
- PWZ ziektekostenverzekeraar

Publicaties

- J. Bouma, *Evaluatie themahoek 'Zeg het maar'*, Purmerend: GGD Waterland, 1997.

- R. Mook, E. Struijff, M. Bosch, ‘Zeg het maar’: een samenwerkingsproject rond de spraak-/taalontwikkeling. In: M. Balledux, J. de Mare (red.), *Samenwerking...iets aparts?*, 1996.
- P. Steinhof, Kindertaal is van groot belang voor later, *Trefpunt*, 1996, 16, p. 12-13.
- Overweldigend succes voor project ‘Zeg het maar’, *PWZ krant*, 1996, 3, p. 1.
- ‘Zeg het maar’, *De Snorkel* (informatiebulletin GGD Waterland), 1996, 1, p. 4.
- ‘Zeg het maar’, *De Snorkel* (informatiebulletin GGD Waterland), 1997, 1, p. 4.
- ‘Zeg het maar’, *Logopedie & Foniatrie*, 1996, oktober, p. 268.

Pedagogisch spreekuur in speel-o-theek

Contactadres

mevr. M. Orie
Stichting Thuiszorg Brabant Noord-Oost
Postbus 221, 5340 AE Oss
Telefoon: 0412-622678

Beschrijving van het project

Het doel is het signaleren en beantwoorden van vragen van ouders op pedagogisch gebied.
Hiertoe wordt tijdens openingsuren van een speel-o-theek op een vast moment in de week een spreekuur gehouden door een wijkverpleegkundige. Medewerkers van de speel-o-theek vangen signalen op en maken ouders bekend met het spreekuur en nodigen ze daarvoor uit.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders van 0-6-jarige kinderen met opvoedingsvragen
Locatie: Oss
Startdatum: mei 1997

Participanten

- Speel-o-theek
- Gemeente Oss
- Stichting Thuiszorg Brabant Noord-Oost

Standaarden ten behoeve van de kraamzorg

Contactadres

mevr. C. Middag
Kraamzorg Nederland
Postbus 507, 2800 AM Gouda
Telefoon: 0182-572076

Beschrijving van het project

De doelstelling is als volgt:

- uniformiteit in de uitvoering van de kraamverzorgende activiteiten;
- verhogen van de betrokkenheid van kraamverzorgende bij de kwaliteit van zorgverlening;
- toetsen van de uitvoering van kraamzorg;
- deskundigheidsbevordering van kraamverzorgenden.

De methodiek is als volgt:

- opstellen van een projectvoorstel;
- selecteren van onderwerpen die uitgewerkt moeten worden;
- modelstandaard opzetten;
- tijdens het werkoverleg (met kraamverzorgenden) wordt een onderwerp uitgewerkt aan de hand van het model;
- de standaard goedkeuren;
- bespreking in andere werkoverlegsituaties;
- na bespreking in alle werkoverlegsituaties de standaard invoeren;
- tweemaal per jaar toetsing bij kraamverzorgenden en kraamgezinnen.

Praktische informatie

Doelgroep: kraamvrouwen

Locaties: Leiden, Den Haag, Delft, Naaldwijk, Pijnacker, Hoeksche
Waard

Startdatum: september 1996

Participant

- Kraamzorg Nederland in samenwerking met de locaties

Borstvoedingsprotocol

Contactadres

mevr. J. Verbugt
Groene Kruis Heuvelland
Postbus 1307, 6201 BH Maastricht
Telefoon: 043-3690690

Beschrijving van het project

Het doel van het project is:

- borstvoeding promoten;
- uniformiteit met betrekking tot advisering ouders.

Realisering geschiedt door middel van bijscholing van wijkverpleegkundigen, consultatiebureau-artsen en kraamverzorgenden. Er worden afstemmingsafspraken gemaakt met eerstelijnsmedewerkers en verloskundigen.

Praktische informatie

Doelgroep: moeders van zuigelingen
Locatie: Heuvelland
Startdatum: februari 1997

Participant

- Groene Kruis Heuvelland

Publicatie

Borstvoedingsprotocol van NVJGZ.

VPReventie

Contactadres

mevr. M.E. Kalb-Wolffers
Districts Huisartsen Vereniging Rotterdam e.o.
Barbizonlaan 45, 2908 ME Capelle a/d IJssel
Telefoon: 010-4558030

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- een preventief spreekuur organisatorisch, administratief en inhoudelijk mogelijk maken binnen de huisartsenpraktijk voor de doktersassistente;
- basis leggen voor geprotocolleerd taken delegeren door de huisarts naar de doktersassistente.

Men tracht dit als volgt te bereiken:

- begeleiding: advies en ondersteuning op het gebied van de praktijkorganisatie en administratie;
- bijscholing: cursus voor doktersassistenten;
- kwaliteitsbewaking: voortgangsoverleg aan de hand van het opgestelde protocol.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen die spreekuur van de huisarts bezoeken
Locatie: Voorne-Putten en Rozenburg
Startdatum: januari 1996

Participanten

- DHV Rotterdam e.o.
- RHV Voorne Putten Rozenburg
- OZ Zorgverzekeringen

Publicaties

- B.N.M. van der Poel, G.L.J. Slee, P.J.F. de Kok, L.M. Wouts van Vuren en J. van der Laan, *Preventie hart- en vaatziekten, huisartsen en zorgverzekeraar vinden elkaar* (Evaluatierapport over het pilotproject, waarin het VPreventie ook beschreven wordt), 1996.
- Artikel in *Hartbulletin*, najaar 1997.

Huisartsen en GGD samen in achterstandswijken

Contactadres

mevr. G. van den Broek
GGD Stadsgewest Breda, afdeling beleidsadvisering
Postbus 3215, 4800 DE Breda
Telefoon: 076-5282361

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- het ondersteunen van huisartsen in achterstandsgebieden;
- het verbeteren van de gezondheid van mensen in achterstandssituaties.

In het project wordt een koppeling teweeggebracht tussen de werkzaamheden van de huisarts en de preventieve activiteiten van de GGD. Patiënten worden op indicatie van de huisarts doorverwezen naar de GGD-medewerker (de preventieve activiteiten zijn verschillend van aard: individueel contact, huisbezoek, groepsbijeenkomst). De GGD-activiteit wordt als het ware ingebouwd in de huisartsenpraktijk. Uitgangspunt is een wijkgerichte aanpak.

Praktische informatie

Doelgroep: huisartspatiënten
Locatie: Breda, de wijken Fellenoord en Schorsmolen
Startdatum: mei 1997

Participanten

- GGD Stadsgewest Breda
- Districts Huisartsen Vereniging West-Breda

Keuzemogelijkheden in de thuiszorg

Contactadres

mevr. K. Lamers
Regionaal Patiënten/Consumenten Federatie (RP/CF) Midden-Gelderland
Postbus 8006, 6880 CA Velp
Telefoon: 026-3846363

Beschrijving van het project

Het project heeft als doel inwoners van de regio Midden-Gelderland informatie te bieden over het professionele zorgaanbod in de regio. De informatie moet hen helpen bij het maken van een weloverwogen keuze voor de zorg/hulp die men wil ontvangen. De thuiszorgorganisaties worden op verschillende punten met elkaar vergeleken zodat de cliënt beter kan kiezen.

Dit probeert men te bereiken door:

- inventarisatie van de informatiebehoefte;
- het verzamelen van informatie bij de thuiszorg;
- het verspreiden van informatie via een brochure, lezingen en de informatielijn van het Informatie- en Klachtenbureau Gezondheidszorg (IKG).

Praktische informatie

Doelgroep: mensen die langdurige huishoudelijke, verzorgende of verpleegkundige hulp behoeven

Locatie: Midden-Gelderland

Startdatum: januari 1996

Participanten

- Vrijwillige thuishulp
- Thuiszorginstellingen
- Consumenten/Patiëntenorganisaties
- Regionaal Patiënten/Consumenten Federatie Midden-Gelderland

Sociale kaart verzorging/verpleging thuis

Contactadres

mevr. A.D. Brittijn-Visscher
Regionaal Patiënten/Consumenten Platform Rijnmond
Zomerhofstraat 71, 3032 CK Rotterdam
Telefoon: 010-4670522

Beschrijving van het project

Doel van het project is zorgvragers aan wie een Persoonsgebonden Budget (PGB) is toegekend in de gelegenheid stellen met behulp van deze sociale kaart een keuze te maken uit het aanbod van (in te kopen) zorg.

Op het moment dat het verbindingkantoor een positieve beschikking afgeeft over een PGB, ontvangen kandidaten informatie van het platform over het bestaan van de sociale kaart.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten die thuis verzorging nodig hebben
Locatie: WZV-regio Rijnmond
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Thuiszorgorganisaties
- RPCP-Rijnmond

Publicatie

Rapport sociale kaart, Rotterdam: RPCP-Rijnmond.

Integrale indicatiestelling

Contactadres

mevr. A.D. Brittijn-Visscher
Regionaal Patiënten/Consumenten Platform Rijnmond
Zomerhofstraat 71, 3032 CK Rotterdam
Telefoon: 010-4670522

Beschrijving van het project

Doel van het project is patiënten/consumenten in de gelegenheid te stellen te participeren in indicatieorganen (RIO's). Getracht wordt door middel van samenwerking tussen de onderscheiden patiënten/consumentenorganisaties te komen tot evenwichtige vertegenwoordiging.

Realisering geschiedt door:

- het instellen van een werkgroep;
- het ontwikkelen van een Handvest met uitgangspunten;
- het ontwikkelen van een boekje over indicatiestelling waarin met name aandacht wordt besteed aan het proces van indicatiestelling vanuit patiënten/consumentenperspectief.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten/consumenten
Locatie: WZV-regio Rijnmond
Startdatum: april 1996

Participanten

- Patiënten/consumentenorganisaties
- Zorgverzekeraars
- Gemeenten
- Zorgaanbieders
- RPCP-Rijnmond

Steunpunt mantelzorg

Contactadres

mevr. A. Weel
Steunpunt Mantelzorg Schijndel
Vicaris van Alphenstraat 10, 5482 HL Schijndel
Telefoon: 073-5494081

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- mantelzorgers te ondersteunen, zodat crisissituaties worden voorkomen;
- de positie van mantelzorgers te verbeteren;
- het aanbod aan mantelzorgers meer herkenbaar en beter bereikbaar te organiseren, waarbij vrijwilligers en beroepsorganisaties samenwerken, volgens in een protocol vastgelegde taakverdeling.

Hiertoe wordt:

- informatie gegeven via: inloopochtenden, spreekuur, voorlichtingsbijeenkomsten;
- advies gegeven via maatwerk naar mantelzorgers in gesprek met de contactpersoon van 't Steunpunt;
- emotionele steun gegeven via een inloopochtend, door mantelzorgers aan elkaar, door vrijwilligers, door de contactpersoon of via doorverwijzing naar AMW voor hulpverlening;
- praktische steunvervangende hulp gegeven door middel van inzet van vrijwilligers- en beroepsorganisaties. De contactpersoon inventariseert en verzorgt de overdracht van informatie aan de instelling. Deze benadert de mantelzorg.

Praktische informatie

Doelgroep: mantelzorgers
Locatie: Schijndel
Startdatum: november 1996

Participanten

- Stichting Welzijn Ouderen Schijndel
- Plaatselijke Kruisvereniging
- Thuiszorg
- AMW

Publicatie

M. Paes, Samen leven, ieders zorg, *MO Samenlevingsopbouw*, 16, 1997, 150, p. 28-31.

Belevingsgerichte zorg thuis

Contactadres

dhr. A. Pool
NIZW
Postbus 19152, 3501 DD Utrecht
Telefoon: 030-2306311

Beschrijving van het project

Doel van het project is het in de praktijk verder ontwikkelen en evalueren van het zorgverleningsmodel Belevingsgerichte zorg thuis, en vervolgens het bevorderen van de implementatie ervan binnen de thuiszorg.

Hiertoe is het project opgesplitst in een aantal clusters van activiteiten:

- op basis van het voorlopige zorgverleningsmodel ontwikkelen van het definitieve model plus de afgeleide werkmethoden;
- het benoemen van de organisatorische randvoorwaarden voor het werken met het zorgverleningsmodel en de werkmethoden;
- het ontwikkelen van een leertraject;
- het bevorderen van implementatie;
- evaluatie-onderzoek;
- ontwikkelen van hulpmiddelen en materialen;
- praktijkprojecten.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten die thuiszorg behoeven
Locatie: Oost-Gelderland
Startdatum: april 1996

Participanten

- Thuiszorg Oost-Gelderland
- NIZW

Publicatie

A. Pool, J. Kruyt, M. Walters, *Zorgen heb je samen! Belevingsgerichte zorg in de praktijk*, Utrecht: NIZW, 1997.

Wijkhulpdienst

Contactadres

mevr. T. Wanders
Stichting Opmaat, afd. Ouderenwerk
Kapelstraat 27, 7811 HC Emmen
Telefoon: 0591-680888

Beschrijving van het project

Doel van het project is te komen tot een georganiseerde inzet van vrijwillige hulp aan bewoners uit de wijk Emmermeer, ten behoeve van praktische zaken die niet gedaan kunnen worden door professionele organisaties. Het geldt als aanvulling op bestaande hulpverlening en niet als vervanging.

Dit probeert men te realiseren door:

- het instellen van een telefoon en het aanstellen van een coördinator;
- regelmatige PR: huis aan huis folder, berichtgeving in de wijkkrant en op de lokale radio, aanwezig zijn op markten;
- het onderhouden van contacten en het samenwerken met vrijwilligersorganisaties in de wijk;
- het werven en begeleiden van vrijwilligers.

Praktische informatie

Doelgroep: alle inwoners, meestal ouderen
Locatie: Emmen, wijk Emmermeer
Startdatum: februari 1997

Participanten

- Stichting Opmaat
- Wijkvereniging Emmermeer

Persoonsgebonden hulp

Contactadres

mevr. T. Kraay-van Wijk
Stichting Thuiszorg Maasmond
Postbus 11, 4940 AA Raamsdonkveer
Telefoon: 0162-575757

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- cliënten van de thuiszorg meer in staat stellen de hulpverlening en de hulpverlener naar eigen keuze te kunnen zoeken en zelf de zorg te kunnen bepalen op de uren en de plaats waar dat volgens hem/haar het meest nodig is;
 - verhoging tevredenheid van de cliënten;
 - hogere mate van zelfstandigheid bij de medewerkers;
 - vermindering taakbelasting leidinggevenden;
 - hogere productiviteit;
 - meer vraaggerichte hulpverlening.
- Aard van de te verrichten werkzaamheden:
- schoonmaakwerkzaamheden;
 - verzorging textiel;
 - maaltijdverzorging (alleen indien een voorliggende voorziening niet aanwezig is en indien continuïteit niet vereist is);
 - boodschappen doen;
 - verzorgen dieren;
 - opvang en/of verzorging van huisgenoten (alleen indien een voorliggende voorziening niet aanwezig is en indien continuïteit niet vereist is);
 - organiseren van het huishouden;
 - advies, instructie en voorlichting.

Hiervoor is een andere opzet van de organisatie van de hulpverlening nodig en een andere verdeling van de taken/verantwoordelijkheden tussen cliënt, medewerkende en organisatie.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten die HDL-hulp behoeven

Locaties: Land van Heusden en Altena, Dongemond, Oosterhout

Startdatum: maart 1996

Participanten

- Stichting Thuiszorg Maasmond
- SOAB, adviseurs voor woning en leefomgeving (bij evaluatie)

Gezondheidsvoorlichting in eigen taal

Contactadres

mevr. G.W.M. Vissers
Gezondheidscentrum Veldhuizen
Bellestein 61 A, 6714 DP Ede
Telefoon: 0318-632633

Beschrijving van het project

Doel van het project is het verbeteren van de gezondheidsvoorlichting aan Turkse en Marokkaanse mensen die gebruikmaken van de diensten van het gezondheidscentrum.

Hiertoe zijn een Turkse en Marokkaanse voorlichtster 4 uur per week in het gezondheidscentrum aanwezig. Zij geven individueel voorlichting en treden als intermediair op. Er zijn tevens groepsgerichte voorlichtingsbijeenkomsten samen met maatschappelijk werk, fysiotherapie, apotheek en de huisarts.

Praktische informatie

Doelgroep: Turkse en Marokkaanse patiënten
Locatie: Ede, voornamelijk wijk Veldhuizen
Startdatum: februari 1996

Participant

- Gezondheidscentrum Veldhuizen

Medische zorg aan illegalen/onverzekerden

Contactadres

mevr. T.G.M. van der Maat
STIOM
Teniersstraat 13, 2526 NX Den Haag
Telefoon: 070-3889408

Beschrijving van het project

Het project heeft als doel alle initiatieven met betrekking tot de (gezondheids)-zorg aan illegalen in Den Haag te bundelen, knelpunten zichtbaar te maken en waar nodig te werken aan de verbetering van dit zorgaanbod.

Dit probeert men te realiseren door:

- de opzet van een netwerk van hulpverleners (huisartsen, verloskundigen, tandartsen, apothekers, thuiszorg, fysiotherapeuten, GGD e.a.);
- opzet registratie ten behoeve van indicatie omtrent omvang gezondheidsproblemen van illegalen in Den Haag;
- opzet centraal meld- en consultatiepunt ten behoeve hulpverleners;
- opzet centrale en gratis medicijnverstrekking door een vijftal apotheken (op basis van een protocol).

Praktische informatie

Doelgroep: illegalen die onverzekerd zijn
Locatie: Den Haag
Startdatum: juni 1996

Participanten

- STIOM
- GGD Den Haag
- Vluchtelingenwerk Den Haag

- OKIA
- Thuiszorg Den Haag
- RIAGG
- Ziekenhuis Leijenburg
- Ziekenhuis Westeinde

Publicatie

Th.G.M. van der Maat, 'Haagse zorg voor illegalen', *Epidemiologisch Bulletin, Tijdschrift voor volksgezondheid en onderzoek in Den Haag*, 32, 1997, 4.

Grijs op eigen wijs, vrouwengroepen

Contactadres

mevr. M.A.T. van de Ven
Unie KBO (Unie van Katholieke Bonden van Ouderen)
Oranje Nassaulaan 1, 5211 AR 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6123475

Beschrijving van het project

Grijs op eigen Wijs is een landelijk project dat op verschillende manieren aandacht besteedt aan zaken waar vrouwen mee te maken kunnen krijgen als ze ouder worden. In drie deelprojecten werken vrouwen samen om het welzijn van en de hulpverlening en zorg voor oudere vrouwen te verbeteren.

Dit deelproject heeft als doel:

- het ontwikkelen van een groepsaanbod voor/door 60+ vrouwen, dat een bijdrage levert aan het versterken van het zelfbewustzijn en positief zelfbeeld;
- het ontwikkelen van een opleidings-/begeleidingstraject voor ervaringsdeskundige begeleidsters;
- integratie van visie en werkwijze vrouwenhulpverlening in vrouwenwelzijns-werkzaamheden.

Hiertoe worden de volgende activiteiten ondernomen:

- uitvoering landelijk opleidings-/begeleidingstraject ten behoeve van 16 ervaringsdeskundige begeleidsters. Periode: oktober 1995 – mei 1996;
- organisatie van elf proefgroepen, in vier proefprovincies. Periode: juni 1997 – november 1997.

Kenmerken van het groepsaanbod:

- doelgroep: 60+ vrouwen;
- aantal bijeenkomsten: 10 × 2½ uur;
- groepsomvang: 6-12 vrouwen;
- methodiek: ervaringsleren;

- diverse werkvormen: lichaamswerk, gesprek, spelvormen;
- inhoud: actuele leefsituatie van vrouwen in de derde levensfase.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere vrouwen, 60+

Locatie: landelijk

Startdatum: februari 1995

Participanten

- Unie KBO
- TransAct

Publicaties

- *Verschil mag er zijn, evaluatie en advies opleidings- en begeleidingstraject Grijs op eigen Wijs Vrouwengroepen 60+, 's-Hertogenbosch: TransAct/Unie KBO, 1997.*
- *Het prikkelt je ondernemingslust, evaluatie voorbereiding en uitvoering Grijs op eigen Wijs-Vrouwengroepen 60+, 's-Hertogenbosch: TransAct/Unie KBO, 1997.*
- *Handleiding voor begeleiders Grijs op eigen Wijs-Vrouwengroepen 60+, 's-Hertogenbosch: TransAct/Unie KBO, 1997.*

Grijs op eigen wijs, toegankelijkheid van informatie en kennis

Contactadres

mevr. M.A.P. Bavel
Aletta, Landelijk Centrum voor Vrouwegezondheidszorg
Maliesingel 46, 3581 BM Utrecht
Telefoon: 030-2332304

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bevorderen van de toegankelijkheid van informatie en kennis over gezondheid, (vrouwen)gezondheidszorg en (vrouwen)hulpverlening voor 50+ vrouwen. Nagestreefde doelen zijn:

- oudere vrouwen weten de weg te vinden in het informatie- en voorlichtingsaanbod;
- oudere vrouwen beschikken over goed toegankelijke en bruikbare informatie;
- kennis en informatie zijn zowel op landelijk als op regionaal en lokaal niveau toegankelijk voor oudere vrouwen.

Realisering geschiedt door:

- het inventariseren van de behoeften en wensen van oudere vrouwen met betrekking tot informatievoorziening: schriftelijke vragenlijst en groepsinterviews;
- het inventariseren van bestaand informatiemateriaal en bestaande informatievoorzieningen;
- het ontwikkelen van criteria van toegankelijkheid;
- het ontwikkelen van modellen/instrumenten, de experimentele uitvoering hiervan en mogelijke bijstelling;
- het verspreiden en implementeren van ontwikkelde modellen/instrumenten;
- het instellen van een landelijk informatie- en coördinatiepunt voor oudere vrouwen en gezondheidszorg.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere vrouwen, 50+

Locatie: landelijk

Startdatum: maart 1995

Participanten

- Aletta
- ANBO
- TransAct

Publicaties

- Grijs op eigen Wijs, Vrouwen weten niet waar ze moeten zoeken. Wij kennen de mensen en wij verstaan hun taal, *Aletta bericht*, 2, 1997, 1.
- L. den Broeder, M. van der Heijden, Een beetje kunnen kletsen is ook wel leuk... Gezellige gezondheidsvoorlichting voor 50+ vrouwen, *MO/Samenlevingsopbouw*, 16, 1997, 151.
- M.A.P. van Bavel, J.M. den Broeder, *Voor de een is het een doolhof, en de ander weet de weg...*, Utrecht: Aletta, 1997.
- L. den Broeder, M. van Bavel, *Hoe toegankelijk is informatie over gezondheid...voor oudere vrouwen?*, Utrecht: Aletta, 1997.
- L. den Broeder, *Grey – her own way, Autonomy and older women's health*, paper presentation at the conference 'Realizing a Gender Sensitive Health Care, Amsterdam, june 1997. Samenvatting verscheen in congresbundel.
- J.M. den Broeder, *Vrouwen 50+: gezondheid in beeld; op weg naar toegankelijke informatie voor oudere vrouwen*, posterpresentatie Tijdschrift Sociale Geneeskunde jubileumcongres Succesvol oud worden 31-10-1997, Rotterdam, samenvatting verscheen in: *TSG* 7/97.
- Gezellige gezondheidsvoorlichting, *Tijdschrift Gezondheids Voorlichting*, 14, 1997, 10.

Participatie ouderenbonden in indicatieorganen

Contactadres

mevr. Y. Witter
Unie KBO
Oranje Nassaulaan 1, 5211 AR 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6123475

Beschrijving van het project

De ouderenbonden ANBO, PCOB en Unie KBO willen met dit ondersteuningsproject een extra bijdrage leveren aan succesvolle participatie van ouderenorganisaties in indicatieorganen.

Dit wordt bereikt door activering, informatie en instructie. Er worden onder andere een informatiepakket, handreikingen in kaderbladen, landelijke en regionale themadagen, cursussen en een losbladige themamap ontwikkeld die gericht worden aangeboden aan alle of enkele doelgroepen.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen
Locatie: landelijk
Startdatum: september 1996

Participanten

- ANBO
- PCOB
- Unie KBO

Publicaties

- J. Duisterwinkel, Een voet tussen de poort, *Senior*, 43, 1997, 5, p. 24-26.

Ouderenbezoek

Contactadres

dhr. A. Oosterlee
GGD Midden-Kennemerland
Postbus 206, 1960 AE Heemskerk
Telefoon: 0251-257444

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het systematisch nagaan van de zorgbehoeften van zelfstandig wonende ouderen met zonodig verwijzing en advies;
- het geven van gezondheidsvoorlichting en -opvoeding.

Dit wil men bereiken via een experimentele opzet met vooralsnog a-selecte steekproef gestratificeerd naar leeftijd, in twee buurten in Heemskerk, met in totaal 90 te bereiken ouderen (65+), waar na verkregen toestemming een huisbezoek wordt afgelegd door een ervaren sociaal verpleegkundige. In een open gesprek worden eventuele gezondheidsproblemen en (onvervulde) zorgbehoeften nagegaan. Desgewenst wordt er een aanbod tot bemiddeling gedaan. Indien er geen problemen zijn volgt GVO. Er vindt een zorgvuldige verslaglegging en registratie van bevindingen plaats.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen
Locatie: Heemskerk, twee buurten in deze gemeente
Startdatum: augustus 1997

Participanten

- GGD Midden-Kennemerland
- Gemeente Heemskerk
- Stichting Welzijn Ouderen Heemskerk

Preventieve huisbezoeken

Contactadres

dhr. J. Diederiks
IRV
Postbus 192, 6430 DF Hoensbroek
Telefoon: 045-5237537

Beschrijving van het project

Dit project betreft een onderzoek naar mobiliteitsstoornissen bij ouderen. Het doel is reductie van valpartijen en tegengaan van progressie van locomotore stoornissen.

Hiertoe worden risicofactoren opgespoord en wordt door middel van preventieve huisbezoeken door wijkverpleegkundigen getracht deze factoren gunstig te beïnvloeden. Het wijkverpleegkundig team wordt in dit kader uitgebreid met een parttime medewerker.

Praktische informatie

Doelgroep: zelfstandig wonende 70-plussers met mobiliteitsstoornissen
Locaties: Heerlen, Brunssum, Nuth, Schinnen, Onderbanken
Startdatum: mei 1997

Participanten

- IRV
- Gezondheidscentrum Hoensbroek Noord (huisartsen)
- Stichting Thuiszorg OZL
- Universiteit Maastricht

Servicekloket in zorg/behandelcentra

Contactadres

mevr. C. van de Belt
Verpleeghuis Boerhaave/Jacob in de Hout
Louis Pasteurstraat 9, 2035 RJ Haarlem
Telefoon: 023-5339155

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het totstandbrengen van wijkgerichte serviceklokken voor informatie en bemiddeling. Het doel van het geheel is vooral ouderen die minder mobiel zijn, op één punt in de wijk van alle informatie te voorzien op het gebied van wonen, zorg en welzijn.

Gestart is met de opzet van een zogenaamd pilotproject voor Haarlem-Oost en Schalkwijk. Hiervoor is door middel van mailing en pers aandacht getrokken van met name ouderen in dit stadsdeel. De interesse is goed. Een half jaar later zijn in vijf zorgcentra in Haarlem ook serviceklokken ingericht en feestelijk geopend.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen in de wijk
Locaties: Haarlem Oost/Schalkwijk, Heemstede, Haarlem-Noord, Haarlem-Zuid
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Verpleeghuis Boerhaave
- Zorgcentra
- Thuiszorgorganisaties

Netwerk geriatrie Midden-Brabant

Contactadres

mevr. S.P.D. van den Broek
RIGG Midden-Brabant
Postbus 770, 5000 AT Tilburg
Telefoon: 013-5808514

Beschrijving van het project

Doel van het project is het verbeteren van de zorgverlening aan geriatrische patiënten door middel van netwerkvorming.

De projectleiding is in handen van een driemanschap, dat het proces bewaakt en sturing geeft aan de kerngroep. Deze kerngroep, waarin vertegenwoordigers zitting hebben van alle betrokken instellingen, vormt de inhoudelijke spil van het project (managers en zorgprofessionals). Vanuit de kerngroep worden werkgroepen opgestart die deelonderwerpen verder uitwerken. Het project wordt ondersteund door een projectmedewerker.

Praktische informatie

Doelgroep: geriatrische patiënten
Locatie: WZV-regio Midden-Brabant
Startdatum: juni 1996

Participanten

- Stichting GGZ Midden-Brabant
- TweeSteden Ziekenhuis
- RIGG Midden-Brabant
- Stichting Thuiszorg Midden-Brabant
- Verpleeghuizen Regio Midden-Brabant
- Verzorgingshuizen Regio Midden-Brabant

- DHV Midden-Brabant
- RPCP
- St. Elisabeth Ziekenhuis

Netwerk geriatrie Den Haag

Contactadres

mevr. M.J. Rozendal
Netwerk Geriatrie Den Haag
Albardastraat 100, 2555 VZ Den Haag
Telefoon: 070-3975051

Beschrijving van het project

Het project heeft de volgende doelstellingen:

- de zorg vraaggericht in plaats van aanbodgericht te sturen;
- patiënten op de juiste plaats te helpen met een zo goed mogelijk behandelingsresultaat;
- continue communicatie en afstemming tussen hulpverleners;
- transmurale uitwisseling en overdracht van expertise op geriatrisch gebied.

Deze doelstellingen probeert men te realiseren door:

- regionale coördinatie en beleidsmatige afstemming door de Stuurgroep en het projectbureau;
- vastlegging van de kwantitatief en kwalitatief te leveren inzet van de deelnemende instellingen;
- zorgcoördinatie bij complexe problematiek;
- aanboddefiniëring waardoor verwijzing gerichter plaatsvindt;
- periodiek evaluatie-onderzoek welke verbeteringen van het netwerk aan zal geven;
- informatievoorziening door een patiëntenvolgsysteem.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met complexe problemen
Locatie: Den Haag
Startdatum: juni 1996

Participanten

- Ziekenhuis Leyenburg (initiatiefnemer)
- PC Rosenberg (initiatiefnemer)
- Ouderen- en Patiëntenorganisaties
- Algemene Ziekenhuizen
- Psychiatrische Ziekenhuizen
- Huisartsen
- Thuiszorg
- RIAGG's
- Verpleeghuizen (psychogeriatrisch/somatisch en gemengd)
- Koepels van verpleeg- en verzorgingshuizen
- Verzorgingshuizen
- RIBW Den Haag
- Instellingen voor dak- en thuislozen
- Zorgverzekeraars
- Gemeente Den Haag

Publicaties

- M.J. Rozendal, Een goede ouderenzorg? Vooral veel samenwerken!, *Ouder en Wijzer*; 1997, 4, p. 10.
- M.J. Rozendal, Transmurale samenwerking in de zorg voor ouderen, *Leyenburg Transmuraal*; 1997, mei, p. 14-15.
- M.J. Rozendal, Netwerk Geriatrie in Den Haag, *Senior*; 1997, 3, p. 13.
- M.J. Rozendal, J.P.J. Slaets, Netwerk Geriatrie Den Haag. Stedelijke samenwerking in de zorg voor ouderen, *Tijdschrift Gerontologie en Geriatrie*; 1997, 28, p. 34.
- B. Straver, Het juiste bieden, op de juiste plaats, in het juiste tempo, *VWS Bulletin*; 1997, 4, p. 17-18.
- S.A. Duursma, M.W. Ribbe, P.B.M. Robben, TH.J. Heeren, Geriatrie in Nederland. 1. Ontwikkeling, *Nederlands Tijdschrift Geneeskunde*, 48, 1996, 140, p. 1-3.
- S.A. Duursma, M.W. Ribbe, P.B.M. Robben, TH.J. Heeren, Geriatrie in Nederland. II. De netwerken geriatrie, *Nederlands Tijdschrift Geneeskunde*, 48, 1996, 140, p. 4-6.
- C.M. Romijn, N.J.H.W. van Weert, *Netwerken in de geriatrie. Indicaties van de omvang van geriatrische problematiek onder ouderen, de kwaliteit van de hulpverlening en de voortgang bij de netwerkvorming*, Nijmegen: Instituut voor Toegepaste Wetenschappen (ITS), 1997.

Zorgcontinuüm Enter

Contactadres

dhr. J.C. van der Zwart
Reggeland Thuiszorg
Postbus 23, 7640 AA Wierden
Telefoon: 0546-573355

Beschrijving van het project

Het doel is het opzetten van een plaatselijke zorgorganisatie die een continuüm aan zorg zal leveren, waarbij de cliënt centraal staat. Afstemming en integratie van zorgverlening naast en na elkaar op een zodanige manier dat vanuit één organisatie alle zorgsoorten (van eenvoudige huishoudelijke hulp tot en met een deel van de verpleeghuiszorg) geleverd worden.

Het project bestaat uit vier fasen:

- inventariserende fase;
- ontwikkelfase;
- implementatiefase;
- evaluatie.

Per 1 februari 1998 is er een projectcoördinator aangesteld.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen en chronisch zieken met AWBZ-indicatie

Locatie: Enter

Startdatum: februari 1998

Participanten

- Reggeland Thuiszorg
- Technische Universiteit, Enschede
- Thuiszorg Noord-West Twente, Almelo

Thuiszorg en oefentherapie: de weg terug naar zelfstandigheid

Contactadres

dhr. W. van der Zwan
Kijk op Beweging
J. Camphuysstraat 222, 2593 CW Den Haag
Telefoon: 070-3350499

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het maken van een eerste inventarisatie van de mogelijkheden van oefentherapie als methode ter verbetering van het functioneren waardoor cliënten minder afhankelijk zijn van de thuiszorgorganisatie.

De taakverdeling tussen de thuiszorginstantie en de Oefentherapeut César is als volgt:

- thuiszorginstantie:
 - aanbieden van de folder en de aanmelding;
 - doorverwijzing naar Oefentherapeut César;
 - leveren van huishoudelijke en verplegende hulp.
- Oefentherapeut César:
 - contact met cliënt en huisarts; de huisarts moet immers verwijzen;
 - onderzoek en behandeling ten behoeve van de therapie;
 - controle verloop herstel van de zelfstandigheid; de therapeut speelt een adviserende rol ten aanzien van de hoeveelheid zorg van de thuiszorginstantie;
 - eindrapportage aan cliënt, thuiszorginstantie en huisarts.

Ten behoeve van de evaluatie is er een experimentele groep en een controle-groep. Vergelijking van de twee groepen zal antwoord geven op de vraag of oefentherapie César een effect heeft op de thuiszorgbehoefte.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen die thuiszorg krijgen t.b.v. ADL/HDL
Locaties: Rotterdam-Zuid, Delft, Pijnacker, Nootdorp
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Erasmusuniversiteit Rotterdam
- Thuiszorg Rotterdam
- Maatzorg Delft
- Praktijken voor Oefentherapie César
- Kijk op Beweging

Publicatie

W. van der Zwan, Oefentherapie: een oplossing voor thuiszorg?, *César Magazine*, 28, 1997, 2, p. 49-50.

Gestructureerde zorg voor ouderen in de huisartsenpraktijk

Contactadres

mevr. G.H.M van Engen-Buur
Gezondheidscentrum Kersenboogerd
Betje Wolffplein 170, 1628 NV Hoorn
Telefoon: 0229-241044

Beschrijving van het project

Doel van het project is het verbeteren van de zorg aan ouderen met complexe medische en/of psychosociale problematiek door systematische aandacht van huisartsen en/of andere hulpverleners.

Dit probeert men te bereiken via een controle-oproepsysteem waarbij tweemaal per jaar een checklist wordt afgenomen door de huisarts of een andere hulpverlener.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met complexe medische en/of psychosociale problemen
Locatie: Hoorn, wijk Kersenboogerd
Startdatum: september 1997

Participant

- Gezondheidscentrum Kersenboogerd

Verticale opbouw ouderenzorg – ontwikkeling multifunctionele zorgcentra

Contactadres

dhr. F.B. Venema
Stichting Zorggroep Zuid-Groningen
Postbus 42, 9560 AA Ter Apel
Telefoon: 0599-582107

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bereiken van een zorgcontinuüm, waarbij de zorg dichtbij huis eenduidig vanuit een organisatorisch geheel wordt aangeboden.

Dit tracht men te bereiken door:

- opheffing van schotten tussen verschillende financieringsbronnen en tussen thuiszorg, verzorgingshuiszorg en verpleeghuiszorg;
- opheffing van verzorgingshuizen en verpleeghuizen en ontwikkeling van vijf multifunctionele zorgcentra, waarvan sommige met een specifieke functie;
- fusies dan wel samenwerkingsverbanden tussen diverse aanbieders van zorg;
- reallocatie van verpleeghuis- en verzorgingshuis capaciteit door spreiding en herspreiding.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met somatische en psychogeriatrische hulpvraag
Locaties: Zuid-Groningen: Stadskanaal, Vlagtwedde
Startdatum: februari 1997

Participanten

- Zorggroep Zuid-Groningen

- Verzorgingshuis Maarsheerd
- Verzorgingshuis Parkheem
- Verzorgingshuis Beukenhof
- Stichtingen Welzijn
- Woningbouwcorporaties
- Gemeenten
- Cliëntenorganisaties
- Stichting Thuiszorg Groningen

Kiezen van een verpleeghuis

Contactadres

mevr. L.I.G. Tielemans
Regionaal Patiënten/Consumenten Federatie Midden-Gelderland
Arnhemsestraatweg 19, 6880 CA Velp
Telefoon: 026-3846364

Beschrijving van het project

Het doel is het verbeteren van informatie over verpleeghuizen in de regio Midden-Gelderland aan (toekomstige) bewoners van verpleeghuizen.

Er is informatie van verpleeghuizen verkregen door middel van een enquête. Deze informatie wordt verwerkt in een gids die verkrijgbaar zal zijn bij de indicatiebureaus in de regio. Mensen die zich aanmelden bij een indicatiebureau zullen een gratis brochure met vergelijkende informatie ontvangen over de verpleeghuizen.

Praktische informatie

Doelgroep: toekomstige somatische en psychogeriatrische verpleeghuisbewoners
Locatie: Midden-Gelderland
Startdatum: januari 1998

Participanten

- RP/CF Midden-Gelderland
- Ouderenbonden
- Verpleeghuizen
- Alzheimerstichting
- Cliëntenraden verpleeghuizen
- NVBV
- ROBAN/ROPAN
- Gehandicaptenraad

Verantwoorde zorg

Contactadres

dhr. W. Eggens
NVBV
Leopoldhove 27, 2726 CV Zoetermeer
Telefoon: 079-3510044

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het ontwikkelen van een methodiek waarmee uit de reeds opgestelde lijst van 120 beoordelingspunten de vanuit zorggebruikers-optiek bepalende variabelen kunnen worden geselecteerd;
- het, met behulp van deze methodiek, opstellen van een gereduceerde lijst van beoordelingspunten (essentiële beoordelingspunten);
- het selecteren en/of ontwikkelen van een methodiek om de gevonden beoordelingspunten te vertalen naar standaardnormen;
- het ontwikkelen van een referentiekader waarin de geselecteerde essentiële beoordelingspunten van normen zijn voorzien;
- het opzetten van een plan van aanpak voor de implementatie van het ontwikkelde referentiekader voor ‘Verantwoorde Zorg’.

Op basis van het eindrapport wordt een Normkader Verantwoorde Zorg in brochurevorm opgesteld. Deze brochure wordt verspreid onder de cliëntenraden in verpleeghuizen. De brochure bevat een referentiekader voor cliëntenraden van (verantwoorde) verpleeghuiszorg, waarin centrale en als essentieel ervaren criteria van gestandaardiseerde normen zijn voorzien. Het referentiekader stelt:

- de cliëntenraad in staat tot het doen van gerichte en omschreven uitspraken over de kwaliteit van de zorg in het verpleeghuis waarin zij haar werk moet doen;
- de NVBV in staat om op landelijk niveau een gefundeerde bijdrage te leveren aan de discussie over het concretiseren van de term Verantwoorde (verpleeghuis)zorg.

Praktische informatie

Doelgroep: verpleeghuisbewoners (in het algemeen)

Locatie: landelijk

Startdatum: juli 1997

Participant

- Nederlandse Vereniging Belangenbehartiging Verpleeghuisbewoners

Deeltijddifferentiatie somatiek

Contactadres

dhr. P.J. de Vos
Verpleeghuis De Sterrenlanden
Minnaertweg 4, 3328 HN Dordrecht
Telefoon: 078-6172333

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het verminderen van (de gevolgen van) inadequate gedrag zoals dat voorkomt op een normale somatische afdeling van een verpleeghuis.

Hiertoe blijven bewoners met inadequate gedrag op een gewone somatische afdeling van het verpleeghuis. Gedurende vijf dagen per week worden zij overdag opgevangen in een huiskamer waar onder begeleiding van een ziekenverzorgende of activiteitenbegeleider gestructureerde dagbesteding wordt aangeboden.

Praktische informatie

Doelgroep: somatische verpleeghuisbewoners met inadequate gedrag
Locatie: Verpleeghuis De Sterrenlanden te Dordrecht
Startdatum: augustus 1995

Participant

- Verpleeghuis De Sterrenlanden

De aanleunwoning thuisbezorgd

Contactadres

mevr. C.J.C.M. Kooijman
Stichting Thuiszorg OZL
Postbus 2690, 6401 DD Heerlen
Telefoon: 045-5616161

Beschrijving van het project

Het doel van het project is om ouderen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Het beoogt ouderen een gevoel van zekerheid te geven vergelijkbaar met een aanleunwoning, vandaar de naam 'De aanleunwoning thuisbezorgd'.

Hiertoe wordt een samenhangend pakket zorg- en dienstverlening geboden inclusief zorggarantie. Als vorm is voor een abonnement gekozen. De inhoud van het abonnement:

- sociaal netwerk;
- activiteiten;
- boodschappendienst;
- maaltijdvoorziening;
- vervoer op maat;
- alarmering;
- achterwacht alarmering;
- sleutelbewaarfunctie;
- inschakelen van sleuteladressen;
- klussendienst;
- huishoudelijke hulp;
- verzorging/verpleging;
- inzet van personen in de thuissituatie bij acute nood;
- dagverzorging;
- tijdelijke opname;
- zorgverlening gedurende tijdelijke opname.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen die nog geen permanente zorg nodig hebben

Locatie: Heerlen, centrum

Startdatum: 1997

Participanten

- Stichting Dienstverlening Ouderen Heerlen (SDOH)
- Stichting Douvenrade Zorg- en Servicecentrum voor ouderen
- Vrijwilligersorganisaties
- Gemeente Heerlen
- Stichting Thuiszorg Oostelijk Zuid-Limburg

Publicatie

Werkgroep Zorg op maat, *Project 'De Aanleunwoning Thuisbezorgd'*. Een samenwerkingsproject tussen SDOH, Douvenrade, Vrijwilligersorganisaties, Gemeente Heerlen, Stichting Thuiszorg Oostelijk Zuid-Limburg, Heerlen, 1996.

Reikwijdteprojecten en overbruggingshulp

Contactadres

mevr. N. Burgers
Stichting Thuiszorg Brabant Noord-Oost
Aldetiendstraat 23, 5402 ZC Uden
Telefoon: 0413-252300

Beschrijving van het project

In dit project krijgen zorgcentra extra middelen om ook buiten de muren van het centrum zelf zorg te bieden voor ouderen met een (potentiële) positieve indicatie voor opname.

De methodiek is als volgt:

- leveren van ‘extra’ thuiszorg door de thuiszorg, extra betaald vanuit de zorgcentra bij positief geïndiceerden;
- leveren van ‘specialistische’ zorg door thuiszorg (verpleegkundige zorg) in zorgcentra;
- leveren van kortdurende zorg door de zorgcentra in aanleunwoningen;
- avonddoos;
- avondeetpunt.

De projecten lopen met vier zorgcentra met accentverschillen qua uitvoering.

Praktische informatie

Doelgroepen: ziekenhuispatiënten met een verzorgingshuisindicatie,
thuiswonenden met een verzorgingshuisindicatie

Locaties: Uden, Veghel

Startdatum: juni 1996

Participanten

- Verzorgingstehuizen
- Thuiszorg Brabant Noord-Oost

Extramuralisering WBO-gelden

Contactadres

mevr. E.M. Verolme
Stichting Thuiszorg en MW Goeree Overflakkee
Postbus 54, 3255 ZH Oude Tonge
Telefoon: 0187-641044

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van een samenhangend, kwalitatief goed en betaalbaar totaalpakket op het gebied van gezondheid, welzijn, wonen en dienstverlening, afgestemd op de vraag van de oudere en rekening houdend met de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van de oudere. Het betreft een gezamenlijk aanbod van verzorgingshuizen (vier) en thuiszorg (wijkverpleging en gezinsverzorging) en het verpleeghuis.

Dit wil men bereiken door het aanstellen van een zorgconsulent (bemiddelaar). Deze koopt de benodigde extra zorg in. Thuiszorg Goeree Overflakkee organiseert de zorg en het verpleeghuis De Samaritaan heeft de kassiersfunctie. Alle verzorgingshuizen storten de financiële middelen in één pot. De zorgtoewijzing geschiedt onder verantwoordelijkheid van de gezamenlijke zorgaanbieders. De vraag van de oudere staat centraal. De zorgconsulent volgt de oudere vanaf het moment van indicatiestelling verzorgingshuiszorg tot opname.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met een indicatie voor het verzorgingshuis
Locatie: Goeree Overflakkee
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Verpleeghuis De Samaritaan
- Verzorgingshuizen
- Stichting Thuiszorg en MW Goeree Overflakkee

Dagverzorging Douvenrade

Contactadres

mevr. C.J.C.M. Kooijman
Stichting Thuiszorg OZL
Postbus 2690, 6401 DD Heerlen
Telefoon: 045-5616161

Beschrijving van het project

Het doel is het realiseren van een uitbreiding van de dagverzorging voor ouderen om hen te helpen zich zo lang mogelijk in hun huidige woonsituatie te kunnen handhaven zodat een permanent beroep op de intramurale voorzieningen uitgesteld dan wel voorkomen kan worden.

Hiertoe wordt dagverzorging voor een gemengde populatie geboden.
Personeel van de thuiszorg wordt op de dagverzorging ingezet.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met indicatie dagverzorging, opname verzorgingshuis of verpleeghuis
Locatie: gemeente Heerlen
Startdatum: juli 1996

Participanten

- Stichting Douvenrade Zorg- en Servicecentrum voor ouderen
- Stichting Thuiszorg OZL
- Stichting VZR centra voor verpleging, zorg en reactivering

Publicatie

Project Dagverzorging Douvenrade. Een samenwerkingsproject tussen Stichting Douvenrade Zorg- en Servicecentrum voor ouderen, Stichting Thuiszorg Oostelijk Zuid-Limburg en Stichting VZR centra voor verpleging, zorg en reactivering, Heerlen, 1996.

Thuiszorg voor verpleeghuisgeïndiceerden

Contactadres

mevr. E.M. den Hamer-Schoemaker
Stichting De Zorgboog/Verpleeghuizen
Postbus 16, 5760 AA Bakel
Telefoon: 0492-348111

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is een groeiende groep patiënten die lang moeten wachten op opname toch adequate zorg te bieden. Deze zorg wordt nog aangevuld door de coördinatie vanuit het project wachtlijstbegeleiding.

Dit probeert men te bereiken door het bieden van zorg aan patiënten met een verpleeghuisindicatie in de meest brede zin van het woord. Dat sluit ook de zogenaamde groep 'uit voorzorg' en de dagbehandelingspatiënten in.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met verpleeghuisindicatie
Locatie: Helmond
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Stichting Verpleeghuizen Gewest Helmond
- Stichting Gezinszorg Gewest Helmond
- Stichting Kruiswerk Peelland

Zorghotel

Contactadres

mevr. J.M.A. Verdoes
Verpleeg- en verzorgingshuis Elisabeth
Postbus 90103, 4800 RA Breda
Telefoon: 076-5223800

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van een gestructureerde tijdelijke opvang en zorgverlening aan personen die niet permanent zijn opgenomen in een verpleeg- of verzorgingshuis.

Hiertoe wordt een proefproject voor één jaar gestart, waarin verpleeg- en verzorgingshuis Elisabeth een aantal kamers inricht en beschikbaar stelt voor tijdelijke opname. De huisarts blijft eindverantwoordelijk voor behandeling en begeleiding. De dagelijkse verzorging en verpleging wordt uitgevoerd door medewerkers van verpleeg- en verzorgingshuis Elisabeth en Kruiswerk Gezinszorg Breda.

Praktische informatie

Doelgroepen: thuiswonende ouderen, tijdelijk zonder mantelzorg, ouderen die na ziekenhuisverblijf nog niet naar huis kunnen, ouderen in ziekenhuis die wachten op opname in verpleeghuis

Locatie: stadsgewest Breda

Startdatum: april 1997

Participanten

- Verpleeg- en verzorgingshuis Elisabeth
Kruiswerk Gezinszorg Breda

Verpleeg(t)huiszorg

Contactadres

mevr. G.M. Kleijn
Verpleeghuis Talma Hof
Genemuidenstraat 4, 8300 BB Emmeloord
Telefoon: 0527-619161

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is middels aanvullende verpleeg(t)huiszorg te trachten opname in het verpleeghuis uit te stellen dan wel te voorkomen.

Hierbij wordt gebruikgemaakt van een geïntegreerd zorgaanbod verpleeghuis/thuiszorg. Er worden extra uren van de thuiszorg en extra uren behandeling vanuit het verpleeghuis ingezet bij de cliënten thuis. Er wordt gewerkt met een multidisciplinair zorgplan.

Praktische informatie

Doelgroep: verpleeghuisgeïndiceerde patiënten
Locatie: Urk
Startdatum: juli 1997

Participanten

- Verpleeghuis Talma Hof
- Thuiszorg Oude en Nieuwe Land

Flexibel intermitterende zorg

Contactadres

dhr. W. Juurlink
Het Zonnehuis
Zwartewaterallee 20, 8031 DX Zwolle
Telefoon: 038-4540333

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het uitstellen en/of voorkomen van 24-uurs verpleeghuisopname door het aanbieden van zorg op maat aan thuiswonenden.

Dit probeert men te bereiken door het geven van delen verpleeghuiszorg in het verpleeghuis, te weten:

- dagverpleging psychogeriatric en somatiek;
- intervalopnames (bijvoorbeeld 1 week per 4 weken);
- kortdurende logeeropnames.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende ouderen met verpleeghuisindicatie
Locatie: Zwolle e.o.
Startdatum: april 1997

Participanten

- RIAGG
- Thuiszorgorganisatie
- Indicatiecommissie
- Verpleeghuizen

Op weg met dementie

Contactadres

mevr. J. Duisterwinkel
Protestants Christelijke Ouderen Bond
Postbus 1238, 8001 BE Zwolle
Telefoon: 038-4225588

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van ondersteuning aan verzorgenden van dementerenden vanuit de kerken.

Dit tracht men te bereiken door:

- het doen van onderzoek naar verwachtingen van verzorgenden van dementerenden met betrekking tot de rol van de kerk;
- het doen van onderzoek naar de visie van de kerken op de ondersteuning van dementerenden en hun verzorgenden;
- experimenteren met betrekking tot de organisatie c.q. verbetering van de desbetreffende ondersteuning;
- uitvoeren van diverse activiteiten (onderzoek, rapportage, publicaties, themadagen, het ontwikkelen van handreikingen).

Praktische informatie

Doelgroep: dementerenden en hun verzorgenden

Locatie: landelijk

Startdatum: januari 1997

Participanten

- Protestants Christelijke Ouderen Bond (PCOB)
- Alzheimerstichting Bunnik
- Protestantse Vereniging voor Ouderenzorg (PVO)
- Diakonale bureaus van kerken

Publicaties

- J. Duisterwinkel, PCOB op bres voor dementerenden, *Echoklanken*; 1997, mei/juni, p. 24-25.
- Op weg met dementie, *Echoklanken*; 1997, juli/augustus, p. 10.

Videohulpverlening

Contactadres

dhr. S.J.M. Bouwman
RIAGG Rotterdam Zuid e.o.
Postbus 5250, 3008 AG Rotterdam
Telefoon: 010-4960870

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het vergroten van de draagkracht van familieleden, die zorgdragen voor thuiswonende ouderen met een dementiesyndroom;
- het verbeteren van de kwaliteit van het bestaan van alle betrokkenen;
- het uitstellen van opname in psychogeriatrisch verpleeghuis.

Dit tracht men te bereiken door (delen van) interactie tussen patiënt en verzorgende vast te leggen op video. Vervolgens wordt de opname geanalyseerd door de hulpverlener en dan bekeken en besproken met de betrokkenen.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met een dementiesyndroom
Locaties: werkgebied van RIAGG Rotterdam Zuid: Rotterdam Zuid, Ridderkerk, Barendrecht, Heerjansdam, Albrandswaard
Startdatum: juni 1997

Participant

- RIAGG Rotterdam Zuid e.o.

Thuiszorgondersteuning

Contactadres

dhr. R. Rademacher
Lückerheidekliniek
Postbus 522, 6460 AM Kerkrade
Telefoon: 045-5456944

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project ThuiszorgOndersteuning Psychogeriatric (TOP-zorg) is het ondersteunen, begeleiden en optimaliseren van mantelzorg in de thuissituatie bij psychogeriatricke zorgvragers.

Hiertoe worden ervaren verzorgers en verplegers uit het psychogeriatric verpleeghuis ingezet in de thuissituatie voor een aantal uren per week. Zij ondersteunen en begeleiden de aanwezige mantelzorgers, zodat deze hun taak beter aan kunnen. Daarnaast creëren zij een opening voor eerstelijnszorg, of zij begeleiden een traject tot opname of dagvoorzieningen.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met psychogeriatricke zorgvraag
Locaties: Kerkrade, Heerlen, Brunssum
Startdatum: september 1996

Participanten

- Lückerheidekliniek te Kerkrade
- RIAGG te Heerlen
- Verpleeghuis Schuttershof te Brunssum
- VKH te Heerlen

Zorg op maat

Contactadres

mevr. R. Olsthoorn
Geriatrisch Centrum Stadzicht
Overschie Kleiweg 555, 3045 LJ Rotterdam
Telefoon: 010-4430450

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is licht dementerende ouderen met gedragsstoornissen zo lang mogelijk in de eigen woonomgeving te laten functioneren.

Dit tracht men te bereiken door het bieden van 3 dagen dagbehandeling met:

- dagstructurering;
- realiteitsoriëntatietraining (ROT);
- groepsactiviteiten;
- hobby en training;
- kookactiviteiten;
- tuinactiviteiten;
- beweging;
- groepsgesprekken;
- individuele gesprekken.

Praktische informatie

Doelgroep: licht dementerende ouderen met gedragsproblemen

Locatie: regio Rotterdam Noord, Oost en West

Startdatum: januari 1996

Participant

- Geriatrisch Centrum Stadzicht

Casemanagement psychogeriatric/ psychiatrie

Contactadres

mevr. M. Swinkels
Kruiswerk Gezinszorg Breda
Wilhelminasingel 5, 4818 AB Breda
Telefoon: 076-5265555

Beschrijving van het project

Het doel is het ontwikkelen van een samenhangend pakket aan hulp door middel van een zorgplan, door één deskundige hulpverlener, uitgaande van de vraag van de psychogeriatric/oudere psychiatrische patiënt en die van de informele verzorgers. Om zorg op maat te kunnen bieden wil men de coördinatie tussen diverse instellingen en de specifieke deskundigheid bij medewerkers van de betrokken instellingen bevorderen.

Realisering geschiedt door:

- scholing van een aantal medewerkers van betrokken instellingen tot case-manager. Hiervoor wordt een scholingsprogramma ontwikkeld;
- ontwikkeling van een protocol voor casemanagement;
- opbouw van een organisatorisch samenhangend systeem van casemanagement;
- deskundigheidsbevordering van verzorgenden van thuiszorgorganisaties. Deze worden na scholing casewerkers genoemd;
- evaluatie-onderzoek naar de kwaliteit van de zorg en dienstverlening bij casemanagement.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatric en oudere psychiatrische patiënten
Locatie: stadsgewest Breda
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Oranjehaeve/Lucia
- RIAGG Breda
- Gasthuis St. Joseph
- Het Hooghuys
- Kruiswerk Gezinszorg Breda
- Regionaal Kruiswerk Mark en Maas te Oosterhout
- Stichting Thuiszorg Maasmond te Raamsdonkveer
- Stichting De Markenlanden te Zevenbergen

Crisisinterventie

Contactadres

mevr. E.M. den Hamer-Schoenmaker
Stichting De Zorgboog/Verpleeghuizen
Postbus 16, 5760 AA Bakel
Telefoon: 0492-348111

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het adequaat en snel kunnen handelen in geval van een crisissituatie, zodat de benodigde zorg kan worden geboden en onnodige opnames worden voorkomen.

Het handelen van betrokken professionals wordt op elkaar afgestemd.

Dit probeert men te bereiken door:

- 7 × 24 uur bereikbaarheid crisisdienst RIAGG;
- 2 × 24 uur gezinszorg;
- coördinatie door zorgcoördinator Kruiswerk;
- consultatie verpleeghuisarts;
- gerichte observatie;
- opname crisisbed IPZ;
- (aanvullende) diagnostiek;
- multi-partijenoverleg.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met dementiesyndroom in crisissituatie

Locaties: Helmond, regio Oost-Brabant

Startdatum: januari 1996

Participanten

- Stichting Verpleeghuizen Gewest Helmond

- Stichting Gezinszorg Gewest Helmond
- Stichting Kruiswerk Peelland
- RIAGG Helmond
- Instituut voor Psychiatrische Zorg Oost-Brabant

Amberhof

Contactadres

dhr. F. Lammerink
Stichting Westerhout/Verpleeghuis De Hout
Prinses Julianalaan 14, 1815 JE Alkmaar
Telefoon: 072-5185555

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van gespecialiseerde zorg en huisvesting aan ouderen in een verzorgingshuis met psychogeriatrische verschijnselen en een verpleeghuisindicatie.

Hiertoe worden wonen en zorg gescheiden en wordt verpleeghuiszorg in het verzorgingshuis geboden. Door de kleinschaligheid, overzichtelijkheid en de herkenbare eigen inrichting van de zit-slaapkamers wordt door dit project meer tegemoetgekomen aan de variatie die er bestaat in de behoeften van bewoners zoals privacy, intimiteit, bescherming, geborgenheid, sociale contacten en aangepaste activiteiten, hulp bij verliesverwerking en herwinning of behoud van eigenwaarde.

Praktische informatie

Doelgroep: verzorgingshuisbewoners met psychogeriatrische indicatie
Locatie: werkgebied RIAGG Noord-Kennemerland
Startdatum: juli 1997

Participanten

- Verpleeghuis De Hout
- RIAGG
- Verzorgingshuis
- Thuiszorgorganisatie
- Gemeente Heiloo
- Univé zorgverzekeraar

Verpleeghuis dagverzorgingsproject

Contactadres

dhr. G. Tent
APZ Drenthe/Verpleeghuis Altingerhof
Postbus 30.000, 9410 RA Beilen
Telefoon: 0593-535308

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het creëren van omstandigheden waardoor zorgbehoevende ouderen met een verpleeghuisindicatie in de gelegenheid worden gesteld zo lang mogelijk in meer of mindere mate zelfstandig te blijven. Hiertoe worden cliënten met psychogeriatrische problemen die wonen in 't Beurtschip (woonvorm) of Smilde met name overdag in groepsverband opgevangen en begeleid. Het kan gaan om een individuele en groepsgewijze ondersteuning.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met psychogeriatrische verpleeghuisindicatie
Locatie: Smilde
Startdatum: april 1997

Participanten

- Thuiszorgorganisatie Drenthe
- Woonzorgcentrum Slingeborgh
- Stichting Welzijn Ouderen Smilde
- Verpleeghuis Altingerhof

Preferenties dementerenden

Contactadres

dhr. F.R. Hoogeveen
Stichting Zorginstellingen Rijswijk
Postbus 223, 2280 AE Rijswijk
Telefoon: 070-3071444

Beschrijving van het project

Het project beoogt de ontwikkeling van een methodiek waarmee voor- en afkeuren (preferenties) van dementerende verpleeghuisbewoners kunnen worden vastgesteld, zodat in de praktijk beter op hun voorkeuren kan worden ingespeeld (primaire doelstelling). Daarnaast worden de organisatorische randvoorwaarden verkend om in de praktijk aan de preferenties tegemoet te komen (secundaire doelstelling).

Hiertoe worden er ten aanzien van de primaire doelstelling drie experimenten uitgevoerd ten aanzien van wassen, keuzes maken in dagbesteding en primaire activering (snoezelen). De secundaire doelstelling voert men uit middels (participerende) observatie, het afnemen van interviews met direct betrokkenen (medewerkers, familieleden) en het bijwonen van besprekingen en instructiebijeenkomsten.

Praktische informatie

Doelgroep: demente verpleeghuisbewoners
Locatie: Verpleeghuis Westhoff te Rijswijk
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Stichting Zorginstellingen Rijswijk
- NZi te Utrecht

Kwaliteit van zorg en validation

Contactadres

mevr. dr. R.M. Dröes
Vrije Universiteit, Faculteit der Geneeskunde, Vakgroep
Psychiatrie
Valeriusplein 9, 1075 BG Amsterdam
Telefoon: 020-5484565

Beschrijving van het project

Het project wordt uitgevoerd in het kader van een grootschalig onderzoek dat wordt gefinancierd door de Ziekenfondsraad (Commissie Ontwikkelingsgeneeskunde) waarin de kosten en effecten van de invoering van belevingsgerichte zorg, grotendeels gebaseerd op validation, op demente bewoners en verzorgenden in het verpleeghuis worden onderzocht. Doel van de interventie is de kwaliteit van leven van de demente bewoners te verhogen en de negatieve gevolgen van de werkbelasting op de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de verzorgenden te verminderen.

Er worden vanuit het Instituut voor Maieutische Ontwikkelingen in de Zorgpraktijk (IMOZ) cursussen gegeven aan personeel van 16 psychogeriatrische afdelingen (in 14 verpleeghuizen). Er worden consulents en werkers in de belevingsgerichte zorg opgeleid die de vernieuwing in de zorg op de afdelingen moeten trekken. De overige personeelsleden ontvangen een zogenaamde basiscursus. Naast de cursussen worden de personeelsleden op de werkplek begeleid door een verpleegkundig adviseur gedurende 8 maanden. De effecten worden onderzocht door een experimenteel pretest-protest controlegroep design.

Praktische informatie

Doelgroep: dementerende oudere verpleeghuisbewoners
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Vrije Universiteit (vakgroep Psychiatrie)
- Trimbos-instituut
- NZi
- IMOZ
- 14 Verpleeghuizen

Multimediaproject

Contactadres

dhr. Th. van der Meulen
Het Zonnehuis
Dorpstraat 49, 7361 AR Beekbergen
Telefoon: 055-5061220

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het ontwikkelen van een cd-rom met een prototype van een programma waarin zowel werken met het levensverhaal als het werken met realiteits- en oriëntatiemateriaal, geïntegreerd in een multimediale omgeving, kan worden aangeboden.

Dit tracht men te bereiken door het ontwikkelen van software en het aanbieden van deze software in proefsessies met dementerende bewoners.

Praktische informatie

Doelgroep: begeleidingsbehoefte dementerenden
Locaties: Zwolle, Beekbergen
Startdatum: november 1996

Participanten

- Het Zonnehuis Beekbergen
- Het Zonnehuis Zwolle
- NIZW
- NFGV

Woonzorg 2000

Contactadres

dhr. J.M.G.A. Schols
Verpleeghuis De Riethorst
Venestraat 28, 4931 BP Geertruidenberg
Telefoon: 0162-513555

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is een levensloopbestendige woonvorm te creëren met zorg op maat voor senioren.

Hiertoe worden 28 woningen voor 65-plussers gebouwd in een wooncomplex met wooneenheden voor verstandelijk gehandicapten en een kerk. De ouderen kunnen als dat nodig is verzorging en verpleging ontvangen van het naastgelegen verpleeghuis. Via het in het verpleeghuis gelegen centrale meldpunt kunnen de ouderen ook hulp inroepen van instellingen zoals thuiszorg, maatschappelijk werk en regionaal kruiswerk.

Praktische informatie

Doelgroep: senioren met lichte hulpbehoefte
Locatie: Geertruidenberg
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Woningstichting
- Verpleeghuis De Riethorst
- Thuiszorgorganisaties

Publicatie

T. Brandsma, Campus met zorgvarianten, *ZorgVisie – BouwSpecial*, mei 1997, p. 26-28.

Zorgwoningen

Contactadres

mevr. J.M.C. Asbreuk
Zorgcentrum Eugeria-Klokkenbelt
Vriezenveenseweg 1, 7600 GA Almelo
Telefoon: 0546-863861

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van een kwalitatief goed, geïntegreerd en op elkaar afgestemd zorgaanbod van verschillende zorgsoorten in de zorgwoningen. Dit zorgaanbod bestaat onder meer uit huishoudelijke zorg, verzorging, verpleging, psychosociale zorg, voedingszorg en alarmering en wordt verleend op het niveau van ‘aanleunzorg’ en op het niveau van somatische verpleeghuiszorg. De bewoners kunnen daardoor zo lang mogelijk in hun eigen woning blijven en gebruikmaken van het zorgaanbod.

Dit probeert men te bereiken door:

- te werken met één team van huishoudelijk helpenden, verzorgenden en verplegenden die ressorteren onder dezelfde coördinator;
- het bieden van planbare zorg;
- het bieden van service als warme maaltijden, hulp bij kleine klussen en dergelijke;
- goede samenwerking met eerstelijnsverkers als huisarts en fysiotherapeut;
- goede samenwerking met de woningbouwvereniging (eigenaar van de woningen).

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen met indicatie voor aanleunwoning of verpleeghuis
Locaties: Rijssen, Enter
Startdatum: juli 1997

Participanten

- Zorgcentrum Euforia (verzorgings- en verpleeghuis)
- PSMD, thuiszorgorganisatie
- Woningbouwvereniging De goede woning

Begeleid wonen

Contactadres

mevr. M.A. de Vries-van Riemsdijk
Capelse Verpleeghuizen
Postbus 5011, 2900 EA Capelle a/d IJssel
Telefoon: 010-4508744

Beschrijving van het project

Het doel van het project is om dementerende ouderen die zelfstandig wonen, maar door zorg worden omgeven, structuur, bescherming en warmte te bieden binnen een huiselijk klimaat. Cliënten wonen zelfstandig, maar zijn wel aangewezen op 24-uurs aanwezigheid van verzorgenden voor begeleiding en zorg op maat. Het is een extramurale voorziening in samenwerking met de Capelse Kruisvereniging.

Realisering geschiedt op de volgende wijze:

- cliënten hebben hun eigen zit-slaapkamer zodat privacy gewaarborgd is. Cliënten kunnen hun zit-slaapkamer zelf afsluiten. Ook hebben ze hun eigen voordeursleutel;
- vrijheid en het kunnen vormgeven van een eigen keuze wordt gerespecteerd. De medewerker voegt zich naar de wensen van de cliënt.

Praktische informatie

Doelgroep: dementerende ouderen met verpleeghuisindicatie
Locatie: regio Rijnmond
Startdatum: november 1996

Participanten

- Capelse Verpleeghuizen
- Capelse Kruisvereniging
- Woningbouwvereniging De Samenwerking

Kleinschalig wonen

Contactadres

dhr. Th.L.G. van der Lam
Verpleeghuis De Strijp
Strijpkade 32, 2548 AG 's-Gravenhage
Telefoon: 070-3213141

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is een woonvoorziening te creëren voor ouderen met psychiatrische problematiek en voor dementerende ouderen teneinde te trachten uitstel of afstel van opname in een zorginstelling (of andere 'zwaardere' zorgvoorziening) te realiseren.

Hiertoe vindt realisering plaats van meerdere woningen/wooneenheden, in een logistiek logisch verband (clustering), voor vier ouderen per woning, waarbij de zorg-, medische en ondersteunende diensten primair door De Strijp geleverd worden en de woondiensten primair door bijvoorbeeld een woningbouwcorporatie. De ouderen die woonachtig zijn in dit 'verzorgd zelfstandig wonen'-project, hebben vanwege hun psychiatrische problemen, hun dementie en hun eventuele somatische problematiek, zorg en begeleiding nodig. De noodzakelijke zorg- en ondersteunende diensten worden geleverd door verpleeghuis De Strijp, mogelijk in samenwerking met andere (A.H.S.) zorgaanbieders.

Praktische informatie

Doelgroepen: oudere chronisch psychiatrische patiënten, ouderen met psychosociale problematiek, ouderen met niet-dementiële stoornissen

Locatie: Den Haag Zuid-West/rand Westland

Startdatum: juni 1997

Participanten

- Algemene Haagse Stichting (verpleeg- en verzorgingshuizen)
- Verpleeghuis De Strijp
- Psychiatrische woonvoorziening De Gentiaan
- Woningbouwstichting 's-Gravenhage

Preventie van depressie

Contactadres

dhr. T. Wolbers
GGD Twente
Postbus 330, 7600 AH Almelo
Telefoon: 0546-536934

Beschrijving van het project

Doel van het project is het vroegtijdig opsporen van leerlingen in het voortgezet onderwijs met depressieve klachten en hen via een cursus leren beter om te gaan met deze gevoelens met als doel depressies bij jongeren te voorkomen met als afgeleide doelstelling een beeld krijgen van de mate waarin depressieve gevoelens bij adolescenten voorkomen.

Realisering geschiedt door:

- het geven van themalessen;
- het gebruik van een screeningsinstrument;
- het aanbieden van een cursus.

Het toekomstig aanbod hangt mede af van de uitkomst van deze pilot. Er wordt van uitgegaan dat het aanbod 2-3 keer door instellingen gedaan moet zijn op een school, voordat deze het zelfstandig kunnen overnemen. De vervolgactiviteiten moeten er wel op gericht zijn te zijner tijd die zelfstandige voortzetting tot stand te brengen.

Praktische informatie

Doelgroep: adolescenten met depressieve klachten
Locatie: Twente
Startdatum: september 1996

Participanten

- RIAGG Almelo
- RIAGG Midden-Twente
- RIAGG Enschede
- Jeugdzorggroep Oost
- Jeugdzorg Twente
- GGD Twente
- CAD Twente
- RIGG Twente

Effectieve hulpverlening bij kindermishandeling

Contactadres

mevr. J. van Slooten
RIAGG Flevoland, afd. Jeugd en AMK (GGD)
Stationsweg 1, 8232 DN Lelystad
Telefoon: 0320-231818

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- samenwerking tussen AMK en RIAGG formaliseren;
- het wegwerken van de wachtlijst bij het AMK;
- het op gang brengen van de hulpverlening aan kinderen en ouders/opvoeders en het stoppen van de mishandeling;
- het ontwikkelen van effectieve hulpverleningsprogramma's zodat zoveel mogelijk gedwongen uithuisplaatsing voorkomen kan worden.

Een en ander probeert men te bereiken door:

- geregeld overleg en evaluerende besprekingen;
- het opstellen van doorverwijzingscriteria (welke cliënten kan AMK naar tweedelijnsinstelling sturen);
- het geven van feedback aan elkaar;
- het opstellen van eenduidige samenwerkingsafspraken;
- module verwijsprotocol.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen die mishandeld worden en hun ouders
Locatie: Flevoland
Startdatum: januari 1996

Participanten

- GGD/AMK
- RIAGG

Systematisering van diagnostiek en zorgtoewijzing

Contactadres

dhr. E. Frederiks
Gelderse Stichting Jeugdhulpverlening
Postbus 332, 6800 AH Arnhem
Telefoon: 026-3724111

Beschrijving van het project

Doel van het project is de systematisering van diagnostiek en zorgtoewijzing bij intensieve ambulante gezinsbehandeling in de jeugdhulpverlening.

Realisering geschiedt door:

- inventarisatie, beschrijving, vergelijking, bespreking keuze en implementatie van instrumenten voor gezinsdiagnostiek;
- ontwikkelen van een operationeel prototype van een protocol ten behoeve van indicatiestelling en zorgtoewijzing, implementatie, evaluatie en bijstelling van protocol.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met psychosociale problematiek
Locaties: Arnhem, Apeldoorn, Doetinchem
Startdatum: mei 1997

Participanten

- Gelderse Stichting Jeugdhulpverlening
- De Waarden Paedologisch Instituut

Traumaverwerking voor 60+ vrouwen

Contactadres

mevr. T. van Thiel
RIAGG Westelijk Noord-Brabant
Laan van België 55, 4701 CJ Roosendaal
Telefoon: 0165-562622

Beschrijving van het project

Doel van het project is ontwikkeling en uitvoering van een groepsaanbod voor vrouwen in de leeftijd van 60 jaar en ouder, die in individuele behandeling zijn bij één van de GGZ-instellingen in de regio voor spanningsklachten en depressiviteit ten gevolge van seksueel misbruik in het verleden. Het doel van de therapiegroep is het vergroten van draagkracht, het oefenen met grenzen en nieuw gedrag, afhankelijk van de eigen wensen en draagkracht van de deelnemster. Hierdoor kan een herschikking van emoties en betekenisgeving op gang gebracht worden.

De gehanteerde methoden in de groep zijn psycho-educatie, non-verbale lichaamsgerichte technieken, afgewisseld met verbale, verhelderende en steunend-inzichtgevende technieken gericht op het hier en nu. Er wordt gewerkt aan de hand van thema's, bijvoorbeeld: veiligheid, grenzen, controle, lichaamsbeleving, spel en plezier en inbreng van eigen thema's.

De deelnemster houdt gedurende de groep haar eigen behandelaar.

Praktische informatie

Doelgroep: 60+ vrouwen met seksueel-misbruikervaring
Locatie: Westelijk Noord-Brabant
Startdatum: februari 1997

Participanten

- APZ Vrederust
- RIAGG Westelijk Noord-Brabant

Preventie en sociale psychiatrie, psycho-educatie

Contactadres

dhr. W. den Heeten
De Amstelmere, instituut voor GGZ
Postbus 16, 1180 AA Amstelveen
Telefoon: 020-5434343

Beschrijving van het project

In verband met de maatschappelijke wenselijkheid van 'extramuralisering' in de GGZ – minder opnames, kortere opnames, sneller ontslag enzovoort – hebben steeds meer burgers en beroepsgroepen te maken met mensen met een psychiatrische achtergrond. Ook deze groep zelf heeft daar mee te maken.

Gezien de wens tot meer informatie en de dreiging van isolement voor de (ambulante) patiënt en de omgangsproblemen, integratie en reïntegratie is voorlichting en informatie aan beroepsgroepen en burgers (groepen) nodig.

De volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- voorlichtingsbijeenkomsten voor beroepsgroepen;
- informatieverstrekking aan bevolkingsgroepen, bewonersorganisaties, wijkorganisaties in samenwerking met Opbouwwerk;
- eventuele participatie van patiëntenorganisaties voor dit doel;
- zorgen voor protocollering van psycho-educatie op micro-niveau patiënten en de bij hen wonende familieleden.

Praktische informatie

Doelgroep: extramuraal sociaal-psychiatrische patiënten
Locatie: Amstelland en de Meerlanden
Startdatum: november 1996

Participant

- De Amstelmere, instituut voor GGZ

Voor- en nazorg MKD

Contactadres

mevr. A. Koershuis
MKD De TweeGelanden
Bredaseweg 50, 4891 SJ Rijsbergen
Telefoon: 076-5967300

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project bij voorzorg is het overbruggen van de wachtlijstperiode waarbij de volgende aspecten een rol spelen:

- voorkomen van escalatie van de problemen;
- diagnostiek;
- starten van de MKD-behandeling.

Bij nazorg wordt de ingroei in de nieuwe situatie begeleid of wordt de intensieve dagbehandeling geleidelijk afgebouwd.

De doelstellingen probeert men te bereiken door:

- het bieden van hulp, in de meeste gevallen in de thuissituatie. Ouders worden ondersteund onder andere door informatie te verstrekken en adviezen te geven;
- onderzoek door diagnostici;
- begeleiden school/peuterspeelzaal;
- speltraining;
- afstemming overige hulpverlening.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met MKD-indicatie
Locatie: West-Brabant
Startdatum: augustus 1996

Participant

- MKD De TweeGelanden

Klinische cognitieve gedragstherapie

Contactadres

dhr. T.A.W. van der Schoot
Psychotherapeutisch Centrum De Viersprong
De Beeklaan 2, 4661 EP Halsteren
Telefoon: 0164-652200

Beschrijving van het project

Het project beoogt het opheffen van stagnaties in de ontwikkeling door het behandelen van angstproblematiek en daarmee samenhangend vermijdingsgedrag.

Dit probeert men te bereiken door:

- 24-uurs behandeling;
- opname in een grote leefgroep;
- individuele modulen gericht op voorkoming van vermijdingsgedrag door exposure, gedragsexperimenten en cognitieve therapie.

Praktische informatie

Doelgroep: adolescenten met hardnekkige angstklachten
Locatie: Psychotherapeutisch Centrum De Viersprong te Halsteren
Startdatum: januari 1998

Participant

- Psychotherapeutisch Centrum De Viersprong

Publicatie

T.A.W. van der Schoot, *Klinische cognitieve gedragstherapie voor angststoornissen bij adolescenten*, Halsteren: Psychotherapeutisch Centrum De Viersprong, 1997.

Herstelcentrum voor opgebrande mensen

Contactadres

mevr. C.C. Moll van Charante-van de Meulen
Herstellingscentrum Daidalos
Kloosterlaantje 1, 3972 GW Driebergen
Telefoon: 0343-524141

Beschrijving van het project

Doel van het project is in een tijdsbestek van zes weken mensen weer krachten, vitaliteit en inzicht in hun problematiek bij te brengen.

Realisering geschiedt door:

- kunst als therapie in de ochtenden (4×);
- tuin als therapie in de ochtenden (1×);
- fysiotherapie en bewegingstherapie (beide 2× per week);
- gedragstherapie in groepen (2× per week);
- dagboekschrijven in een groep (1× per week).

Praktische informatie

Doelgroep: mensen die tijdelijk uit balans zijn
Locatie: Herstellingscentrum Daidalos te Driebergen
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Radboud Ziekenhuis
- Herstellingscentrum Daidalos

Publicatie

Kunst als heelmeester. Daidalos, kunstzinnig therapeutisch centrum, *Zorgverzekeraars Magazine*; februari 1997, p. 12-13.

Verpleegunit

Contactadres

mevr. W.W. Stadtman
Roomskatholiek Zorgcentrum St. Jacob
Plantage Middenlaan 52, 1018 DH Amsterdam
Telefoon: 020-6254962

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is verpleging, verzorging en begeleiding te bieden aan verpleegbehoefte ouderen met psychiatrische problematiek.

Dit probeert men te bereiken door:

- zorgplan/multidisciplinaire aanpak;
- structurering dag;
- expertise B-verpleegkundigen en psychiater.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met psychiatrische stoornissen
Locatie: Amsterdam, regio Centrum/Oud-West en Noord
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Zorgcentrum St. Jacob
- Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam

Preventie van agressieve incidenten

Contactadres

mevr. I.M. Gubbens
PC Welterhof
J.F. Kennedylaan 301, 6419 XZ Heerlen
Telefoon: 045-5736494

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het verminderen van het aantal agressieve incidenten in de psychiatrie.

Hiertoe worden agressieve incidenten en de omstandigheden waaronder zij optreden nauwgezet in kaart gebracht in PC Welterhof, de RIBW OZL en door de bereikbaarheidsdienst van de RIAGG OZL. Aan de hand van de verworven inzichten worden preventieve maatregelen ontwikkeld waarmee getracht wordt een vermindering van het aantal (en de ernst) van agressieve incidenten te komen.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Psychiatrisch Centrum Welterhof
- RIAGG OZL
- RIBW OZL

Hiv/aids en chronisch psychiatrische patiënten

Contactadres

mevr. W.M.J. Hassing
PC Bloemendaal
Postbus 53002, 2505 AA Den Haag
Telefoon: 070-3916288

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- het voorkomen van hiv/aids en gerelateerde infectieziekten door het vergroten van de kennis bij patiënten en hulpverleners en het vergroten van de bespreekbaarheid en bewustwording van gedrag met betrekking tot seksualiteit en hiv/aids;
- het voorkomen van stigmatisering door hiv/aids;
- het verschaffen van optimale zorg bij hiv/aids.

Een en ander tracht men te bereiken door:

- het ontwikkelen van aangepast voorlichtingsmateriaal, speciaal voor de doelgroep;
- het trainen van behandelaars en begeleiders van zorginstellingen in Den Haag in het geven van voorlichting over hiv/aids aan de patiëntengroep;
- gratis, laagdrempelige verstrekking van condooms;
- het aanstellen van vertrouwenspersonen binnen instellingen;
- ontwikkelen van zorgcircuit voor psychiatrische patiënten die hiv-geïnfecteerd zijn;
- uitbrengen van de nota ‘Hiv/aids en mensen met chronisch psychiatrische aandoeningen’;
- geven van voorlichting over hiv/aids, veilig vrijen e.d. aan de doelgroep.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten

Locatie: Den Haag

Startdatum: januari 1997

Participanten

- PC Bloemendaal
- Stichting Rosenberg
- RIBW Den Haag
- GGD Den Haag afd. hiv/aids coördinatie
- Haagse RIAGG's
- Rutgers Stichting

Publicaties

- M. van der Velden, M. Hassing, P. Wesseling, *Nota van de Haagse Werkgroep 'Hiv/aids en mensen met chronisch psychiatrische aandoeningen'*, Den Haag, 1996.
- E. Sollie, M. van der Velden, W.A. Schuitemaker, W.M.J. Hassing, Seksueel gedrag en kennis over hiv/aids bij een ambulante groep patiënten met schizofrenie, *Tijdschrift voor psychiatrie*, 39, 1997, 4, p. 334-338.
- M. Langelaan, Groter aidsrisico voor psychiatrische patiënt, *Mentaal*; 1996, 7, p. 8-10.

Behandelondersteuning in deeltijd

Contactadres

dhr. H.W.R. Zwerver
Frederik van Eeden Stichting, afd. SPDC-Oost
Domselaerstraat 126, 1093 MB Amsterdam
Telefoon: 020-5606788

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het voorkomen van opnamen;
- het bevorderen van transmuraal werken;
- continuïteit van behandelaar.

Hiertoe kunnen diverse bestaande programmadelen van het SPDC-Oost door de ambulante behandelaar/cliënt worden gebruikt, waarbij de behandelverantwoordelijkheid bij de ambulante behandelaar blijft. Programmadelen: gestructureerde dagactiviteiten, gerichte trainingsprogramma's.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: regio Amsterdam-Oost
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Frederik van Eeden Stichting, SPDC-Oost
- Frederik van Eeden Stichting, Poli Psychiatrie-Oost
- Frederik van Eeden Stichting, Woon-Zorg afdeling
- RIAGG-Oost

Intensieve crisisbegeleiding

Contactadres

dhr. M. Haegens
RIAGG
Tarweweg 2, 6503 GM Nijmegen
Telefoon: 024-3837777

Beschrijving van het project

Het project is bedoeld voor mensen met ernstige psychische of psychiatrische problemen voor wie een opname dreigt door crisis en voor patiënten die door de begeleiding eerder uit opname kunnen worden ontslagen. Een (dreigende) crisis als reden voor opname of uitstel van ontslag zijn dus bepalend voor Intensieve Crisisbegeleiding.

Een en ander tracht men te bereiken door:

- observatie/begeleiding bij algemene dagelijkse activiteiten (bijvoorbeeld zelfverzorging, huishoudelijke taken en financiën);
- ondersteuning/stimulering van activiteiten binnens- en buitenshuis;
- begeleiden en observatie van medicatie-inname en effect;
- systeembegeleiding;
- psycho-educatie en voorlichting.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Nijmegen e.o.
Startdatum: oktober 1997

Participanten

- Psychiatrisch Centrum Nijmegen
- RIAGG Nijmegen

Psychiatrische aanvullende zorg thuis

Contactadres

mevr. M.Y. Widdershoven
Stichting RBC
Albardastraat 100, 2555 VZ Den Haag
Telefoon: 070-3975051

Beschrijving van het project

Doel van het project is het ontwikkelen, voor oudere mensen met psychiatrische aandoeningen, van een zorgprogramma dat:

- een alternatief is voor frequente opname of langdurig verblijf in een APZ;
- het voor de patiënt mogelijk maakt in een woonomgeving van eigen keuze een stabiele situatie tot stand te brengen en te behouden met zo min mogelijk professionele hulp;
- zo flexibel is dat de patiënt in de woonsituatie precies krijgt wat nodig is, wanneer nodig is en waar het nodig is.

Realisering geschiedt door:

- behandeling en begeleiding;
- verzorging en verpleging;
- regievoering;
- rehabilitatie en revalidatie;
- het instandhouden van de basisvoorzieningen;
- systeembegeleiding;
- preventie;
- het bieden van veiligheid bij crisis;
- aandacht voor zelfzorg, huishouden, voeding en het aanvullen van tekorten hierin;
- hulp bij administratie en budgettering van financiën;
- het geven van educatie over medicatie en zorgdragen voor inname;

- psycho-educatieve begeleiding, ook van het steunsysteem;
- hulp bij belangenbehartiging bij externe instanties;
- stimuleren van sociale contacten en activiteiten;
- zorgdragen voor continuering van sociaal-psychologische begeleiding;
- symptomen- en prodromen-management;
- hulp bieden bij behoefte aan veiligheid;
- zorgdragen voor aangepaste begeleiding in crisissituaties.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere chronisch psychiatrische patiënten

Locatie: alle regio's van de RIAGG Den Haag

Startdatum: april 1997

Participanten

- RIAGG's Den Haag
- Thuiszorginstellingen Den Haag
- RBC (voorheen APZ'en Rosenberg en Bloemendaal)

Suiteproject

Contactadres

mevr. C. Huijgen-van Westerhoven
Psychiatrisch Centrum Zon en Schild
Utrechtseweg 266, 3800 DB Amersfoort
Telefoon: 033-4609481

Beschrijving van het project

Doel van het project is ouderen met een uitbehandelde psychiatrische problematiek die zorg op maat (extra) te geven opdat zij zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven wonen (in het verzorgingshuis). Het gaat om bewoners die niet thuis horen op een afdeling langdurig verblijf van Zon en Schild (de doelgroep ligt eerder aan tegen bewoners RIBW).

Dit probeert men te bereiken door:

- het aanbieden van een gestructureerd dagprogramma, zowel individueel als groepsgericht;
- het aanbieden van een zinvolle dagbesteding;
- het begeleiden bij het aangaan en onderhouden van sociale contacten.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- continuïteit in de begeleiding;
- begeleidingsaanbod aansluiten bij behoefte/belangstelling bewoner;
- niet meer begeleiding bieden dan nodig is.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met uitbehandelde psychiatrische problematiek
Locatie: Amersfoort
Startdatum: juni 1996

Participanten

- Verzorgingshuis De Amerhorst
- APZ Zon en Schild

Zorgvoorziening Berkenhof

Contactadres

dhr. R.Y. Merkus
Frederik van Eeden Stichting, Ouderenkliniek
Robert Kochplantsoen 19, 1097 GG Amsterdam
Telefoon: 020-6081600

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van huisvesting en verzorging binnen het kader van de Wet op Bejaardenoorden. Daarnaast het bieden van 24-uurs psychiatrische zorg waarbij behandeling, begeleiding en het geven van structuur de hoofdelementen zijn. Kortgezegd: het bieden van een psychiatrische ‘onderhoudsbehandeling’.

Verzorging en behandeling zien er als volgt uit:

- de psychiater van de Ouderenkliniek van de Frederik van Eeden Stichting is verantwoordelijk voor de psychiatrische behandeling. Voorzover een bewoner ook een somatische behandeling nodig heeft, is de huisarts daarvoor verantwoordelijk. Zorgcentrum Tabitha staat garant voor de verzorging;
- de uitvoerende taken van hulp, zorg en begeleiding zijn in handen van verzorgenden van het Zorgcentrum en psychiatrisch verpleegkundigen van de Frederik van Eeden Stichting;
- de behandeling en verzorging van de bewoners liggen vast in een individueel behandelplan. Op basis van het behandelplan maken de begeleiders een zorg- en begeleidingsplan;
- voor een deel bestaat het dagprogramma uit vaste onderdelen die voor de hele groep gelden, te weten de sociogroep, de weekbesprekingen en de realiteits-oriëntatietraining (ROT);
- voor het overige geldt dat het aanbod per bewoner verschillend zal zijn. Wel zullen bewoners gestimuleerd worden om zo optimaal mogelijk gebruik te maken van het dagbestedingsaanbod binnen en buiten het centrum.

Praktische informatie

Doelgroep: zorgafhankelijke ouderen met psychiatrische problemen

Locaties: Amsterdam Oost en Zuid-Oost, Diemen

Startdatum: februari 1997

Participanten

- Zorgcentrum Tabitha
- Frederik van Eeden Stichting

Balans

Contactadres

mevr. L.M. Bos
Stade
Wittevrouwensingel 1, 3581 GA Utrecht
Telefoon: 030-2310041

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bereiken van mensen met meervoudige problematiek die zich veelal in een sociaal isolement bevinden.

Het kan gaan om problematieken als schulden, mishandeling, het missen van contacten met vrienden, eenzaamheid of een ongezonde leefsituatie. Het project richt zich op het coördineren van de hulp rondom deze mensen zodat hun leefsituatie weer in balans komt.

Dit probeert men te bereiken door:

- een outreachende werkwijze (huisbezoeken, mee naar instellingen);
- casemanagement;
- organiseren van voorwaardelijke hulpverlening.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten met meervoudige problematiek

Locatie: Utrecht, wijk Kanaleneiland-Noord

Startdatum: september 1996

Participanten

- Stade
- Wijkwelzijnsorganisatie Zuidwest

Publicatie

Cliënt in balans, hulp bij meervoudige problematiek, *Stadium*, 4, 1997, 1, p. 4-5.

Regionalisatie M(ishandeling) I(ncest) S(uicide)

Contactadres

dhr. H.P. Visch
GGD Zuid-Hollandse Eilanden
Postbus 742, 3200 AR Spijkenisse
Telefoon: 0181-652400

Beschrijving van het project

Het MIS-project beoogt jeugdigen die slachtoffer zijn van mishandeling en incest te traceren en waar mogelijk voor behandeling door te verwijzen naar professionele hulpverleners; door snelle en doelmatige hulpverlening de schade voor het betreffende kind zoveel mogelijk te beperken.

In het MIS-project ontwikkelt de jeugdarts de volgende activiteiten. De jeugdarts:

- is consultatiepunt en vertrouwenspersoon voor leerkrachten;
- coördineert de melding en registreert de MIS-problematiek;
- roept de jeugdige en/of ouders op voor onderzoek;
- consulteert en meldt bij het bureau vertrouwensarts;
- koppelt terug naar coördinator-leerlingbegeleiding (aanspreekpunt binnen school);
- voert gesprekken met leerlingen en/of ouders;
- neemt deel aan vergaderingen van het samenwerkingsverband i.c. incest-consultatieteam;
- koppelt informatie van hulpverleningsinstellingen terug naar coördinator-leerlingbegeleiding;
- verzorgt voorlichtingsactiviteiten over het MIS-project.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met ernstige psychosociale en/of lichamelijke problemen

Locaties: Hellevoetsluis, Spijkenisse

Startdatum: juli 1996

Participanten

- RIAGG
- Jeugdhulpverlening
- Maatschappelijk werk
- Politie
- Gemeenten
- GGD ZHE

Meldpunt vervuiling/verwaarlozing en ouderenmishandeling

Contactadres

mevr. M.J.A. van Eijndhoven
GGD Amstelland-de Meerlanden
Postbus 750, 1180 AT Amstelveen
Telefoon: 020-6562300

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- het opzetten van een meldpunt waardoor de problematiek van verwaarlozing/vervuiling en ouderenmishandeling centraal geregistreerd en gecoördineerd wordt en hulpverlening ingezet kan worden;
- het, in samenwerking met (hulp)verleningsinstellingen ontwikkelen van een structurele aanpak van de problematiek van verwaarlozing/vervuiling en ouderenmishandeling.

De volgende activiteiten worden ondernomen:

- organisatorisch: er is een netwerk ontwikkeld c.q. begeleidingscommissie waarin hulpverleners als RIAGG, SWO, politie, ouderenbond, woningbouwvereniging, Stichting Thuiszorg en gemeenten plaatsnemen. Zij hebben een ondersteunende taak ten aanzien van het meldpunt;
- inhoudelijk: het meldpunt is dagelijks bereikbaar bij GGD. Per voorkomend geval verzamelt de coördinator de benodigde informatie, bepaalt binnen het kader van een opgesteld protocol, de meest gewenste interventie en stelt op basis daarvan de strategie vast.

Praktische informatie

Doelgroepen: mensen die zichzelf verwaarlozen, ouderen die mishandeld worden

Locaties: Uithoorn, Ouderkerk a/d Amstel, Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer

Startdatum: december 1996

Participanten

- RIAGG
- Stichting Welzijn Ouderen (SWO)
- Gemeente/GSD
- Politie
- Woningbouwvereniging
- KBO Amstelveen
- Stichting Thuiszorg (STAM)
- GGD Amstelland-de Meerlanden

Casemanagement

Contactadres

mevr. T.M.H. Verhagen
Projectbureau GGZ-partners ZHN
Fruitweg 54A, 2321 DH Leiden
Telefoon: 071-5721110

Beschrijving van het project

Doelstelling casemanagementdeelproject **De Lijn**:

Langdurig van zorg afhankelijk met complexe psychiatrische problematiek in zorg te krijgen en te behouden, waarbij de op alle levensgebieden benodigde zorg integraal en in samenhang met andere partijen binnen en buiten de GGZ aangeboden wordt en het effect voor de cliënt op termijn zo groot mogelijk is.

Doelstelling casemanagementdeelproject **Transmuraal Zorg Team**:

De kloof tussen de huidige verblijfssituatie (langdurig in zorg binnen de APZ) en de wens naar een grotere mate van zelfstandigheid en onafhankelijkheid voor cliënten te overbruggen en middels casemanagement continuïteit van zorg- (verlener) en zorg op maat te garanderen. Doelstelling is tevens om middels casemanagement voor cliënten de overstap naar zelfstandiger vormen van wonen niet alleen te vergemakkelijken, maar ook om die stap op een eerder moment te zetten dan in de huidige situatie veelal mogelijk is.

De doelstelling van het project **De Lijn** probeert men te bereiken door:

- een outreachende werkwijze, hulp in thuissituatie of andere plaats waar de cliënt verblijft;
- behandeling, praktische hulp, coördinatie van door anderen aangeboden zorg;
- bemoeizorg;
- binding met de cliënt totstandbrengen.

De doelstellingen van het project Transmuraal Zorg Team probeert men te realiseren door:

- zorgcoördinatie en regelen, in combinatie met actieve ondersteuning;
- ontwikkelings- (of groei-)gericht te werken, ook probleem- (of stabilisatie-) gericht;
- een actieve participatie van de cliënt en het verbeteren van het rolfunctioneren.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten met complexe problematiek

Locaties: regio Leiden (De Lijn en TZT), regio Rijnstreek (De Lijn), regio Duin- en Bollenstreek (TZT)

Startdatum: oktober 1997

Participanten

- GGZ-partners ZHN:
- RIAGG Zuid-Holland Noord
- Psychiatrisch Ziekenhuis Endegeest
- Langeveld, Centrum voor Psychiatrie
- RIBW Zuid-Holland Noord

Zorgmanagement

Contactadres

mevr. I.E. Kasifa
PC Joris, dagbehandeling
Nieuwe Plantage 28, 2611 XJ Delft
Telefoon: 015-2144540

Beschrijving van het project

Het doel van het project is:

- het coördineren, regelen en leveren van adequate hulp binnen het bestaande zorgaanbod in de regio Delft Westland Oostland voor chronisch psychiatrische patiënten die nu, om wat voor reden dan ook, buiten elke voorziening vallen of bij wie gebleken is dat de tot dan toe geboden hulp onvoldoende effectief is;
- efficiënte en kwalitatief betere hulp bieden, door middel van het verkrijgen van een overzicht en controle, bij die groep van chronisch psychiatrische patiënten bij wie een groot aantal hulpverleners betrokken is;
- signaleren van lacunes in het zorgaanbod ten behoeve van chronisch psychiatrische patiënten in de regio Delft Westland en Oostland en een voortrekkersrol vervullen bij het pogen deze lacunes op te vullen.

Het zorgmanagement biedt begeleiding of kan zorg regelen in de thuissituatie voor patiënten en hun naaste omgeving bij verschillende activiteiten zoals:

- het gebruik van medicijnen;
- persoonlijke verzorging;
- de zorg voor het huishouden;
- praktische problemen zoals financiën en woningonderhoud;
- dagbesteding;
- het opbouwen en onderhouden van sociale contacten;
- het aanleren van sociale vaardigheden;
- voorlichting geven over ziekte en medicijnen;

- het verkrijgen van beter zicht op de situatie in huis;
- het afstemmen van de hulp van verschillende hulpverleners.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten

Locatie: regio Delft Westland Oostland

Startdatum: april 1995

Participanten

- RIAGG DWO
- PC Joris
- RIBW DWO
- AZR Delft

Publicatie

Onderzoeksrapport, 1996.

Jonge mensen met schizofrenie

Contactadres

dhr. J. Lauriks
Samenwerkingsverband PZA, RIAGG C/OW en Noord, RIBW PC Hoofd
Keizersgracht 572, 1017 EM Amsterdam
Telefoon: 020-5218216

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het ontwikkelen en realiseren van een zorgprogramma voor jong-volwassenen met een psychotische ontwikkeling;
 - het bereiken van moeilijk bereikbare groepen (zwervende jongeren, migranten etc.);
 - het realiseren van preventieve activiteiten: psycho-educatie.
- Een en ander probeert men te bereiken door:
- het opstellen van zorgprogramma's: werkgroep behandelaars, onderzoeken, inventariseren en beschrijven aan de hand van casuïstiek;
 - samenwerkingsproject met de Stichting Streetcornerwork in Amsterdam ten behoeve van dak- en thuisloze jongeren;
 - de ontwikkeling van een psycho-educatie draaiboek en door participatie van de Stuurgroep Vroegtijdige Onderkenning Riskante Symptomen (VORS) met het AMC en preventiewerkers uit Noord-Holland en Zuid-Holland Noord.

Praktische informatie

Doelgroep: jong-volwassenen (18-25 jaar) met een psychotische ontwikkeling
Locatie: Amsterdam Centrum, Oud-West en Noord
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam (PZA)
- RIAGG C/OW
- RIAGG Noord
- RIBW PC Hoof
- Stichting Streetcornerwork Amsterdam

Voor wat hoort wat

Contactadres

dhr. P. Vis
Centrum voor Dienstverlening
Schiekade 105, 3033 BH Rotterdam
Telefoon: 010-2438135

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- het schoonmaken van de wijde omgeving van het nachtverblijf van dak- en thuislozen;
- het verminderen van gevoelens van onveiligheid en vervuiling;
- het ontwikkelen van een positief zelfbeeld bij de deelnemers;
- het als ‘dwangproject’ te laten functioneren (werken in plaats van zitten).
Dit probeert men te bereiken door middel van een medewerkster die een dag per week met vijf mensen uit de doelgroep bezig is met het schoonmaken van de omgeving.

Praktische informatie

Doelgroep: dak- en thuislozen
Locatie: Rotterdam, Kralingen
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Centrum voor Dienstverlening
- Roteb
- Politie
- Reclassering
- Deelgemeente

- Multi-bedrijven
- Studentensociëteit
- Bewoners en bewonersorganisatie

Publicatie

Tussentijdse evaluatie

Arbeidsvoorziening 't Wad

Contactadres

dhr. J.L. van Dooren
RIGG Oost-Veluwe
p/a Soerenseweg 156, 7313 EP Apeldoorn
Telefoon: 055-3552616

Beschrijving van het project

Kerndoelstelling is het bieden van beschutte werkplekken voor mensen met langdurige geestelijke gezondheidsproblemen. Het is geschikt voor de groep cliënten die als gevolg van hun psychiatrische handicaps de WSW-normen niet kunnen halen of nog niet uitgeplaatst kunnen worden of die niet in aanmerking komen voor arbeidstoeleiding, maar toch een vorm van arbeid willen en kunnen verrichten.

Er wordt gewerkt vanuit de ideeën van arbeidsrehabilitatie (zorg op maat, uitgaan van wensen en mogelijkheden van de cliënt, normalisatie, acceptatie en integratie in de maatschappij). De werkplaats staat op een industrieterrein. Er wordt met de industrie samengewerkt ten behoeve van de productie.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met langdurige geestelijke gezondheidsproblemen
Locaties: Oost-Veluwe: Apeldoorn, Brummen, Ede, Voorst
Startdatum: januari 1997

Participanten

- RIGG Oost-Veluwe
- PC De Wellen
- RIAGG Oost-Veluwe
- RIBW Oost-Veluwe

Stageproject 1:100

Contactadres

mevr. E. Schoonbeek
Adolescentenkliniek AMC
Tafelbergweg 25, 1105 BC Amsterdam
Telefoon: 020-5662114

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bevorderen van de maatschappelijke integratie van adolescenten met een schizofrene stoornis door het begeleiden van een stage in een regulier bedrijf als voortraject voor de (her-)intreding in het arbeidsproces.

Dit probeert men te bereiken door:

- literatuurstudie en werkbezoeken;
- methodiek ontwikkelen, passend bij de doelgroep (gebaseerd op de Helios-methode);
- stageproject uitvoeren: stageplaatsen werven door ouders; kandidaten voorbereiden, matchen en begeleiden van stagiaires op stageplaats en in/naar het vervolgetraject. Daarnaast worden werkbegeleiders voorgelicht en begeleid (evenals de stagiaires door de trajectbegeleiders/ergotherapeuten);
- samenwerking met arbeidsrehabilitatieprojecten, opleidingsinstituten en arbeidsbureaus in de regio.

Praktische informatie

Doelgroep: adolescenten met een schizofrene stoornis
Locatie: Amsterdam en omstreken
Startdatum: juni 1997

Participanten

- Stichting 1:100
- Adolescentenkliniek AMC

Publicaties

- *Abstractbook van het congres 'First Psychotic Episode of Schizophrenia'*, Amsterdam, AMC, 28-29 november 1996.
- *Nieuwe zorg, nieuwe werkwijzen*. Lezing op congres Geestelijke Gezondheidszorg Nederland, Ede, 18 november 1997.
- *Vroege herkenning van schizofrenie*. Lezing op congres, Amsterdam, AMC, 28 november 1997.

Apassi Rehabilitatiecentrum

Contactadres

dhr. G.J. Tuynman
Frederik van Eeden Stichting
Linnaeushof 4, 1098 KH Amsterdam
Telefoon: 020-4637008

Beschrijving van het project

Doel van het project is rehabilitatie en reïntegratie van psychiatrische patiënten: het realiseren van een rehabilitatie-aanbod bestaand uit gestructureerde activiteiten, begeleiding en ondersteuning gericht op behouden of vergroten van de mogelijkheden van de cliënt binnen een door de cliënt zelf gekozen werk-, woon- en of vrijetijdssituatie.

Hiertoe is een samenhangend rehabilitatie-aanbod ontwikkeld:

- individuele trajectbegeleiding, onder andere met behulp van de individuele rehabilitatiebenadering, gericht op individueel rehabilitatiedoel;
- functionele diagnostiek en training;
- groepsactiviteiten/training.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Amsterdam Oost/Zuidoost
Startdatum: oktober 1997

Participanten

- Frederik van Eeden Stichting
- Querido Stichting
- RIAGG Oost
- RIAGG Zuid-Oost
- Academisch Medisch Centrum, afd. psychiatrie

Buddy's

Contactadres

mevr. M.H.G. van Stiphout
RIAGG RNW
Mathenesserlaan 208, 3014 HH Rotterdam
Telefoon: 010-4402446

Beschrijving van het project

De doelstelling is eenzame chronische patiënten in de stad bezoeken.
Dit wil men realiseren door het werven van vrijwilligers; selecteren vrijwilligers; cursus geven; koppelen patiënt-vrijwilliger.

Praktische informatie

Doelgroep: eenzame chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Rotterdam (CW-gebied)
Startdatum: september 1996

Participanten

- RIAGG RNW
- Stichting Ontmoeting (vrijwilligers)

Horizon

Contactadres

mevr. I.M. Gubbens
PC Welterhof
J.F. Kennedylaan 301, 6419 XZ Heerlen
Telefoon: 045-5736494

Beschrijving van het project

Het project beoogt het vormgeven aan een actieve gemeenschap voor en met chronisch psychiatrische patiënten ter bevordering van hun autonomie, emancipatie, zelfstandigheid en maatschappelijke integratie.
Dit probeert men te bereiken door vrijwilligers te koppelen aan cliënten.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Stichting Horizon
- PC Welterhof
- RIBW-OZL

Kwartiermaken

Contactadres

mevr. G. Scholtens
RIAGG Haagrand
Prins Bernhardlaan 177, 2273 DP Voorburg
Telefoon: 070-3001300

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het creëren van mogelijkheden op het gebied van wonen en welzijn, die sociale integratie van mensen met een psychiatrische achtergrond bevorderen;
- sociale integratie op de agenda krijgen van de politiek en van maatschappelijke instellingen en organisaties.

Realisering geschiedt door:

- het organiseren van bijeenkomsten met organisaties en instellingen om hun betrokkenheid bij problemen en kansen van de doelgroep te vergroten;
- het programmeren van activiteiten voor cliënten om hun verhaal te doen over de moeilijkheden die zij ondervinden bij het vinden van maatschappelijke aansluiting;
- kwartiermaken functioneert daarbij als intermediair: zij brengt verbinding tot stand tussen maatschappelijke organisaties en instellingen, geestelijke gezondheidszorg en de doelgroep.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een psychiatrische achtergrond

Locatie: Zoetermeer

Startdatum: februari 1997

Participanten

- Psychiatrisch Ziekenhuis Robert Fleury
- RIAGG Haagrand
- RIBW Fonteyenburg
- Stichting Rehabilitatie Haagrand
- BOVOS (welzijnsinstelling Zoetermeer)
- Woningbouwcorporaties Zoetermeer
- Gemeente
- GGD
- Thuiszorg

Publicaties

- D. Kal, Sociale Cohesie, psychiatrie en kwartiermaken, *Praktische Humanistiek*, 6, 1997, 4.
- D. Kal, Ik blijf binnen, buiten doet te zeer. Over het hoe en waarom van kwartiermaken voor en door mensen met een psychiatrische achtergrond, *Passage*; september 1997.

Resocialisatiehuis Rintveld

Contactadres

dhr. H.J. van Hardeveld
H.C. Rümke Groep
Oude Arnhemseweg 260, 3705 BK Zeist
Telefoon: 030-6965477

Beschrijving van het project

Het project is gericht op:

- het bieden van realistische oefenmogelijkheden voor resocialiserende patiënten;
- het verkorten van de (deel)klinische behandelduur;
- afname van het aantal recidives.

Een en ander tracht men te bereiken door het opzetten van een kleinschalige wooneenheid voor begeleid wonen met nadruk op begeleiding bij specifieke problematiek (eetstoornissen).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met eetstoornissen
Locatie: verzorgingsgebied H.C. Rümke Groep te Zeist
Startdatum: september 1997

Participanten

- H.C. Rümke Groep
- RIGG

Vrije tijd en Karwei

Contactadres

dhr. F. Jetten
Stichting Het Karwei Westelijke Mijnstreek
Kastelenweg 1-3, 6136 BK Sittard
Telefoon: 046-4518914

Beschrijving van het project

Het doel is door het aanbieden van een aanloopplek mensen in de gelegenheid stellen een bestemming te hebben en van daaruit met anderen activiteiten te ondernemen.

Dit wil men bereiken door naast het dagstructurende dagbestedingsaanbod op drie avonden en op zaterdag- en zondagmiddag mensen door een laagdrempelige inloofunctie in contact brengen met anderen om samen dingen te ondernemen. Hierdoor kan men vormen van vrijetijdsbesteding ontdekken, waaraan alleen niet of nauwelijks wordt deelgenomen. In het eigen centrum wordt beperkt programma geboden wat vooral op weg helpt naar 'buiten'.

Praktische informatie

Doelgroep: ex- of chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: regio Maastricht, Westelijke Mijnstreek
Startdatum: juli 1996

Participanten

- RIBW Heuvelland & Maasvallei
- RIAGG Westelijke Mijnstreek en Maastricht
- PMS Vijverdal Maastricht
- Oudervereniging Ypsilon

COSTAS

Contactadres

dhr. W. Schoonhoven
RIBW PC Hooft
Wingerdweg 4, 1031 CA Amsterdam
Telefoon: 020-4949611

Beschrijving van het project

Doel van het project COSTAS, Centrum voor Ontmoeting, Scholing, Training, Tijdsbesteding en Arbeidsrehabilitatie in het Samenwerkingsverband, is het vormen van één regie voor dagbesteding en arbeidsrehabilitatie binnen het GGZ-domein gericht op maatschappelijke integratie met als doel het aanbod efficiënter en doelmatiger te kunnen organiseren.

Realisering geschiedt door:

- het koppelen van organisaties;
- de methodiek van Individuele Rehabilitatie Benadering.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Amsterdam Centrum/Oud-West en Noord
Startdatum: september 1997

Participanten

- RIBW PC Hooft
- Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam
- RIAGG Amsterdam Noord
- RIAGG C/OW

Activiteitenbemiddeling

Contactadres

mevr. M. Hermans
RIBW-OZL
Gasthuisstraat 10, 6411 KE Heerlen
Telefoon: 045-5760100

Beschrijving van het project

Het doel van activiteitenbemiddeling is samen met de cliënt naar een voor hem/haar geschikte en zinvolle activiteit te zoeken die aansluit bij zijn/haar behoeften, interesses en mogelijkheden. De activiteitenbemiddelaar bemiddelt tussen cliënt en maatschappelijke organisaties en verenigingen op het gebied van: vrijwilligerswerk, recreatie en educatie. Het streven is bevordering van integratie in de samenleving.

De activiteitenbemiddeling vindt plaats in samenspraak met de cliënt en de verwijzer door:

- het voeren van ongeveer zes gesprekken met de activiteitenbemiddelaar;
- het gebruiken van een uitgebreid overzicht aan activiteiten (sociale kaart);
- het inschakelen van aanwezige steun (hulpverleners, woonbegeleiders, activiteitenbegeleiders, familie, huisgenoten, vrienden, etc.), die later ook de ondersteuning op zich nemen;
- het benoemen van vaardigheden, waarbij de cliënt nog hulp nodig heeft.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: november 1997

Participant

- RIBW-OZL

Dagactiviteitencentrum

Contactadres

mevr. M.H. Manché
DAC voor Senioren
Kortvoort 100, 1104 NB Amsterdam
Telefoon: 020-6004967

Beschrijving van het project

Het DAC voor Senioren biedt begeleiding en ondersteuning aan ouderen via een gestructureerd/structuur biedend programma, waarbij wordt gestreefd naar stabilisering, dan wel verbetering van het psychosociale functioneren en/of het gedrag. Door middel van het dagprogramma wordt gestreefd naar het uitstellen of voorkomen van opname in het verzorgingshuis of psychiatrische instelling. Het DAC is een sociaal ontmoetingspunt en heeft als functie: ontlasten van de thuissituatie.

Realisering geschiedt door:

- opvang en ontmoeting;
- dagstructurering onder andere via een activiteitenprogramma;
- vergroten dan wel vertragen van achteruitgang van vaardigheden. De vaardigheden hebben betrekking op zelfverzorging, sociale contacten en motorische en cognitieve vaardigheden.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met psychosociale en/of psychiatrische problemen
Locaties: Amsterdam-Oost, Amsterdam Zuid-Oost, Diemen
Startdatum: maart 1996

Participanten

- RIBW Querido Stichting
- RIAGG

Soloplus

Contactadres

mevr. C.J. van Eck
Johanniter Opvanghuis
Pasteurlaan 6-8, 6721 BH Bennekom
Telefoon: 0318-419519

Beschrijving van het project

Doel van het project is het geven van concrete steun bij het zelfstandig wonen in het appartementengebouw het Janshuis door middel van mogelijkheden bieden om andere mensen (medeflatbewoners en vrijwilligers) te ontmoeten en zodoende sociale contacten te leggen waardoor een sociaal isolement voorkomen kan worden. Het Janshuis is bedoeld voor mensen die zelfstandig kunnen en willen wonen, steun nodig hebben op het gebied van maatschappelijke redzaamheid en behoefte hebben aan een informele sociale omgeving. Het is niet bedoeld voor mensen met ernstige psychiatrische en/of verslavingsproblemen. Realisering geschiedt als volgt. Naast de zelfstandige wooneenheden is er een ontmoetingsruimte in het gebouw aanwezig waar de bewoners gebruik van kunnen maken. Hier is gelegenheid om met anderen te praten, gezamenlijk koffie te drinken of een spelletje te doen. Daarnaast worden er activiteiten georganiseerd. Tijdens de openingsuren van de ontmoetingsruimte is er een vrijwilliger als gastvrouw/heer aanwezig.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen die steun nodig hebben op het gebied van maatschappelijke redzaamheid
Locaties: Ede, Veenendaal, Wageningen
Startdatum: november 1996

Participanten

- PCSMG te Ede
- Johanniter Opvanghuis

Anders wonen

Contactadres

dhr. J. Smoor
PC Willibrord
Kennemerstraatweg 464, 1851 NG Heiloo
Telefoon: 072-5312312

Beschrijving van het project

Doel van het project is het realiseren van een adequate woonsituatie: maximaal naar wens en vermogen van cliënt ten aanzien van plaats, vorm, ondersteuning enzovoort.

Realisering geschiedt door:

- het stimuleren van gesprekken met de cliënt;
- ondersteunen van de begeleidingsrelatie;
- intensieve en dynamische screening van de wensen van cliënten en opinie behandelaars;
- faciliteren van woonmogelijkheden.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Noord-Holland Noord
Startdatum: september 1996

Participanten

- PC Willibrord
- RIBW

Begeleid zelfstandig groepswonen

Contactadres

mevr. B. Butz
RIAGG Midden-Limburg
Neerstraat 19b, 6041 KA Roermond
Telefoon: 0475-335507

Beschrijving van het project

Het project beoogt langdurig GGZ-zorgafhankelijke volwassenen een thuis te bieden waarbij ondersteuning wordt geboden. Uitgangspunt vormen de mogelijkheden en wensen van de bewoner. Doel is stabiliteit te handhaven en maatschappelijke integratie te bevorderen.

Dit probeert men te bereiken door:

- het bieden van woonruimte gekoppeld aan een huur/begeleidingsovereenkomst;
- ondersteunende functie van woonbegeleiders ('maatjes');
- middels bewoners-intake wensen/mogelijkheden van de persoon in kaart brengen, vervolgens lange/korte begeleidingsdoelen samen opstellen, vormgeven en evalueren.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurig GGZ-zorgafhankelijken
Locatie: Midden-Limburg
Startdatum: mei 1995

Participanten

- RIAGG
- Ypsilon
- Woningbouwverenigingen
- Gemeente

Woonrehabilitatie

Contactadres

dhr. M.C.C. Vervaet
PC Bloemendaal
Postbus 53002, 2505 AA Den Haag
Telefoon: 070-3916444

Beschrijving van het project

Het project biedt deelnemers de mogelijkheid om te leren met succes zelfstandig te kunnen wonen.

Realisering geschiedt door:

- het aanbieden van een huurwoning voor maximaal twee jaar;
- begeleiding bij alle aspecten met betrekking tot zelfstandig wonen door B-verpleegkundigen (gebaseerd op de uitgangspunten van rehabilitatie);
- casemanagementondersteuning tijdens en na deelname aan het project;
- doorstroomafspraken met het woningbedrijf.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: werkgebied RIAGG Zuidhage/Westhage te Den Haag
Startdatum: juni 1997

Participanten

- PC Bloemendaal
- RIBW Den Haag
- RIAGG Zuidhage te Den Haag
- Woningbedrijf Den Haag/Scheveningen

Halen en brengen

Contactadres

dhr. J. Suykerbuyk
BAVO, centrum voor psychiatrie
Westersingel 93, 3015 LC Rotterdam
Telefoon: 010-4363844

Beschrijving van het project

Het project beoogt bewoners van de psychiatrische voorziening ‘Heemraad-singel’ te informeren over woonalternatieven in Rotterdam door middel van een cursorisch aanbod.

De voorbereiding, uitvoering, nabespreking van excursies en werkbezoeken vindt plaats in samenwerking tussen projectuitvoerder, medewerkers, supervisor en (ex-)cliënten. Door participatie in voorlichting, werving en uitvoering van de cursus wordt het omgevingsbesef op het gebied van wonen bij de cliënten vergroot.

Praktische informatie

Doelgroep: bewoners van een psychiatrische voorziening
Locatie: Rotterdam
Startdatum: maart 1996

Participanten

- Centrum voor Dienstverlening; Gesteund Wonen
- BAVO, centrum voor psychiatrie; Stichting op Weg

Zorg op maat

Contactadres

mevr. M.J. Rozendal
Netwerk Geriatrie Den Haag
Albardastraat 100, 2555 VZ Den Haag
Telefoon: 070-3975051

Beschrijving van het project

Doel van het project is bejaarde dak- en thuislozen binnen de maatschappelijke opvang een woonmogelijkheid te bieden met passende somatische en psychiatrische zorg.

Dit wil men bereiken door zorgfuncties te bundelen door middel van samenwerking tussen de verschillende zorgaanbieders.

Het Maatschappelijk Centrum Leger des Heils zal een achttal woonplaatsen in een aparte vleugel in het maatschappelijk centrum onderbrengen en speciaal bestemmen voor oudere dak- en thuislozen.

Praktische informatie

Doelgroep: bejaarde dak- en thuislozen met complexe problematiek
Locatie: Den Haag
Startdatum: januari 1998

Participanten

- Stichting RBC
- Centrum voor Thuiszorg Scheveningen
- Maatschappelijk Centrum Leger des Heils

Jongerengroep – kinderen van verslaafde ouders

Contactadres

dhr. W. Meertens
Boumanhuis, polikliniek alcohol
Pieter Postlaan 6, 3042 CL Rotterdam
Telefoon: 010-4374055

Beschrijving van het project

Het project beoogt kinderen van verslaafde ouders te ondersteunen door hen, in groepsverband, bij elkaar te brengen. Het gaat om kinderen van alcohol-, gok-, medicijnen- en drugsverslaafden, in de leeftijd van 11 t/m 19 jaar. Realisering geschiedt door de groep jongeren eenmaal per week bij elkaar te laten komen. Begeleiding vindt plaats door twee groepsbegeleiders. Zij bereiden thema's voor en betrekken, indien relevant, de ouders erbij.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen van alcohol/gok/medicijnen/drugsverslaafden
Locaties: Rotterdam, Zuid-Hollandse Eilanden
Startdatum: december 1995

Participant

– Boumanhuis

Project 4

Contactadres

dhr. C. van der Meer
PC Bloemendaal
Bep Bakhuisweg 135, 2553 RE Den Haag
Telefoon: 070-3916520

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het bereiken van duurzame abstinentie, psychosociale verbetering en maatschappelijke reïntegratie bij verslaafde moeders; tevens het bereiken van een adequate opvoedingssituatie voor de kinderen en (zover mogelijk) herstel van ontwikkelingsachterstanden en intrapsychische schade bij de kinderen.

Het zorgaanbod van Project 4 bestaat uit een aanloophase, de intensieve woonfase en de nazorg:

- Aanloophase: als in de toewijzingsvergadering besloten is dat een vrouw geplaatst kan worden op Project 4, start de aanloophase. In deze fase heeft het team van Project 4 een consultatieve en een voorbereidende en/of medebehandelende functie;
- De intensieve woonfase bestaat uit een viertal elementen:
 - 1 het basisprogramma inclusief de woonbegeleiding. De begeleide woonvorm biedt plaats aan acht verslaafde moeders met hun kinderen. Het doel is het creëren van een drugvrij en constructief woon- en opvoedingsklimaat;
 - 2 de decentrale behandeling. Deze kan worden betrokken uit diverse behandelvormen van de Haagse verslavingszorg. Het doel is het bereiken van een duurzame abstinentie, psychosociale verbetering en maatschappelijke reïntegratie;
 - 3 de pedagogische zorg. Deze wordt gewaarborgd door een pedagogisch medewerkster, gelieerd aan de Stichting Jeugdzorg. Daarnaast is er opvang ge-

regeld voor jonge kinderen in het gespecialiseerde kinderdagverblijf De Woezel. Het doel is het creëren van een adequaat pedagogisch klimaat voor de kinderen;

- 4 aanvullende zorg op indicatie. Deze zorg wordt veelal geleverd door externe instellingen, die zich specialiseren op een bepaald gebied. Het doel is het bieden van zorg op maat naar de individuele behoefte van moeder en/of kind;
- Nazorg. Gedurende ten minste een halfjaar na het betrekken van zelfstandige woonruimte biedt Project 4 in samenwerking met het resocialisatieprogramma en waar nodig andere instanties (algemeen maatschappelijk werk, jeugdzorg etc.) de nodige begeleiding en controle. Als betrokkene in een stabiele maatschappelijke en pedagogische situatie verkeert, kan de nazorgfase met een feestelijke graduatie worden afgesloten.

Praktische informatie

Doelgroep: verslaafde moeders met kinderen

Locatie: Zuid-Holland Noord

Startdatum: november 1993

Participanten

- PC Bloemendaal
- Centrum Zeestraat
- Stichting Jeugdzorg
- Gemeentelijke Sociale Dienst

Publicaties

- *Een beer op weg naar meer*, Evaluatierapport ter gelegenheid van het tweejarig bestaan van Projekt 4, een woon- en behandelprogramma voor verslaafde vrouwen met kinderen.
- Boumanprijs voor innovatie in verslavingszorg 1995.

Begeleid wonen

Contactadres

dhr. P.A.M. Hal
RIBW Twente
Wilhelminastraat 56A, 7511 DP Enschede
Telefoon: 053-4320652

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het bieden van een tijdelijke woonomgeving waarin voldoende stabiliteit gewaarborgd wordt, om daarnaast deel te nemen aan een extramuraal hulpverleningsprogramma, waarvan maatschappelijk herstel een belangrijk onderdeel is;
- het bieden van tijdelijke huisvesting en woonbegeleiding aan cliënten die een hulpverleningsprogramma hebben afgerond, maar nog niet in staat zijn geheel zelfstandig te wonen. Deze cliënten nemen tevens deel aan een nazorgprogramma en/of arbeidstraject/dagbesteding.

Realisering geschiedt door intensieve samenwerking tussen medewerkers IVON, CAD, Leger des Heils en RIBW waarbij getracht wordt om te komen tot een samenwerkingsmodel welke (door middel van kruisbestuiving) de cliënt optimale begeleiding biedt in deze woontrainingssfeer. Effect is dat alle instanties met hun eigen kennis bijdragen in een systeem van optimale woonbegeleiding.

Praktische informatie

Doelgroep: ex-drugsverslaafden
Locatie: Twente
Startdatum: juli 1997

Participanten

- RIBW
- IVON
- CAD
- Leger des Heils

Fleerde, begeleid kamerwonen

Contactadres

dhr. D. Osseman
De Jellinek. Maatschappelijke Dienstverlening – BZW
Oudezijds Voorburgwal 165, 1012 ET Amsterdam
Telefoon: 020-6392161

Beschrijving van het project

Doel van het project is om harddrugverslaafde ex-bewoners van gekraakte opslagruimten van een Bijlmerflat (en in wat ruimere zin: harddrugverslaafde zwervenden in de Bijlmer) door een leerproces de vaardigheid bijbrengen van duurzaam te wonen, waarna een woning (na 1 jaar proefwonen) wordt toegekend.

Realisering geschiedt door geregeld bezoek aan woning, de bewoner te adviseren, bemiddelen, controleren, en helpen inrichten. Verder, liefst middels begeleidingsplan, deels ad hoc aanbieden van activiteiten rond dagbesteding en dergelijke. Het is de bedoeling niet primair te focussen op het drugsgebruik.

Praktische informatie

Doelgroep: harddruggebruikers, veelal langdurig
Locatie: Amsterdam Zuid-Oost (Bijlmer)
Startdatum: mei 1996

Participanten

- De Jellinek
- SSCW
- Deelraad Zuid-Oost
- Woningbedrijf
- Politie

Begeleid wonen

Contactadres

dhr. P. Dijkstra
NOVADIC, netwerk voor verslavingszorg
Tongelresestraat 122, 5612 DN Eindhoven
Telefoon: 040-2446202

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het bieden van woonbegeleiding aan gestabiliseerde drugsverslaafden;
- trajectbegeleiding en woontraining;
- afname drugsgerelateerde overlast.

Realisering geschiedt door:

- zorg op maat op basis van individuele trajectplannen;
- woontraining, budgettering en schuldhulpverlening;
- het bieden van een dagbesteding, terugvalpreventie en nazorg;
- voorbereiding op zelfstandige woonsituatie.

Praktische informatie

Doelgroep: drugsverslaafden
Locatie: Eindhoven
Startdatum: februari 1997

Participanten

- NOVADIC, netwerk voor verslavingszorg
- Maatschappelijk Werk Eindhoven
- Politie Zuidoost-Brabant
- Maatschappelijke Opvang
- GGD Eindhoven
- Woningcorporaties
- Gemeente Eindhoven

Thuiszorg bij verslaving

Contactadres

dhr. J.G.J.M. Manders
Psychiatrisch Ziekenhuis Veldwijk
Postbus 1000, 3850 BA Ermelo
Telefoon: 0341-566700

Beschrijving van het project

Het project beoogt het terugdringen van verslaafden die de poliklinische behandeling niet afronden of niet verschijnen ten behoeve van voorbereiding opname van 20% nu, naar 10% in de toekomst.

Dit probeert men op de volgende wijze te bereiken. Wanneer een afspraak niet nagekomen wordt, krijgt men binnen 24 uur een brief met de vraag om alsnog contact met de polikliniek op te nemen. Mocht het vaker gebeuren, dan wordt, naast deze brief, tevens een telefoontje gepleegd om aldaar de eerstvolgende afspraak weer te maken. Tijdens dit telefoontje wordt ingegaan op de achtergrond van het niet verschijnen en de schijnbaar aanwezige drempel. Mocht er een speciale indicatie zijn, dan wordt alsnog gekozen voor een huisbezoek.

Praktische informatie

Doelgroep: verslaafden (alcohol, drugs en gokken)
Locaties: Flevoland, Noord-West Veluwe
Startdatum: juli 1995

Participant

– APZ Veldwijk

Intensieve thuiszorg verslaafden

Contactadres

dhr. L.C. van Erck
Vincent van Gogh Instituut/Verslavingskliniek Paschalis
Postbus 5, 5800 AA Venray
Telefoon: 0478-527045

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- voorkoming of bekorting van een klinische opname en/of verbetering van de bestaande leefsituatie van cliënten van het CAD en Paschalis;
- inzicht krijgen in de mogelijkheden en beperkingen van intensieve thuiszorg voor verslaafden. Tevens duidelijkheid krijgen in de mogelijkheden voor verdere integratie van het ITV in de bestaande hulpverlening.

Realisering geschiedt door:

- indicatiestelling;
- methodisch begeleiden naar een stabielere thuissituatie, motiveren en toeleiden naar eventuele andere hulpverlening;
- ondersteuning bieden bij de zelfzorg, wonen, financiën, vrije tijd, arbeidsgewenning, arbeidstoeleiding en werk in de thuissituatie;
- psycho-educatie, begeleiding van het sociaal netwerk;
- begeleiding en bemiddeling naar andere professionele zorgverleners;
- terugvalpreventie.

Praktische informatie

Doelgroep: ernstige druggebruikers/dual diagnosis cliënten
Locatie: Noord Midden-Limburg
Startdatum: oktober 1997

Participanten

- CAD Limburg
- Provincie Limburg
- Vincent van Gogh Instituut/Verslavingskliniek Paschalis
- Gewest Noord-Limburg

Samenwerking psychiatrie en verslaving

Contactadres

mevr. C. van Veldhuizen
RIAGG Veluwe-vallei
Oude Bennekomseweg 3, 6711 LM Ede
Telefoon: 0318-691212

Beschrijving van het project

Het project beoogt met een personele samenwerking tussen ondergenoemde instellingen oplossingen te bieden voor de kwantitatieve lacunes die in het kader van de crisisinterventie gesignaleerd zijn. Bovendien zal een adequaat hulpaanbod ontwikkeld worden voor personen die verslaafd zijn en een (overheersend) psychiatrisch ziektebeeld vertonen.

Men tracht dit te bereiken door:

- een voorbereidende fase waarin onderzoek wordt gedaan naar knelpunten en lacunes;
- een operationele fase waarbij medewerkers vanuit ambulante GGZ werkzaam zijn bij de uitvoering van zorg voor cliënten met de dubbeldiagnose binnen verslavingszorg;
- het inzetten in de crisisdienst van een medewerker vanuit de verslavingszorg;
- bijscholing/deskundigheidsbevordering aan het personeel.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten met psychiatrische en verslavingsproblematiek
Locaties: werkgebied RIAGG Veluwe-vallei: Ede, Veenendaal, Wageningen, Rhenen, Renswoude
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- RIAGG Veluwe-vallei
- Gelders Centrum voor Verslavingszorg
- Centrum Maliebaan
- Oolgaardthuis/De Grift
- Ziekenhuis Gelderse Vallei, afdeling Psychiatrie

Dubbele diagnose cliënten

Contactadres

dhr. P. van der Wal
Ambulante Verslavingszorg Groningen
Aweg 29, 9401 BA Groningen
Telefoon: 050-3182355

Beschrijving van het project

Het project beoogt de hulpverlening aan de dubbele diagnosegroep beter in kaart te brengen en de zorg aan deze groep te optimaliseren. Het is een methodiekvernieuwingsproject dat beoogt vanaf het begin van het project om de integratie van zorg binnen de reguliere hulpverlening te doen plaatsvinden. Door een betere afstemming en samenwerking zal de satisfactie onder de hulpverleners waarschijnlijk toenemen en de continuïteit van de zorg toenemen.

De werkgroep tracht bovenstaande doelstelling te realiseren door:

- op basis van de dagelijkse praktijk behandelbeleid te ontwikkelen om de hulpverlening beter te doen verlopen. Het gaat hier om coördinatie van zorg en behandelbeleid;
- de organisatie van de zorg beter op elkaar af te stemmen, hetgeen gedeelde verantwoordelijkheid voor de instellingen inhoudt (beleidsontwikkeling). Het gaat hier om de beleidsontwikkeling van zorg. Hierbij kan gedacht worden aan methodiekontwikkeling, trajectontwikkeling en deskundigheidsbevordering, voorzover het de hulpverleners betreft, en aan verbetering van beeldvorming, vermindering van overlast, emancipatie en maatschappelijke integratie voorzover het de cliënt betreft (in relatie tot zijn omgeving). Wat betreft methodiekontwikkeling (afspraken) wil men in aanvang gebruikmaken van eerdere ontwikkelde methodiek van het Zorgcoördinatieproject Groningen. In de loop van het project zal moeten blijken waar betreffende methodiek aanpassing behoeft. Essentieel is een eenduidige zorgvisie en attitude, alsmede de integratie van de methodiek binnen het Groningse zorgcircuit.

Praktische informatie

Doelgroep: dubbele diagnose cliënten

Locatie: Groningen

Startdatum: januari 1997

Participanten

- Ambulante Verslavingszorg Groningen
- GGZ Groningen
- GGD
- Stichting Reclassering Nederland, arr. Groningen
- Stichting Huis voor Thuis- en Daklozen
- Project cliëntdeskundige GGZ Groningen

Vrouwen met eetstoornissen en verslaving

Contactadres

mevr. B.M.J.A. de Wert
NOVADIC, netwerk voor verslavingszorg
Stratumsedijk 53A, 5611 NC Eindhoven
Telefoon: 040-2146600

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het bieden van hulp aan een groep mensen (vrijwel altijd vrouwen) die een eetprobleem hebben (criteria volgens DSM; anorexia nervosa, boulimia nervosa, eetstoornis NAO) in combinatie met afhankelijkheid van andere middelen (met name medicijnen en alcohol);
- het bevorderen van samenwerking tussen zelfhulp en professionele organisaties;
- het overdragen en verspreiden van deskundigheden;
- het verbeteren van opvang en hulpverlening voor vrouwen met een gecombineerde verslavingsproblematiek.

Realisering geschiedt door wekelijkse groepsgesprekken onder leiding van een inhoudelijke deskundige en een ervaringsdeskundige. In deze bijeenkomsten is er ruimte voor een aantal aspecten:

- het geven van kennis aangaande verslaving en eetproblematiek;
- het doorbreken van bestaande eetpatronen;
- een relatie leggen met de oorzaken van de eetstoornis;
- het bewerkstelligen van gedragsverandering;
- lijfwerk;
- het uitwisselen van ervaringen, steun bieden;
- ontspanningsoefeningen;
- er wordt gewerkt met huiswerkopdrachten.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met eetproblemen in combinatie met verslaving

Locatie: Eindhoven en omstreken

Startdatum: juni 1996

Participanten

- NOVADIC, netwerk voor verslavingszorg
- Stichting Vrouwen met Eetproblemen

Persoonsgebonden budget

Contactadres

mevr. I. Beentjer
RZG Zorgverzekeraar
Postbus 64, 9700 MD Groningen
Telefoon: 050-5993533

Beschrijving van het project

Doel van het project is te onderzoeken of het instrument van het persoonsgebonden budget, dat reeds toegepast wordt in de thuiszorg en de zorg voor verstandelijk gehandicapten, toepasbaar is in de geestelijke gezondheidszorg. Realisering geschiedt door gedurende twee jaar (1997 en 1998) te experimenteren.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Groningen (provincie)
Startdatum: mei 1997

Participanten

- RZG Zorgverzekeraar
- Cliëntenorganisaties in de GGZ
- Indicatiecommissie
- Ziekenfondsraad
- Landelijke Verenigingen van Budgethouders

Maatschappelijke ondersteuning

Contactadres

dhr. J.W. Saaltink
RIAGG Westfriesland
Lambert Meliszweg 1, 1622 AA Hoorn
Telefoon: 0229-258282

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het bieden van praktische hulp en maatschappelijke begeleiding aan cliënten die als gevolg van hun psychische problemen en het gebrek aan mantelzorg problemen ondervinden bij hun maatschappelijk functioneren.

Realisering geschiedt door:

- het bieden van praktische hulp bij problemen in het dagelijks leven (formulieren invullen, huursubsidie aanvragen);
- het wegwijs maken en het begeleiden van cliënten bij benaderen van sociale instanties;
- het bevorderen van sociale contacten.

Dit alles gebeurt door middel van de inzet van vrijwilligers, die begeleid worden door een maatschappelijk werkende.

Praktische informatie

Doelgroep: ambulante cliënten met langdurige psychische problemen
Locatie: Westfriesland
Startdatum: september 1997

Participanten

- RIAGG
- Vrijwilligersorganisatie

Preventie dakloosheid

Contactadres

dhr. J. van den Biggelaar
Krisiscentrum Rotterdam
Mathenesserlaan 280, 3021 MT Rotterdam
Telefoon: 010-2763124

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- het voorkomen dat acuut daklozen, recent daklozen en mensen die dreigen dakloos te raken, op straat terechtkomen of in het daklozencircuit terechtkomen;
- het signaleren van oorzaken van dakloosheid.

De participerende organisaties leveren personeel voor dit project. Dit personeel begeleidt de in de doelstelling genoemde doelgroep.

Praktische informatie

Doelgroep: daklozen
Locatie: Rotterdam en Rijnmond
Startdatum: september 1996

Participanten

- BAVO, centrum voor psychiatrie
- Centrum voor Dienstverlening
- RIAGG Rijnmond Noord-West
- Boumanhuis Rotterdam
- Pauluskerk

Rehabilitatieteam

Contactadres

dhr. W.J.F. Kamp
Krisisdienst C/OW/N
Spinozastraat 51-53, 1018 HJ Amsterdam
Telefoon: 020-5235424

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is kwantitatieve en kwalitatieve verbetering van de zorg voor dakloze psychiatrische patiënten.

Realisering geschiedt door:

- outreachend werken op basis van verwijzing;
- spreekuur in instellingen voor dak- en thuislozen;
- meedelen met de mobiele servicediensten van Hulp voor Onbehuisden;
- intensieve samenwerking met instellingen voor maatschappelijke opvang;
- bemoeizorg.

Praktische informatie

Doelgroep: daklozen met psychiatrische problematiek
Locatie: Amsterdam Centrum, Oud-West en Noord
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam
- RIAGG Centrum Oud-West Noord
- Krisisdienst C/OW/N
- Leger des Heils
- Hulp voor Onbehuisden
- Stichting De Volksbond
- ZAO
- Stichting Ypsilon
- GG en GD Amsterdam

Hulpverlening in het kader van OGGZ

Contactadres

dhr. J.L. van Dooren
RIGG Oost-Veluwe
p/a Soerenseweg 156, 7313 EP Apeldoorn
Telefoon: 055-3552616

Beschrijving van het project

De doelstelling van het te realiseren hulpaanbod is het verminderen van de overlast, het voorkomen van dak- en thuisloosheid, meer inzicht verwerven in de samenstelling en problematiek van de doelgroep en het ontwikkelen van beleid. Het hulpaanbod is aanvullend op het bestaande hulpaanbod en richt zich op mensen met chronisch psychiatrische stoornissen, dak- en thuislozen, depressieve mensen, dementerenden en verslaafden die de openbare orde bedreigen of verstoren.

Realisatie geschiedt door middel van:

- een aanmeldpunt voor functionarissen en instellingen;
- een outreachend en laagdrempelig hulpaanbod voor mensen uit de doelgroep en personen die, al dan niet beroepsmatig, behoren tot hun omgeving;
- een professioneel netwerk op cliënt- en instellingsniveau;
- een beleidsnota waarin:
 - 1 de kwantitatieve en kwalitatieve kenmerken van alle cliënten uit de doelgroep beschreven staan;
 - 2 conclusies en beleidsvoorstellen beschreven staan die bijdragen aan de oplossing van de geconstateerde problematiek op micro-, meso- en macroniveau.

Praktische informatie

Doelgroepen: mensen met psychische of psychiatrische problemen die de openbare orde verstoren

Locatie: Oost-Veluwe

Startdatum: november 1996

Participanten

- RIGG Oost-Veluwe
- PC De Wellen
- RIAGG Oost-Veluwe
- RIBW Oost-Veluwe

OGGZ-project Bijzondere zorg

Contactadres

dhr. D. Schilp
RIAGG Oost-Gelderland
Postbus 168, 7000 AD Doetinchem
Telefoon: 0314-371010

Beschrijving van het project

Het project beoogt de leefwijze van de doelgroep weer te reguleren, zodat ze weer meer greep krijgen op hun eigen leefsituatie. Bedoeling is dat de overlast voor de omgeving afneemt of verdwijnt. Het aanbod kan bestaan uit persoonlijke verzorging, het stimuleren tot het aanvaarden van medicatie of mensen weer motiveren gebruik te maken van het reguliere hulpaanbod.

Hiertoe zoekt een veldwerker of sociaal-psychiatrisch verpleegkundige actief contact met deze mensen. Zijn er nog bestaande hulpverleningscontacten, dan is er met de desbetreffende instellingen overleg over de gewenste aanpak. Het project neemt geen lopende behandelingen over.

Gewerkt wordt met de methodiek van de sociale netwerkstrategieën. Als netwerk worden beschouwd hulpverleningsinstanties, familieleden, kennissen.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Oost-Gelderland
Startdatum: juli 1996

Participanten

- RIAGG Oost-Gelderland
- Gelders Centrum Verslavingszorg

Vangnet & advies OGGZ

Contactadres

dhr. R.J. Vos
GGD Groningen Stad en Ommelanden (GSO)
Postbus 584, 9700 AN Groningen
Telefoon: 050-3672505

Beschrijving van het project

Het doel is vanuit de OGGZ-functie (preventie, signalering, vangnet) een brug te slaan naar de GGZ en de verslavingszorg met het doel hulpverleningscontacten te herstellen en een hulpverleningsnetwerk tot stand te brengen rond en contacten te onderhouden met de cliënt.

Dit wil men bereiken door signalering en casemanagement, netwerkvorming, praktische vangnettaak, uitgevoerd door een sociaal-psychiatrisch verpleegkundige.

Concreet houdt dit de volgende taken in:

- bij meldingen vanuit de gemeentelijke meldpunten overlast, eventueel samen met de politie, vanuit een onafhankelijke positie onderzoeken wat er aan de hand is;
- ten aanzien van het hulpverleningsdeel ervoor zorgen dat de oude hulpverleningscontacten weer worden hersteld;
- het inschatten van de problematiek;
- coördinatie van de hulpverlening;
- afstemming met andere projecten;
- indien nodig beschikbaar zijn om te zoeken naar passende behandelmogelijkheden;
- fungeren als aanspreekpersoon op wie bij dreigende ontsporingen direct een beroep kan worden gedaan;
- deelname aan het zogenaamde ‘forensisch-psychiatrisch meldpunt’, een drie-

wekelijks overleg tussen GGZ, Reclassering, AVG, Mesdag Kliniek en GGD, waar de probleempatiënten uit dit circuit ingebracht en besproken worden. Dit zal bijdragen tot een directere communicatie tussen het vangnet en de zorg, met als doel het zoeken naar oplossingen ‘op maat’ voor deze moeilijk grijpbare categorie patiënten;

- onderzoeken hoe de aanpak van deze problematiek het beste ingepast kan worden in netwerken wijkgerichte aanpak drugsoverlast.

Praktische informatie

Doelgroep: overlastveroorzakers met psychische en/of verslavingsproblemen

Locatie: Groningen (gemeente)

Startdatum: december 1996

Participanten

- GGD GSO
- Stichting GGZ Groningen
- Verslavingszorg
- Maatschappelijk Juridische Dienstverlening (MJD)
- Thuis/daklozenopvang
- Politie
- Woningcorporaties
- Stadsdeelcoördinatie
- Bewonersorganisaties
- GGD Groningen
- Gemeentelijke organisaties

Vangnetwerk

Contactadres

dhr. S. Kools
Instituut voor Maatschappelijk Welzijn
Willemstraat 20, 4811 AL Breda
Telefoon: 076-5305888

Beschrijving van het project

Het betreft hier een samenwerkingsverband van een zestiental instellingen, dat zich richt op twee doelgroepen:

- mensen die, door de complexiteit van hun problemen, aan de rand van de maatschappij functioneren en buiten de boot dreigen te vallen, maar (nog) wel op een of andere manier te maken hebben met Bredase instanties;
- mensen die dit stadium (buiten de boot dreigen te vallen) reeds gepasseerd zijn en structureel zwerfgedrag vertonen.

Het instellingsnetwerk wil het totale aanbod van hulp- en dienstverlening voor de genoemde doelgroepen zodanig op elkaar afstemmen, dat een gedegen ‘zorg op maat’ (vangnetfunctie) kan worden gegarandeerd. Hiervoor is het van belang dat met en voor cliënten uit de genoemde doelgroepen een scherp traject wordt uitgezet, waarvan alle betrokkenen op de hoogte moeten kunnen zijn. Aangezien het totaaloverzicht, middels registratie in een cliëntvolgsysteem, centraal geregeld moet zijn, is besloten een coördinator aan te stellen die het meldpunt beheert en eventueel als casemanager kan fungeren.

De werkwijze is als volgt:

- door het inzetten van casemanagement vanuit een centraal meldpunt wordt werkstelligd dat er een effectieve hulpverleningsregie ontstaat;
- aanmelding van potentiële cliënten of cliëntsystemen kan mondeling dan wel schriftelijk geschieden door een ‘melder’; van een van de participerende instellingen bij de coördinator van het project vangnetwerk Breda;

- indien trajectbegeleiding dan wel voorwaardelijke hulpverlening (bemoeizorg) geïndiceerd is, draagt de coördinator zorg voor:
 - het vastleggen van gegevens;
 - het formeren van het netwerk;
 - het opstellen van een contract of zorgplan;
 - het bewaken van de voortgang;
 - het tussentijds evalueren.

Praktische informatie

Doelgroepen: maatschappelijk zwak functionerende mensen, mensen met structureel zwerfgedrag

Locatie: Breda e.o.

Startdatum: april 1996

Participanten

- Instituut voor Maatschappelijk Welzijn
- RIAGG Breda
- Centr. Verslavingszorg (CAD)
- Gemeentelijke Kredietbank
- Samenwerkingsverband Maatschappelijke Opvang
- GGD Stadsgewest Breda
- Woningbouwvereniging Volkshuisvesting Breda
- ATD 4e wereld Breda

Publicatie

Breda Meldpunt Vangnet, *Vangnet* (Periodiek van VOG, sectie AMW), 5, 1996, 2, p. 26.

Vangnet

Contactadres

mevr. G. Kap
GGD Gooi en Vechtstreek
Brinklaan 138, 1400 AG Bussum
Telefoon: 035-6926300

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- 1 het vervullen van een zorgcoördinerende functie ten aanzien van dak- en thuislozen;
- 2 het opzetten en draaien van een medisch spreekuur (laagdrempelig);
- 3 het opzetten en coördineren van een vrijwilligersproject ten aanzien van potentiële daklozen zoals mensen die vervuilen en/of verslaafd zijn;
- 4 het geven van consultatie en dienstverlening aan derden, die met de doelgroep te maken hebben/krijgen;
- 5 outreachend te werken door professionals ten aanzien van de doelgroep.

Dit probeert men te bereiken door:

- ad 1) het coördineren van opvang, tijdens langdurige vrieskou, van dak- en thuislozen door de ontwikkeling van een koude-protocol;
- ad 2) het invoeren van een spreekuur door een sociaal verpleegkundige in samenwerking met de plaatselijke huisarts, ook outreachend werken op vraag van projectteamleden;
- ad 3) het inzetten van een vrijwilliger om het isolement te doorbreken en cliënten te motiveren om de reguliere hulpverlening te accepteren. Elke vrijwilliger wordt begeleid door een professional;
- ad 4) het voeren van een actieve PR;
- ad 5) het toepassen van nieuwe methodieken, laagdrempelige aanmelding van cliënten.

Praktische informatie

Doelgroep: zorgwekkende zorgmijders

Locatie: Gooi en Vechtstreek

Startdatum: september 1996

Participanten

- GGD Gooi en Vechtstreek
- FMD Gooi en Vechtstreek (maatschappelijk werk)
- Jellinek Gooi en Vechtstreek
- RIAGG Gooi en Vechtstreek

Clëntenparticipatie

Contactadres

mevr. M. Griffioen
Basisberaad GGZ
Zomerhofstraat 71, 3032 CK Rotterdam
Telefoon: 010-4665962

Beschrijving van het project

Het project beoogt het bevorderen van de cliëntenparticipatie in de geestelijke gezondheidszorg onder andere door het opzetten van een Vraag- en Informatiepunt en een 'Vriendendienst'.

Dit probeert men als volgt te bereiken. Vanuit verschillende GGZ-organisaties zijn vragen gekomen waarin de vergroting van de cliëntenparticipatie centraal staat. Met behulp van een vraag- en informatiepunt probeert men zoveel mogelijk samenhang tussen de verschillende vragen aan te brengen. Gedacht wordt aan een punt waar cliënten, hulpverleners, familieleden, en andere geïnteresseerden met vragen over de geestelijke gezondheidszorg terecht kunnen. Ook moet men terecht kunnen met vragen over andere levensgebieden zoals arbeid, vrije tijd, financiën enzovoort.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten van de GGZ
Locatie: Rotterdam-Zuid
Startdatum: september 1996

Participanten

- Basisberaad GGZ
- RIAGG Rotterdam Zuid-Oost
- PameijerKeerkring
- Stichting Hillevliet

Cliënten-bibliotheek De leeswijzer

Contactadres

dhr. H. de Vries
Psychiatrisch Centrum Nijmegen
Nijmeegsebaan 61, 6500 AA Nijmegen
Telefoon: 024-3283911

Beschrijving van het project

Doel van het project is het opzetten en in eigen beheer runnen van een cliënten-bibliotheek (consumer runned organisation project). Men tracht te bereiken dat:

- er een zinvolle aanvulling komt op de bestaande vrijetijdsbesteding;
- voldaan wordt aan de wensen en behoefte van patiënten/bewoners om een eigen bibliotheek te hebben;
- het lezen bevorderd wordt;
- de toegankelijkheid en gewenning van bibliotheekgebruik toenemen, o.a. door de laagdrempeligheid, kleinschaligheid en beperkte kosten;
- cliënten zelfstandig en in eigen beheer een activiteit vormgeven en uitvoeren;
- deelnemers en gebruikers gezien worden als klanten en zo ook benaderd worden.

Realisering geschiedt als volgt. De cliënten-bibliotheek wordt op vrijwillige basis gerund door ongeveer 10 cliënten van PCN. Vier cliënten vormen het dagelijkse bestuur. Ondersteuning vindt plaats door een vrijwilligster die zelf bibliothecaresse is (2 uur per week) en vanuit de patiënten/bewonersraad. De Leeswijzer is dagelijks 2 uur geopend voor cliënten. Naast de geleende boeken van de Arnhemse boekenuitleencentrale, worden er door personeel en cliënten veel tweedehands boeken geschonken, die door deelnemers geregistreerd worden en ook voor uitleen bestemd zijn.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten

Locatie: Nijmegen en Rivierenland

Startdatum: maart 1997

Participanten

- Psychiatrisch Centrum Nijmegen
- Patiënten/bewonersraad PCN
- Nijmeegse Bibliotheek De Lindenberg
- Arnhemse boekenuitleencentrale

Informatie steunpunt GGZ en Vriendendienst

Contactadres

dhr. M. Luijcks
Stichting Informatie Steunpunt GGZ (ISP)/Vriendendienst (VD)
Hagestraat 10, 2011 CV Haarlem
Telefoon: 023-5402030

Beschrijving van het project

Het ISP wil, vanuit goede informatie en verwijzing en met een luisterend oor, mensen op basis van gelijkwaardigheid steunen en adviseren bij problemen. De VD is bedoeld om mensen weer nieuwe contacten te bieden, vanuit de onderlinge steungedachte.

Het ISP is de hulp-, informatie- en adviespoot van de Stichting ISP/VD. Zij wordt bemand door ex-GGZ-cliënten, die goed ingewerkt zijn in de diverse aspecten van het GGZ-veld op het grensvlak met de samenleving. Zo kan zowel steun worden gegeven vanuit onderling begrip, of kan men terecht voor een vraag om informatie. Daarnaast bemiddelt het ISP mensen naar deelnemers van de VD of leden van de Cliëntenbond als het gaat om steun bij een bezoek aan de Sociale Dienst of Herkeuring WAO etc. Ook hulpverleners doen een beroep op het ISP inzake cliëntenparticipatie.

VD is een vrijwilligersproject dat mensen die in isolement (dreigen te) raken met elkaar in contact wil brengen. De VD brengt zorgvuldig mensen in contact met elkaar, die elkaar tevoren (vaak) nog niet kenden, om tot een sociaal netwerk te komen. Zo raken mensen weer in een sociale kring betrokken. Het project streeft ernaar mensen weer te laten deelnemen aan de samenleving in de breedste zin des woords.

De Stichting ISP/VD is een consumer-run organisatie.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten met psychosociale problemen
Locaties: Kennemerland, Amstelland en Meerlanden
Startdatum: december 1995

Participanten

- Cliëntenbond ZK
- Cliëntenbond Amstelland en Meerlanden

Publicatie

H. van Haasten, *Deviant*, maart 1996.

Clïëntdeskundige in de GGZ

Contactadres

mevr. M. de Jonge
Netwerk Clïëntdeskundigen
Alexanderstraat 6, 9724 JW Groningen
Telefoon: 050-5223111

Beschrijving van het project

Een clïëntdeskundige is ervaringsdeskundige, maar bovendien professional. Het vakgebied is bij uitstek:

- emancipatie en empowerment, het mobiliseren en versterken van autonomie, eigenwaarde en eigen wijsheid van mensen die lang tot levenslang aangewezen zijn op assistentie van een
- maatschappelijk geïntegreerde, doelmatige en menselijk verantwoorde gezondheidszorg.

Clïëntdeskundigen zijn breed inzetbaar in de gezondheidszorg zelf en op beledende deelterreinen zoals welzijnswerk, opleidingswereld, onderzoeksinstituten, zorgverzekeraars en het bedrijfsleven. Activiteiten, takenpakket en specifieke aanvullende eisen verschillen afhankelijk van de werkplek, perspectief en uiteindelijke doelstelling niet. Een paar voorbeelden van typisch clïëntdeskundigen-werk:

- advisering van overheid, verzekeraars en aanbieders;
- netwerkontwikkeling ten bate van hulpverleners binnen en vooral buiten de eigen werkwereld;
- inbreng van patiëntenperspectief in opleidingen, themamiddagen, symposia en cursussen;
- voorlichting en PR;
- ontwerpen en mee-opzetten van nieuwe zorgvormen;
- deskundigheidsbevordering van de eigen achterban;
- signalering van knelpunten in en om de zorg en het meedenken over oplossingen;

- werken aan gelijkwaardige machtsverhoudingen tussen cliënt en voor haar belangrijke anderen.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met psychiatrische en/of verslavingsproblemen

Locatie: Groningen (provincie)

Startdatum: juli 1995

Participanten

- Dr. Kuno van Dijk Stichting (formele werkgever)
- Stichting GGZ Groningen (huisvesting)
- RZG Zorgverzekeraar (financier)

Publicaties

Folders, lezingen, projectvoorstellen

Medezeggenschap cliënten en verwanten

Contactadres

mevr. M. Valkenburg
Stichting Bollenstreek
Postbus 244, 2210 AE Noorderwijkerhout
Telefoon: 0252-360734

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het organiseren en ondersteunen van de participatie van cliënten in het beleid van de zorgvoorziening naast participatie van de vertegenwoordigers van de Stichting Bollenstreek;
- het ontwikkelen van een degelijke structuur voor het kunnen realiseren van een continue participatie van cliënten en vertegenwoordigers;
- het ontwikkelen van een model voor stimulatie, continuering en ondersteuning van participatie en het aangeven van grenzen en mogelijkheden van participatie van de cliënt zelf. Dit model dient ook bruikbaar te zijn voor andere sectoren.

Realisering geschiedt door:

- het creëren van voldoende draagvlak bij alle partijen;
- inhoud en vorm geven aan individuele participatie en kwaliteitstoetsing;
- vormen van en inhoud geven aan de communicatiekanalen tussen de verschillende belanghebbers, bestuurders en directie;
- de aanzet geven tot ontwikkeling model voor participatie van de cliënten;
- het ontwikkelen van een structuur die participatie stimuleert en continueert;
- opgedane ervaringen relateren aan regionale belangen en andere zorgvoorzieningen;
- het ontwikkelen van een handboek.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een verstandelijke handicap

Locaties: Bollenstreek, Katwijk, Warmond, Voorhout, Noordwijk,
Sassenheim, Noordwijkerhout, Lisse, Hillegom

Startdatum: november 1996

Participanten

- Stichting Bollenstreek
- Federatie van Ouderverenigingen

Publicaties

- M. Valkenburg, *Het blad* (uitgave van Stichting Bollenstreek); 1997.
- M. Valkenburg, *Op Streek* (uitgave van Stichting Bollenstreek); 1996.

Beleid seksualiteit en protocol ongewenste seksualiteit

Contactadres

dhr. J.L. Broekema
Stichting Humanitas DMH
Postbus 268, 3430 AG Nieuwegein
Telefoon: 030-6055004

Beschrijving van het project

Het doel van het project is te komen tot een herkenbaar eigen beleid met betrekking tot seksualiteit van bewoners en deelnemers. Daarnaast is het de bedoeling een protocol seksueel misbruik vast te stellen en in te voeren.

Aan dit alles is gewerkt door middel van een aantal studiedagen en opdrachten voor de locatiehoofden en de coördinatoren, in samenwerking met de Rutgers Stichting.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Humanitas-voorzieningen, verspreid over Nederland
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Stichting Humanitas DMH
- Rutgers Stichting

De tijd is er rijp voor

Contactadres

mevr. M.J. de Jong
Amsterdam Thuiszorg
Arlandaweg 12, 1043 EW Amsterdam
Telefoon: 020-5810500

Beschrijving van het project

De doelstelling is om in drie jaar tijd het product Praktische Thuishulp volgens het Persoons Gebonden Aanbod-model in drie thuiszorgorganisaties, verdeeld over het land als pilot te implementeren, wat vervolgens voldoende gegevens moet opleveren voor een landelijk implementatieplan. In deze drie jaar wordt gewerkt aan structurele financiering van Praktische Thuishulp als specifiek product voor de gehandicaptenzorg geleverd vanuit de eerste lijn.

Realisering geschiedt door:

- verdere productontwikkeling Praktische Thuishulp volgens de methodiek van het Persoons Gebonden Aanbod binnen Amsterdam Thuiszorg;
- overdrachtprogramma voor drie pilots, na evaluatie landelijk implementatieplan;
- randvoorwaarden waaronder productfinanciering creëren.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met een verstandelijke en/of lichamelijk handicap en ouders

Locatie: drie pilotgebieden, daarna landelijk

Startdatum: november 1997

Participanten

- Amsterdam Thuiszorg

- Stichting Dienstverlening Gehandicapten (sDG)
- Gehandicaptenraad
- Federatie van Ouderverenigingen
- Zorgverzekeraars Nederland
- VWS
- Landelijke Projecten Transmurale Zorg

Publicaties

- B. van de Heiden, De tijd is er rijp voor. Landelijke Implementatie Praktische Thuishulp, *Vignet/uitgave sDG*; februari 1998;
- G. Venekamp, *Het Persoons Gebonden Aanbod voor Praktische Thuishulp begint in Amsterdam*, Amsterdam: Amsterdam Thuiszorg, 1998.

Ambulant politeam

Contactadres

mevr. I.M. Gubbens
PC Welterhof
J.F. Kennedylaan 301, 6419 XZ Heerlen
Telefoon: 045-5736494

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het opzetten van een politeam voor de hulpverlening aan licht, matig, dan wel ernstig verstandelijk gehandicapte kinderen en jeugdigen met psychiatrische problematiek in de regio Zuid-Limburg.

Het politeam zal ambulante hulp verlenen – zo dicht mogelijk bij huis-/woonsituatie en in voldoende mate. Het aanbod zal voldoende gedifferentieerd zijn zowel voor de verschillende groepen kinderen en jeugdigen alsook binnen de verschillende leeftijdscategorieën en naar de verschillende behandelcategorieën.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapte kinderen en jeugdigen met psychiatrische problemen

Locatie: Zuid-Limburg

Startdatum: juli 1996

Participanten

- Stichting St. Anna
- Mutsaersstichting/De Wendel
- PC Welterhof

Publicatie

E. Jurgens (red), *Organisatorische uitwerking Ambulant Politeam*, Heerlen: Stuurgroep Ambulant Politeam, 1997.

Paramedische thuisondersteuning

Contactadres

mevr. H. van den Broek
Thuisondersteuning Friesland, samenwerkingsverband SPD, DAG Friesland,
Maartenswouden
Postbus 639, 8901 BK Leeuwarden
Telefoon: 058-2844952

Beschrijving van het project

Doel van het samenwerkingsverband Thuisondersteuning Friesland is:

- samenwerking/afstemming van het zorgaanbod ten behoeve van de thuisondersteuning;
- eenvoudige, duidelijke bereikbaarheid van het zorgaanbod;
- productinnovatie/scholing/training;
- mede vormgeven aan maatschappelijke tendensen als normalisatie en integratie onder andere vanuit een transmurale werkwijze;
- bijdrage aan afname van wachtlijst voor intramurale voorzieningen.

Het zorgaanbod van Thuisondersteuning Friesland kent zes productgroepen. Eén daarvan is Paramedische Thuisondersteuning. Dit is een nieuw ontwikkeld product. Observatie, consultatie, advisering en eventuele behandeling zijn mogelijk ten behoeve van thuisondersteuning door paramedici die bekend zijn in de zorg voor mensen met een verstandelijke handicap. Indien mogelijk wordt samenwerking gezocht met eerstelijnswerkende paramedici.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een verstandelijke handicap
Locatie: Friesland
Startdatum: oktober 1997

Participanten

- DAG Friesland
- SPD Friesland
- Maartenswouden

Publicatie

Productbeschrijving Paramedische Thuisondersteuning versie 1.2., Drachten/
Leeuwarden: Thuisondersteuning Friesland, 1997.

Opnamevervangende behandeling

Contactadres

dhr. H. Bom
Zonnehuizen Veldheim en Stenia
Postbus 99, 3700 AB Zeist
Telefoon: 030-6945300

Beschrijving van het project

Doelstelling is om een volledige behandeling en ondersteuning te bieden voor kinderen met een indicatie voor opname, als ouders (en/of het kind) de uitdrukkelijke wens hebben dat het kind thuis blijft wonen.

Dit probeert men te bereiken door hulpverlening bij kind/ouders thuis te brengen, door hulp bij praktische problemen te bieden. Hiertoe wordt een jaarplan samen met de ouders opgesteld. Dit is mogelijk omdat de verzekering dit experiment ondersteunt. Het totaal aantal interne plaatsen van de instelling verandert niet, maar van een beperkt aantal mag het budget anders aangewend worden.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapte kinderen met opnameindicatie
Locatie: Utrecht e.o.
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Zonnehuizen Veldheim en Stenia
- Anova verzekeringen
- Christoforus te Zeist
- Ita Wegman Stichting te Driebergen

Casusgericht werken

Contactadres

dhr. A.D.J. Hendriks
Severinusstichting
Postbus 6666, 5500 MA Veldhoven
Telefoon: 040-2586311

Beschrijving van het project

Doel van het project is het inzetten van pedagogische of psychologische ondersteuning naar aanleiding van een geformuleerde vraag om ondersteuning. Het gaat hierbij om verstandelijk gehandicapten, bij wie verpleegkundigen en/of ouders problemen ervaren op pedagogisch of psychologisch terrein.

De werkwijze is als volgt. Een vraag om ondersteuning wordt schriftelijk ingestuurd. Vervolgens wordt bekeken welke pedagoog of psycholoog wordt ingezet. Eventuele verdere vraagverheldering of onderzoek vindt plaats. Hierna wordt een plan opgesteld, waarin onder meer wordt aangegeven wat en hoe er wordt gewerkt aan het probleem, welke tijdsinvestering nodig is en er worden evaluatiemomenten en een eindmoment afgesproken.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: verzorgingsgebied van Severinus te Veldhoven
Startdatum: 1996

Participant

– Severinus

Substitutieproject

Contactadres

dhr. L.M. Louwesse
Verpleeghuis De Meent
Grote Beer 10, 3902 HK Veenendaal
Telefoon: 0318-519177

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van verpleeghuiszorg in de vorm van somatische en psychische verzorging en begeleiding, zodat zorg, structuur, ontspanning en continuïteit worden geboden in de eigen woonomgeving. Dit probeert men te bereiken door het bieden van lichamelijke verzorging, psychische begeleiding en overige activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere verstandelijk gehandicapten
Locatie: Veenendaal
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Verpleeghuis De Meent
- Gezinsvervangend Tehuis Lonas (Dr. Willem de Jong Stichting)
- Gezinsvervangend Tehuis Kajuit (Dr. Willem de Jong Stichting)
- Gezinsvervangend Tehuis De Wending (Stichting Philadelphia)

Crisisinterventie

Contactadres

dhr. E. Jansen
Stichting Zuidwester
Van Schendelstraat 9, 3261 SJ Oud-Beijerland
Telefoon: 0186-645700

Beschrijving van het project

Het project heeft als doelstelling om mensen met een verstandelijke handicap hulp te bieden bij crisissituaties. Van een crisis is sprake als de persoon met een verstandelijke handicap in een psychische conditie terecht komt waarbij de persoon niet meer zichzelf is, hetgeen tot uitdrukking komt in ernstige stoornissen waardoor de desbetreffende persoon niet meer op de gebruikelijke wijze te benaderen of te begeleiden is. Deze hulp zal erop gericht zijn de cliënt en zijn directe omgeving te ondersteunen in de thuis- of woonsituatie met als doel een uithuisplaatsing of noodbed te voorkomen.

Een en ander tracht men te bereiken door:

- het aanbieden van kortdurende en ambulante hulp door een multidisciplinair team;
- het aanbieden van de mogelijkheid tot tijdelijke plaatsing op een crisisbed;
- op basis van de aard van de crisis een beroep te doen op die deskundigheid die op dat moment nodig is om de crisis het hoofd te bieden.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Zuid-Hollandse Eilanden
Startdatum: september 1997

Participanten

- OZ Zorgverzekeringen
- Stichting Gemiva
- Stichting PameijerKeerkring
- Stichting Zuidwester
- SPD Zuid-Holland Zuid

In Casa

Contactadres

mevr. C. Verspeek
De Wendel
Postbus 5029, 5900 AL Venlo
Telefoon: 077-3521818

Beschrijving van het project

Doel van het project is in een grensoverschrijdend samenwerkingsverband wetenschappelijk onderbouwen, opstarten, toetsen (en promoten) van diensten voor multidisciplinaire behandeling en begeleiding in de thuissituatie ('in casa') van kinderen en volwassenen met een verstandelijke handicap met psychische en/of gedragsstoornissen.

Realisering geschiedt door:

- in samenwerking met Nederlandse en Belgische universiteiten ontwikkelen van multidisciplinaire methodiek, gericht op assessment, diagnostiek en behandeling;
- toepassen door hulpverleners van diagnostisch instrumentarium en behandelmethodieken;
- middels wetenschappelijk onderzoek evalueren van toegepast instrumentarium en methodieken.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten met psychische of gedragsproblemen
Locaties: Belgisch Limburg, Limburg, Noord-Brabant
Startdatum: januari 1997

Participanten

- De Wendel

- VZW De Spiegel
- VZW Dienstencentrum St. Oda
- L.I.T.P.-D.G.O. (GGZ)
- Psychiatrisch Ziekenhuis Sancta Maria
- Stichting In Casa
- Stichting Vrienden van Nieuw Spraeland

Beschut zelfstandig wonen

Contactadres

dhr. E. Krijger
Maasveld
Postbus 1045, 6201 BA Maastricht
Telefoon: 043-3610400

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is cliënten die niet of moeilijk in een groep kunnen wonen, maar niet zo zelfstandig zijn dat zij ver van de voorziening kunnen wonen, binnen de voorziening een appartement geven.

Men wil voor deze cliënten een appartement ter beschikking stellen. Met elke cliënt wordt een individueel zorgplan opgesteld, dat na een jaar geëvalueerd wordt.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Maasveld te Maastricht
Startdatum: augustus 1996

Participant

– Maasveld

Aanleunwoning

Contactadres

dhr. P.A. Imthorn
De Hartenberg
Postbus 75, 6710 BB Ede
Telefoon: 0318-593593

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het bieden van zorg aan mensen met een licht verstandelijke handicap, die op de wachtlijst staan en voor wie BZW te weinig en '24-uurs zorg' te veel zorgverlening geeft.

Realisatie geschiedt door in samenwerking met een woningstichting, een woning in de nabijheid van een '24-uurs zorgpunt' geschikt te maken voor drie mensen, die hier zelfstandig kunnen wonen. Vanuit het '24-uurs zorgpunt' wordt een aantal uren begeleiding gegeven in de woning. Tevens fungeert dit 'zorgpunt' als terugvalbasis (24 uur bereikbaar).

Praktische informatie

Doelgroep: licht verstandelijk gehandicapten
Locaties: Wageningen, Ede, Barneveld
Startdatum: januari 1997

Participanten

- De Hartenberg
- De Woningstichting, Wageningen

Intensief begeleid zelfstandig wonen

Contactadres

dhr. J.P. Muntinga
Orthopedagogisch Centrum Jan Pieter Heije
Postbus 6, 6860 AA Oosterbeek
Telefoon: 026-3349911

Beschrijving van het project

Het project beoogt jongeren die geen 24-uurs behandeling nodig hebben te begeleiden naar een zo zelfstandig mogelijk wonen. Dit vormt een tussenstap. Dit probeert men te bereiken door begeleiding door mentoren en met ondersteuning middels een arbeidstoeleidingstraject (jobcoach).

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Gelderland
Startdatum: juni 1996

Participant

- Orthopedagogisch Centrum Jan Pieter Heije

Kleinschalig wonen door middel van vraaggestuurde zorg

Contactadres

dhr. B. Bus
Eemeroord
Zandheuvelweg 4, 3744 MN Baarn
Telefoon: 035-6852741

Beschrijving van het project

Het betreft wonen in kleinschalige normale woonhuizen op het inrichtingsterrein in groepen van 4 à 5. Daarbij wordt zo optimaal mogelijk rekening gehouden met de (on)mogelijkheden en privacy van de bewoners. Tevens is de doelstelling de werkzaamheden die in en om het huis plaatsvinden deel te laten zijn van het activiteitenprogramma. Als totaaldoel geldt: de bewoners meer invloed te laten krijgen op hun woon/leefmilieu.

Realisatie geschiedt door het:

- hanteren van kleine groepen;
- samen verrichten van alle huishoudelijke taken en tuinwerkzaamheden;
- budgetteren van aanvullende diensten;
- formeren van attitude van begeleiders op het vergroten van de zelfstandigheid van bewoners;
- creëren van keuzemogelijkheden;
- minimaal gebruikmaken van voorwaardescheppende diensten.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Gooi en Vechtstreek
Startdatum: mei 1997

Participant

- Eemeroord

Weekend- en vakantieopvang

Contactadres

dhr. P. Meijaard
Stichting De Eik
Akkerkers 62, 7577 DN Oldenzaal
Telefoon: 0541-580000

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- MLK-jongeren ondersteunen bij hun sociale ontwikkeling;
- MLK-jongeren recreatieve activiteiten aanbieden;
- tijdens schoolvakanties MLK-jongeren de mogelijkheid bieden om ritme en structuur te behouden;
- ouders van MLK-jongeren af en toe van de intensieve zorg ontlasten.

Realisering geschiedt door:

- het aanbieden van 24-uursopvang voor MLK-jongeren tijdens weekenden en vakanties;
- het aanbieden van een kindvriendelijke omgeving met duidelijke regels;
- het aanbieden van aan het niveau aangepaste activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: moeilijk lerende jongeren
Locatie: Twente
Startdatum: september 1996

Participant

- Stichting De Eik

Dagbesteding op basis van zorgvraagweging en cliëntenvoorkeur

Contactadres

dhr. P. Doting
's Koonings Jaght
Koningsweg 8, 6816 TB Arnhem
Telefoon: 026-4836830

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het realiseren van mogelijkheden voor een volwaardig bestaan van verstandelijk gehandicapten op basis van hun eigen keuze. Dit in het kader van werken of een andere vorm van dagbesteding.

Realisatie geschiedt door:

- ontwikkeling wegingsinstrumenten;
- ontwikkeling cliëntenvoorkeur-instrumenten;
- systematische toepassing ervan;
- kennis en inzicht in ontwikkeling van de huidige cliëntvraag (de markt) en de toekomstige zorgvragers.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Arnhem
Startdatum: januari 1997

Participant

- 's Koonings Jaght

Transmuraal dagbestedingsaanbod

Contactadres

dhr. K. Voskuil
Hooge Burch
Spoorlaan 19, 2471 PB Zwammerdam
Telefoon: 0172-630134

Beschrijving van het project

Hooge Burch voert een actief beleid met betrekking tot het zogenaamde realloceren van de instelling. Hierbij wordt een splitsing gemaakt in wonen, werken (dagbesteding) en recreëren. De doelstelling van dit project is het bieden van een vraaggestuurde dagbesteding voor elke deelnemer, wat bijvoorbeeld inhoudt dat wanneer een deelnemer vraagt om een gedifferentieerd dagbestedingsaanbod, hij dit ook zal krijgen.

Hiertoe wordt in een woonwijk, in een voormalig schoolgebouw activiteitencentrum 'Klassewerk' geopend, waar tevens een winkel/kadoshop zal worden gerealiseerd, waar de deelnemers hun eigen gemaakte producten zullen verkopen. Klassewerk bestaat uit verschillende ruimten die met tussendeuren aan elkaar zijn verbonden. Een deelnemer kan de ene dag bij de hout-activiteiten terecht en de andere dag bij de textiel-activiteiten of de winkel-activiteiten. Waar mogelijk zal worden gezocht naar plaatsen 'extern begeleid werken'.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Midden-Holland (Waddinxveen)
Startdatum: augustus 1997

Participanten

- Hooge Burch
- SPC Midden-Holland
- Gemeente Waddinxveen
- Zorgverzekeraar

Publicatie

Op aanvraag bij de projectleidster mevrouw I. Dalderup, Activiteitencentrum
Klassewerk, Herman Heyermanstraat 15, 2741 ZJ Waddinxveen

Aangepaste vrijetijdsbesteding

Contactadres

dhr. H.J.H. Roos
Orthopedagogisch Centrum Jan Pieter Heije
Postbus 6, 6860 AA Oosterbeek
Telefoon: 026-3349911

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- jongeren toeleiden naar ‘goed bestede vrije tijd’;
- jongeren trainen met betrekking tot technische en sociale vaardigheden welke noodzakelijk zijn om aansluiting te vinden in het reguliere vrijetijdscircuit.

Realisering geschiedt door:

- het aanbieden van aangepaste vrijetijdsclubs;
- het aanbieden van aangepaste vrijetijdsactiviteiten;
- het aanbieden van training met betrekking tot sociale vaardigheden;
- het in kaart brengen van mogelijkheden afgestemd op de behoefte en vaardigheden van de cliënt;
- het zoeken van gepaste mogelijkheden in het reguliere aanbod;
- het begeleiden van de cliënt bij deelname aan reguliere aanbod.

Praktische informatie

Doelgroep: licht verstandelijk gehandicapten
Locaties: Nijmegen, Ede, Wageningen, Arnhem
Startdatum: september 1996

Participanten

- OC Jan Pieter Heije
- SPD Gelderse poort
- VSO scholen regio

Zorg-landbouw-combinatie 'Moed en Vertrouwen'

Contactadres

dhr. G.J. de Wit
Stichting Zuidwester
Oosthavendijk 30, 3241 LK Middelhamis
Telefoon: 0187-483888

Beschrijving van het project

Het project heeft als doel het bieden van dagbesteding aan mensen met een verstandelijke handicap, die geen gebruikmaken van een AWBZ-voorziening ten behoeve van hun dagbesteding.

De dagbesteding zal worden geboden in de vorm van werkzaamheden die voorkomen op een (biologisch-dynamisch) gemengd agrarisch bedrijf.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Voorne-Putten, Rozenburg
Startdatum: juni 1997

Participanten

- Stichting Zuidwester
- Gemeente Spijkenisse

Publicatie

- B. Rotmensen, *Zorgboerderij: Moed en Vertrouwen*, Spijkenisse: Abero, 1996.

De anti-werkgroep in de dagbesteding

Contactadres

mevr. C. Horlings
Severinus
Postbus 6666, 5500 MA Veldhoven
Telefoon: 040-2586311

Beschrijving van het project

De anti-werkgroep is een trainingsgroep voor verstandelijk gehandicapte mensen met autisme of aanverwante contactstoornissen, waar hen aangepaste dagactiviteiten wordt aangeboden. Binnen deze activiteitengroep wordt per persoon gezocht naar een voor hem/haar passend aanbod in activiteiten met als doel hem/haar zo zelfstandig mogelijk leren werken. Er wordt gewerkt met een werkschema, waarbij een aantal afgebakende activiteiten wordt aangeboden in mandjes (de zgn. mandjesmethode). Om dit werkschema duidelijk te maken wordt gebruikgemaakt van verschillende vormen van communicatiemethoden (foto's, pictogrammen, op voorwerpniveau enzovoort). Uitgangspunt is de methodiek van Theo Peeters.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten met autisme of aanverwante stoornissen
Locatie: Severinus te Veldhoven
Startdatum: maart 1997

Participant

– Severinus

Transmuraal adviesteam

Contactadres

mevr. M. Briët
Stichting Ondersteuningscentrum Amstelland en de Meerlanden (SOAM)
Dorpsstraat 34, 1182 JE Amstelveen
Telefoon: 020-6433111

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- projectmatig, dus tijdelijk, aanbod voor mensen met lichamelijke handicap en hun mantelzorgers regulier maken;
- een geïntegreerd, onafhankelijk en objectief indicatiestellingstraject ontwikkelen en implementatie gereedmaken voor dit aanbod (thuiszorg, wonen lichamelijke gehandicapten, woonbegeleiding, zorg).

Een en ander tracht men te bereiken door:

- het bundelen van vier bestaande projecten;
- het vormen van één team van coördinatoren uit de thuiszorg en voorzieningen voor lichamelijke gehandicapten;
- het leveren van een transmuraal aanbod;
- het opbouwen van een wachtlijst en al werkende een intake methode ontwikkelen;
- het verkrijgen van draagvlak en commitment voor aanbod en indicatietraject.

Praktische informatie

Doelgroep: lichamelijk/meervoudig gehandicapten en chronisch zieken
Locatie: Amstelland en de Meerlanden
Startdatum: april 1997

Participanten

- SOAM
- STAM (thuiszorg)
- Amstelrade (voorzieningscentrum voor lichamelijk gehandicapten)
- Gemeente Amstelveen
- Ons Tweede Huis
- Woningcorporatie
- VOLIM (indicatie dagbesteding/wonen lichamelijk gehandicapten)
- Handicap & Studie
- Stichting Dienstverleners Gehandicapten

Publicatie

Tussenrapportage TAT, 1997.

Woontraining

Contactadres

mevr. L.A. de Vries
Revalidatiecentrum De Hoogstraat
Rembrandtkade 10, 3583 TM Utrecht
Telefoon: 030-2561208

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het optimaliseren van de begeleiding van mensen met een lichamelijke en/of cognitieve handicap bij het zelfstandig(er) wonen.

Dit probeert men te bereiken door het geven van een woontraining. Dit is een training voor het zelfstandig(er) wonen, bestemd voor mensen met een lichamelijke en/of cognitieve handicap, in een samenwerkingsverband van verschillende instanties.

Praktische informatie

Doelgroep: lichamenlijk en/of cognitief gehandicapten
Locatie: regio Utrecht
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Woonvorm Amersfoort
- Woonvorm Nieuw Batestein te Harmelen
- Activiteitencentrum Regenboog te Harmelen
- Revalidatiecentrum De Hoogstraat
- Mytylschool Utrecht
- Kinderhuis Wijkersloot

Turkse oudercursus

Contactadres

mevr. T. Hoeksema
SPD Rotterdam afd. PPG
Postbus 21217, 3001 AE Rotterdam
Telefoon: 010-2821111

Beschrijving van het project

De doelstellingen van de oudercursussen zijn:

- het geven van informatie aan ouders van jonge kinderen door ouders, ‘aangevuld’ met deskundigen;
- ouder/ouder-contacten.

Voor deze oudercursus is het bereiken van Turkse ouders met een kind (0-8 jaar) met een handicap een extra doelstelling.

Dit wil men bereiken door:

- het aanschrijven, het telefonisch contact leggen en tijdens een huisbezoek informatie geven door maatschappelijk werkers die de Turkse taal beheersen;
- cursus van 4 tot 5 dagdelen met een werkboek en een afsluitende bijeenkomst met de kinderen erbij.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders met kinderen met een handicap
Locatie: werkgebied SPD Rotterdam/Adriaanstichting
Startdatum: december 1996

Participanten

- SPD Rotterdam
- PameijerKeerkring
- Adriaanstichting
- SVVGR

Ouderparticipatie

Contactadres

dhr. R. van Asten
POG Noord-Brabant
Piushaven 1, 5017 AN Tilburg
Telefoon: 013-5355255

Beschrijving van het project

Het project heeft als doel ouders te betrekken bij het onderwijs van hun kind en onderwijspersoneel deskundig maken in het benaderen en omgaan met allochtone ouders en kinderen. Deze wederzijdse betrokkenheid moet leiden tot een beter onderwijsklimaat en daarmee resultaat voor de leerlingen van allochtone afkomst.

Een eerste inventarisatie heeft plaatsgehad om de problematiek helder te maken. Aan de hand van interviews met ouders en onderwijspersoneel zijn daar conclusies en aanbevelingen uit voort gekomen.

Praktische informatie

Doelgroep: allochtone ouders met lichamelijk gehandicapte kinderen
Locatie: (Zuid) Oost-Brabant
Startdatum: november 1996

Participanten

- POG Noord-Brabant
- PALET
- sDG
- Diverse scholen voor speciaal onderwijs

Publicatie

A. van Haaren, *Daar wordt in openheid niet over gesproken*, Tilburg/Eindhoven: POG Noord-Brabant/Palet, 1997.

Ouderparticipatie allochtonen

Contactadres

dhr. D. Ghobrial
Koninklijke Ammanstichting
Ammanplein 6, 3031 BA Rotterdam
Telefoon: 010-4132280

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- verbetering van de hulpverlening aan allochtone patiënten;
- verbetering van schoolprestatie van de allochtone leerlingen;
- deskundigheidsbevordering voor de medewerkers;
- voorlichtingsmateriaal ontwikkelen voor allochtonen.

Dit probeert men te bereiken door:

- schriftelijke informatie;
- audiovisuele informatie;
- het organiseren van cursussen en bijeenkomsten.

Praktische informatie

Doelgroep: allochtone ouders van kinderen met gehoor/spraakproblemen
Locatie: Rotterdam e.o.
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Stichting Dienstverleners Gehandicapten (SDG)
- Stichting Buitenlandse Werknemers Rijnmond (SBWR)
- Nederlands Centrum Buitenlanders (NCB)
- Koninklijke Ammanstichting

Publicatie

T. Nortier, *Oor voor allochtone ouders*, Rotterdam/Utrecht: Stichting Dienstverleners Gehandicapten (sDG), 1996.

Communicatie revalidatie team

Contactadres

dhr. D.J. van den Pijl
IRV
Postbus 192, 6430 AD Hoensbroek
Telefoon: 045-5237545

Beschrijving van het project

Doel van het project is het uitbrengen van multidisciplinaire individuele adviezen ten aanzien van de communicatie van personen met spraak/taalstoornissen en (veelal) motorische of meervoudige handicaps.

Dit wil men bereiken door een teamsgewijze benadering middels een procedure welke gericht assessment en individueel advies omvat. Betrokken zijn cliënten, hun sociale omgeving en veelal hulpvragers (professionals) uit het bestaande behandelgebied (bijvoorbeeld logopedisten, revalidatie-artsen).

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met spraak/taalstoornissen
Locatie: Limburg en Oostelijk Brabant
Startdatum: mei 1997

Participanten

- IRV Hoensbroek
- SRL (Samenwerkende Revalidatiecentra Limburg):
- Revalidatiecentrum Hoensbroek, afdeling Logopedie
- Audiologisch Centrum Hoensbroek
- Franciscusoord, afdeling Logopedie
- Ziekenhuizen binnen het revalidatienetwerk, met name WZH

TCG-R II: trainingsprogramma competent gedrag

Contactadres

dhr. N. van Son
Instituut voor Doven, afd. R&D/T
Theerestraat 42, 5271 GD Sint-Michielgestel
Telefoon: 073-5588427

Beschrijving van het project

Bij veel doofblinde kinderen is er sprake van een geringe mate aan competent gedrag, waardoor er afhankelijkheid ten opzichte van de omgeving optreedt. Bij leerkrachten en groepsleiding bestaat de vraag naar een intensieve begeleiding bij het afstemmen van hun houding op het gedrag van het kind, waardoor een effectievere interactie ontstaat tussen opvoeder en kind. In een voorstudie (TCG-R, 1994-1995) is hiertoe een begeleidingsmodel/trainingsprogramma ontwikkeld en geëvalueerd. In TCG-R II zal verdere evaluatie van dit model plaatsvinden; daarnaast wordt implementatie van het trainingsprogramma binnen school Rafaël voorbereid en (gedeeltelijk) uitgevoerd.

Verwacht mag worden dat het trainingsprogramma effectief is voor:

- 1 het aanleren van competente gedragingen aan doofblinde kinderen;
- 2 de generalisatie ervan over situaties, activiteiten, personen en tijd;
- 3 het aanleren van ondersteunend gedrag aan groepsleiding en leerkrachten.

De effectiviteit van het programma zal bevordelijk werken op de communicatieve interactie tussen leerkracht/groepsleid(st)er en kind en komt uiteindelijk het algehele welbevinden van het kind ten goede. Door implementatie van het programma binnen school Rafaël en Sector C zullen ook toekomstige opvoeders beter voorbereid worden op de vorm van ondersteuning die zij kunnen bieden aan de aan hun zorg toevertrouwde kinderen.

De werkwijze is als volgt. Vier doofblinde kinderen nemen deel aan een individueel trainingsprogramma. In diverse situaties worden video-opnamen ge-

maakt, welke later worden voorgelegd aan vier observatoren. Deze geven oordelen over de gedragingen van het kind.

Praktische informatie

Doelgroep: ernstig auditief/visueel gehandicapte kinderen

Locatie: Instituut voor Doven te Sint-Michielsgestel

Startdatum: januari 1996

Participant

- Instituut voor Doven

Zorggarantiewoningen

Contactadres

dhr. J. Tempelaar
De Gelderhorst
Willy Brandtlaan 40, 6716 RK Ede
Telefoon: 0318-698100

Beschrijving van het project

Doel van het project is het zelfstandig wonen voor dove 50-plussers.

Realisering geschiedt door:

- het bieden van huisvesting;
- het regelen van zorggarantie.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere doven

Locatie: Ede

Startdatum: september 1997

Participanten

- De Gelderhorst, zorgcentrum voor oudere doven
- RIBW Arnhem/Veluwe-vallei
- RIAGG Veluwe-vallei, doventeam
- LHBB, bouwstichting ouderen

Ambulante nachtzorg

Contactadres

mevr. M. van Breukelen
Kruiswerk West-Veluwe
Kolkakkerweg 2a, 6706 GM Wageningen
Telefoon: 0317-414192

Beschrijving van het project

Het doel van het experiment bestaat uit een aantal onderdelen:

- het is duidelijk of er behoefte aan deze vorm van zorg bestaat binnen het werkgebied van Kruiswerk West-Veluwe;
- het is een waardevolle aanvulling op de dienstverlening van Kruiswerk West-Veluwe;
- er is geen alternatief voor de waak- en slaapdiensten van de aanvullende thuiszorg.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen geplande en acute nachtzorg:

- geplande nachtzorg is voorziene verpleging en verzorging bij bekende cliënten. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in:

- permanente zorg, dit betreft de hele nacht;
- niet-permanente zorg, dit betreft één tot meerdere malen per nacht ten behoeve van verpleegtechnische handelingen, continëntieproblematiek of ondersteuning van mantelzorg of vrijwilliger bij het waken bij een stervende.

Deze zorg kan ook worden geleverd aan bewoners van verzorgingshuizen ter ondersteuning van de aanwezige nachtdienst bij complexe verpleegsituaties.

- acute nachtzorg is onvoorziene verpleging en verzorging bij bekende en onbekende cliënten. De verpleegkundige is bereikbaar via een mobiele telefoon en kan zich met behulp van een (dienst)auto verplaatsen.

Praktische informatie

Doelgroepen: terminale patiënten, gehandicapten, patiënten met een opname-indicatie

Locaties: Ede, Bennekom

Startdatum: februari 1997

Participant

- Kruiswerk West-Veluwe

SAFE 21

Contactadres

dhr. J. Thie
KITZ
Postbus 4050, 9701 EB Groningen
Telefoon: 050-3686254

Beschrijving van het project

Het doel van SAFE 21 (Social Alarms for Europe in the 21th century) is sociale alarmering (personenalarmering) innoveren door middel van:

- ontwikkelen personenalarmering die zowel in huis als daar buiten werkzaam is;
- personenalarmering geschikt maken voor gebruik door doven/slechthorenden;
- demonstreren van bewaking en diagnostiek op afstand, gekoppeld aan personenalarmering (optie: vanuit thuiszorginstellingen);
- demonstreren van een multifunctionele communicatie-centrale (noodoproep: medisch/sociaal).

Realisering geschiedt door:

- het bepalen van de gebruikersbehoefte (interviews);
- het vaststellen van technische specificaties;
- het bouwen van prototypes;
- het ontwikkelen van protocollen/procedures voor toepassing van prototypen;
- demonstraties.

Praktische informatie

Doelgroep: zeer divers
Locaties: United Kingdom, Duitsland, België, Nederland
Startdatum: december 1996

Participanten

- Tunstall Group (UK)
- Sintel (ES)
- RGB (ES)
- IRV (NL)
- KITZ (NL)
- Hulpnet/Ordili (NL)
- Rigel engineering (België)
- WS Atkins (UK)

Ulcus cruris venosum preventie

Contactadres

mevr. C. Engelsman
KITTZ
Postbus 4050, 9701 EB Groningen
Telefoon: 050-3686372

Beschrijving van het project

Het doel is het ontwikkelen van instrumenten die thuiszorgdisciplines op kwaliteitsborgende wijze ondersteunen bij ulcus cruris preventie. Beoogd product: KITTZ-thuiszorgprogramma Ulcus Cruris Venosum.

Dit wil men bereiken door:

- ontwikkeling in de praktijk;
- gestandaardiseerde opzet;
- externe multidisciplinaire toetsing en begeleiding van het project.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende oudere patiënten met open been

Locaties: adherentiegebieden van Ziekenhuis De Sionsberg te Dokkum, Ziekenhuiscentrum Apeldoorn en Scheperziekenhuis Emmen

Startdatum: januari 1996

Participanten

- Ziekenhuis De Sionsberg te Dokkum
- Thuiszorg Friese Land
- Ziekenhuiscentrum Apeldoorn
- Thuiszorg Oost-Veluwe
- Scheperziekenhuis Emmen
- Thuiszorg Drenthe

- Huisartsen in deze regio's
- KITTZ

Publicatie

C. Engelsman, Ontwikkelingen thuiszorg voor patiënten met huidaandoeningen,
WCS Nieuws; juni 1996.

Onbegrepen lichamelijke klachten

Contactadres

dhr. R.H.J. Bremer
Bosch Medicentrum
Postbus 90153, 5200 ME Den Bosch
Telefoon: 073-6168131

Beschrijving van het project

Doel van het project is het oplossen of voorkomen van onbegrepen lichamelijke klachten (OLK) door kennis over OLK bij patiënten, huisartsen en medisch specialisten. Neveneffecten zijn:

- zorg op maat;
- het voorkomen van onnodig leed;
- het voorkomen van onnodige medische consumptie.

In het geval van een vastgestelde OLK mag een huisarts direct een afspraak maken met de Poli Psychiatrie van het BMC. Door middel van een persoonlijk gesprek wordt onderzocht en geanalyseerd wat er aan de hand is. Tevens vindt er een psychiatrisch onderzoek plaats om te kijken of er sprake is van een psychiatrisch ziektebeeld. Uiteindelijk leidt deze werkwijze tot een diagnose en volgt er terugkoppeling naar de huisarts. In veel gevallen gaat het om een vorm van depressie en/of angst. Problemen die de huisarts, met behulp van de door de Poli vastgestelde diagnose en advisering, uitstekend kan behandelen. De complexere casussen worden door de Poli zelf behandeld.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met onbegrepen lichamelijke klachten (OLK)
Locatie: regio 's-Hertogenbosch
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Districts Huisartsen Vereniging
- RIAGG
- PZ Reinier van Arkel
- Bosch Medicentrum
- Patiëntenvereniging NcP

Publicaties

- W.M.N.J. Buis, Psychiatrische diagnostiek en advies: een door huisartsen ge-
waardeerde service (in press), *Medisch Contact*, 1997.
- Onbegrepen lichamelijke klachten: communicatie van wezenlijk belang, *BMC
Medicine*, december 1997.

THEMA

Contactadres

dhr. C.F.B.M. van Beek
St. Annaziekenhuis
Postbus 90, 5660 AB Geldrop
Telefoon: 040-2891761

Beschrijving van het project

De stichting THEMA, Transmurale zorg Huisartsen, Eerste lijn, Medisch specialisten en St. Annaziekenhuis, heeft ten doel: het bevorderen en afstemmen van de samenwerking tussen specialisten, ziekenhuis, huisartsen, thuiszorgorganisaties, verpleeghuizen en andere instellingen en beroepsbeoefenaren betrokken bij de samenwerking.

De stichting tracht haar doel te bereiken door:

- het opstellen van werkafspraken en protocollen;
- het (doen) verzorgen van consultatieve advisering over en weer van huisartsen en specialisten;
- het (doen) verzorgen en analyseren van door huisartsen aangevraagde diagnostische verrichtingen door:
 - het op verantwoorde wijze beschikbaar stellen van diagnostisch onderzoek ten behoeve van huisartsen;
 - het maken van afspraken over de vereiste diagnostiek, gerelateerd aan bepaalde aandoeningen;
 - het maken van afspraken over diagnostisch onderzoek dat om kwalitatieve redenen beter voorbehouden kan blijven aan specialisten;
- het (doen) geven van feed-back aan huisartsen en specialisten;
- het over en weer ter beschikking stellen van diagnostische uitslagen;
- het stimuleren, initiëren en mede uitvoeren van (wetenschappelijk) onderzoek gericht op vraagstellingen met betrekking tot de eerste- en tweedelijnsgezond-

- heidszorg voor zover daarbij huisartsen betrokken zijn;
- het initiëren en onderling afstemmen van mogelijk gewenste deskundigheidsbevordering;
- het elkaar over en weer informeren over belangrijke ontwikkelingen binnen het ziekenhuis en de DHV;
- het oplossen van klachten en fricties.

Praktische informatie

Doelgroep: alle patiëntencategorieën

Locatie: adherentiegebied van het St. Annaziekenhuis te Geldrop

Startdatum: februari 1997

Participanten

- St. Annaziekenhuis
- Districts Huisartsen Vereniging (DHV)

Vrijwilligers terminale zorg

Contactadres

mevr. S. Tummers
Familiëhuis Daniel den Hoed
Groene Hilledijk 229, 3075 EA Rotterdam
Telefoon: 010-4391104

Beschrijving van het project

Het doel is het onderzoeken van de mogelijkheden om vrijwilligers terminale zorg in te zetten als metgezel van patiënten met geen of weinig mantelzorg die in het familiëhuis Daniel den Hoed verblijven.

Realisering geschiedt door het inzetten van vrijwilligers terminale zorg daar waar nodig is ten behoeve van patiënten en/of familieleden die niet alleen in het Familiëhuis kunnen verblijven, bijvoorbeeld slaap/waakdiensten.

Praktische informatie

Doelgroepen: ADL-afhankelijke poliklinische patiënt, ADL-afhankelijke familie van opgenomen patiënt, ADL-afhankelijke jonge mensen (patiënt of familie)

Locatie: Rotterdam

Startdatum: maart 1996

Participanten

- Familiëhuis Daniel den Hoed
- Samenwerkingsverband Terminale Thuiszorg Rotterdam Zuid
- Stichting Terminale Thuiszorg met vrijwilligers Den Haag
- Daniel den Hoed Kliniek Rotterdam
- Landelijk Steunpunt Vrijwilligers Terminale Zorg

Pré-operatief onderzoek

Contactadres

dhr. J.J. van den Berg
Stichting IJsselmeerziekenhuizen
Ziekenhuisweg 100, 8233 AA Lelystad
Telefoon: 0320-271911

Beschrijving van het project

Doel van het project:

- verbeteren pré-operatief onderzoek;
- efficiënter en patiëntvriendelijker maken pré-operatief onderzoek;
- minder pré-operatieve opnamedagen;
- kosten verminderen pré-operatief onderzoek;
- betere voorlichting betreffende anesthesiologische werkwijze.

Realisering geschiedt door alle geplande operatiepatiënten van te voren te onderzoeken op pré-operatieve polikliniek door anesthesioloog. Dan wordt bepaald of er nog extra onderzoek nodig is en tevens wordt er goede voorlichting en uitleg naar patiënt toe gegeven.

Praktische informatie

Doelgroep: electief te opereren patiënten
Locatie: adherentiegebied IJsselmeerziekenhuizen, locatie Lelystad
Startdatum: januari 1996

Participanten

- IJsselmeerziekenhuizen, locatie Lelystad
- Ziektekostenverzekeraars

Systematisch voorbereiden van personen die een bedreigend medisch onderzoek moeten ondergaan

Contactadres

mevr. M.J. van Vliet
Universiteit Utrecht, Vakgroep Verplegingswetenschap
Universiteitsweg 100, 3508 TA Utrecht
Telefoon: 030-2538426

Beschrijving van het project

In dit onderzoek wordt nagegaan of het voorbereiden van personen op bedreigende diagnostische onderzoeken in overeenstemming met hun copingstijl (monitors, personen die in bedreigende situaties actief informatie zoeken en blunTERS, personen die informatie vermijden), positieve effecten heeft op de beleving van dit diagnostisch onderzoek (angst), de gewaarwordingen door dit diagnostisch onderzoek veroorzaakt (pijn), het verloop van het diagnostisch onderzoek en de tevredenheid van de betrokkene met de informatie.

Het onderzoek is experimenteel van opzet. Personen die een gastroscopie moeten ondergaan worden onderverdeeld in monitors en blunTERS en at random toegewezen aan een experimentele groep en een controlegroep. In de experimentele groep krijgen monitors uitgebreide informatie en blunTERS beknopte. De controlegroep krijgt de 'standaard'-voorbereiding.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten die voor de eerste keer gastroscopie krijgen
Locatie: Utrecht en omgeving
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Universiteit Utrecht, Vakgroep Verplegingswetenschap
- St. Antonius ziekenhuis Nieuwegein
- Diakonessenhuis Utrecht
- Ziekenhuis Eemland Amersfoort

Cliëntenraad

Contactadres

dhr. R. Penninx
Provinciaal Patiënten/Consumenten Platform Groningen (PP/CPG)
Postbus 2175, 9704 CD Groningen
Telefoon: 050-5713999

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het oprichten en (doen) functioneren van een cliëntenraad bij een algemeen, regionaal ziekenhuis. Het project is bedoeld als pilot ten behoeve van de oprichting van cliëntenraden bij andere ziekenhuizen in de provincie.

Realisering geschiedt via een werkgroep van betrokkenen die begeleid en ondersteund wordt door functionarissen van het ziekenhuis en het RP/CP Groningen.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten
Locaties: Zuid-Oost-Groningen en aansluitend deel van Drenthe: Stadskanaal, Veendam, Wilderwoude, Ter Apel, Pekela's, Gieten, Buinen, Exloo
Startdatum: september 1996

Participanten

- Refaja Ziekenhuis Stadskanaal
- Provinciaal Patiënten/Consumenten Platform Groningen
- Overleg Samenwerkende Ouderenbonden Stadskanaal
- Bechterew Patiëntenvereniging Stadskanaal
- Werkgroep Kind en Ziekenhuis Oost-Groningen
- Astmavereniging Groningen
- VVBA-afdeling Groningen
- SPRONG, ondersteuningsinstituut Zorg & Welzijn Groningen

Geïntegreerde zorg

Contactadres

mevr. A. Lamme
Medisch Spectrum Twente
Postbus 50000, 7500 KA Enschede
Telefoon: 053-4872071

Beschrijving van het project

Doel van het project is het ontwikkelen en implementeren van patiënttoewijzing en coördinatie van multidisciplinaire zorg op een tweetal pilotafdelingen. Hiermee wordt beoogd dat de zorg die de patiënten krijgen afgestemd is tussen alle behandelaars en zorgverleners en dat de patiënt een verpleegkundige krijgt toegewezen die het aanspreekpunt is en verantwoordelijk is voor de coördinatie van de zorg.

Realisering geschiedt door:

- het opstellen van een projectplan en een implementatieplan;
- het starten van multidisciplinaire werkgroepen op afdelingsniveau en ziekenhuisniveau;
- het ontwikkelen van trainingen, instrumenten en hulpmiddelen ter ondersteuning van het ontwikkelings- en implementatieproces;
- het invoeren van een informatietraject naar patiënten, disciplines, afdeling enzovoort.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten
Locatie: regio Twente
Startdatum: januari 1997

Participant

- Medisch Spectrum Twente

Afdelingsassistent met patiëntgebonden taken

Contactadres

mevr. R. Krabbenbos
Medisch Spectrum Twente
Postbus 50000, 7500 KA Enschede
Telefoon: 053-4872286

Beschrijving van het project

In een proefperiode wordt naast de functie verpleegkundige de functie afdelingsassistent met taken in de zorgverlening ingezet. De praktijk moet het nut van deze functie uitwijzen.

De evaluatieresultaten moeten inzicht geven in:

- tevredenheidsbeleving van patiënten als afdelingsassistenten taken vervullen in de zorg;
- de beleving van de verpleegkundige met betrekking tot taakhoud, taakbelasting, begeleiding en verantwoordelijkheid;
- de beleving van de afdelingsassistent met betrekking tot werkvoltoening en taakhoud;
- een passende taak/functieomschrijving voor de afdelingsassistent;
- het vereiste opleidingsniveau, de minimale scholing en de eisen ten aanzien van de begeleiding van de afdelingsassistent;
- de inzetbaarheid van de afdelingsassistent in het model van geïntegreerde zorg;
- de gevolgen voor het personele budget;
- de wenselijke verhouding van verpleegkundigen versus afdelingsassistenten met inzicht in de dagdelen waarop de afdelingsassistent het best inzetbaar is;
- de gevolgen van het inzetten van afdelingsassistenten voor de overige afdelingsmedewerkers en andere disciplines werkzaam op de verpleegafdeling.

De afdelingsassistent voert zelfstandig geen taken uit van verpleegkundige aard,

maar helpt de verpleegkundige bij de uitvoering van de basiszorg bij de patiënt.

Het betreft hier de zogenaamde patiëntgebonden taken, zoals:

- het wassen, kleden en de uiterlijke verzorging van de patiënt;
- de ondersteuning bij eten, drinken en toiletgang;
- het ondersteunen bij mobiliseren en het aannemen van een adequate houding in bed of stoel.

Daarnaast voert de afdelingsassistent taken uit die te maken hebben met de zorg voor leef- en werkomgeving.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten

Locatie: Enschede e.o.

Startdatum: mei 1997

Participant

- Medisch Spectrum Twente

Publicaties

- R. Krabbenbos, *De functie van afdelingsassistent met patiëntgebonden taken. Combinatie van kwaliteitsbevordering en kostenbeheersing?*
- Tussenrapportage: Medisch Spectrum Twente, 1997.
- Eindrapportage (eind februari 1998 gereed).

Verpleeghuisarts in het ziekenhuis

Contactadres

mevr. C. Reker
Martini Ziekenhuis (Locatie van Ketwich)
Postbus 30033, 9700 RM Groningen
Telefoon: 050-5246039

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het ontwikkelen van een praktisch en haalbaar model om de expertise van de verpleeghuisarts in het ziekenhuis te benutten;
- het ontwikkelde model uitproberen en op praktische wijze evalueren;
- komen tot aanbevelingen over de wenselijkheid van een structurele betrokkenheid van de verpleeghuisarts bij de behandeling en begeleiding van de doelgroep.

Het project is gericht op oudere patiënten die worden opgenomen voor een chirurgische ingreep, waarbij sprake is van complicerende factoren, pré-existente problemen en multifactoriële pathologie. Op kleinschalige wijze wordt een model uitgetoetst en dit wordt vervolgens geëvalueerd.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere patiënten, opgenomen voor een chirurgische ingreep
Locatie: Groningen (stad)
Startdatum: januari 1998

Participanten

- Verpleeghuis Maartenshof
- Verpleeghuis Coendershof
- Martini Ziekenhuis

Telefonische follow-up

Contactadres

dhr. D. Wijkel
Onderzoekscentrum eerste-tweede lijn, VU Ziekenhuis
Postbus 7057, 1007 MB Amsterdam
Telefoon: 020-4443490

Beschrijving van het project

Doel van het project is effect bepalen van een telefonische follow-up op problemen na ontslag.

Realisering geschiedt door middel van een randomised clinical trial: patiënten die met ontslag gaan, worden ingedeeld in hetzij de groep die gebeld gaat worden, hetzij de groep die niet gebeld gaat worden. Tussen drie en vijf dagen na ontslag worden de patiënten uit de belgroep door een verpleegkundige gebeld, waarbij een aantal onderwerpen aan de orde komen. Zeven à dertig dagen na ontslag krijgen alle patiënten een enquête via de post.

Praktische informatie

Doelgroep: oogheekunde patiënten, thuiswonend
Locatie: Amsterdam
Startdatum: februari 1997

Participant

– VU Ziekenhuis

Samenwerking geriatrie

Contactadres

dhr. H.P.J.M. Habets
Groene Kruis Heuvelland
Postbus 1307, 6201 BH Maastricht
Telefoon: 043-3690690

Beschrijving van het project

Het project betreft een samenwerking tussen de afdeling Geriatrie van het Academisch Ziekenhuis Maastricht en de verpleegkundig specialist Ouderenzorg van het Groene Kruis Heuvelland. Het doel van het project is het realiseren van structurele samenwerking tussen de geriater in het AZM en de verpleegkundig specialist Ouderenzorg, teneinde de zorgverlening aan geriatrische patiënten, ontslagen uit het AZM en/of polibezoekers verder te optimaliseren.

Hiertoe verricht de verpleegkundig specialist Ouderenzorg huisbezoeken aan ouderen met geriatrische problematiek op verzoek van de geriater in het AZM. Deze huisbezoeken hebben een inventariserende of ondersteunende functie wat betreft het zorgsysteem in de thuissituatie. Ook wordt een consultatieve functie vervuld ten aanzien van thuiszorgmedewerkers die bij betreffende ouderen actief zijn.

Praktische informatie

Doelgroep: geriatrische patiënten
Locatie: Heuvelland
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Maastricht
- Groene Kruis Heuvelland

Samenwerking transmurale zorg

Contactadres

dhr. H.P.J.M. Habets
Groene Kruis Heuvelland
Postbus 1307, 6201 BH Maastricht
Telefoon: 043-3690690

Beschrijving van het project

Het project behelst het opstellen en implementeren van een samenwerkingsprotocol voor patiënten die een totale heupoperatie ondergaan. Het betreft een samenwerkingsproject van Orthopedie van het Academisch Ziekenhuis Maastricht en Groene Kruis Heuvelland.

Een protocol is opgesteld waarin de zorg voor betreffende patiënten vastgelegd is en de rol van de verschillende disciplines en communicatielijnen zijn besproken. Wijkverpleegkundigen van de differentiatie Ouderenzorg zijn specifiek bijgeschoold ten aanzien van verpleegkundige zorgaspecten bij deze patiëntencategorie. Het project kent een transmuraal karakter, met een specifieke rol van de transferverpleegkundige en een coördinerende rol van de wijkverpleegkundige met de differentiatie Ouderenzorg na ontslag naar huis.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten die een totale heupoperatie ondergaan
Locatie: Heuvelland
Startdatum: november 1996

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Maastricht
- Groene Kruis Heuvelland

Transferpunt geneesmiddeleninformatie

Contactadres

mevr. C.A.C. Lommen
Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
Postbus 1926, 5900 BX Venlo
Telefoon: 077-3205490

Beschrijving van het project

Doel van het project is het verbeteren van de informatie-overdracht omtrent voorgeschreven medicatie bij ontslag uit het ziekenhuis. Bij ontslag is de thuismedicatie al gereed bij de eigen apotheek.

Dit tracht men te bereiken door:

- geautomatiseerde informatie-overdracht over de medicatie bij ontslag:
 - transmurale apothekersmedewerker drukt lijst af;
 - artsen paraferen op de lijsten alle recepten voor medicatie die na ontslag moet worden voortgezet en schrijven eventuele medicatie bij;
 - transmurale apothekersmedewerker faxt lijst door naar openbare apotheek;
- patiënt ontvangt de originele medicatielijst.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten die worden ontslagen
Locaties: Venlo, Venray
Startdatum: juni 1997

Participanten

- Ziekenhuisapotheek St. Maartensgasthuis Venlo
- Stichting ZALV Venray
- Openbare apothekers regio Noord-Limburg

Transmurale zorg

Contactadres

dhr. F. van den Aardweg
Kennemer Gasthuis
Velsersstraat 19, 2023 EA Haarlem
Telefoon: 023-5524306

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is:

- stimuleren transmuraal werken;
- versterken van de positie van de huisarts, met name in de klinische setting;
- aantonen dat klinisch werken van huisartsen in bepaalde gevallen doelmatiger is dan het werken van een medisch specialist.

Deze doelstellingen worden bereikt door:

- samenwerkingsafspraken tussen medisch specialisten en huisartsen;
- middels protocollaire overdracht hebben huisartsen de medische verantwoordelijkheid voor een aantal categorieën patiënten te weten: verpleeghuisgeïndiceerde patiënten (M15), ‘dagverpleging plus’-patiënten en reconvalescenten. Hiernaast kunnen de huisartsen zelf patiënten klinisch opnemen. Deze patiënten liggen in de zogenaamde Huisartsenkliniek (HAK). ’s Avonds, ’s nachts en in het weekend is de zogenaamde huisartsenpost geopend. Een dienstdoende huisarts is dan aanwezig en houdt hier spreekuur en doet eenvoudige ehbo, een andere huisarts rijdt zo nodig visites.

Praktische informatie

Doelgroepen: patiënten met een kortdurende klinische opname, reconvalescentie-patiënten, patiënten die door huisarts worden opgenomen
Locatie: Velsen/IJmuiden
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Ernst, Moret en Young, Organisatie- en Adviesbureau
- Universiteit van Amsterdam, vakgroep Huisartsengeneeskunde
- Academisch Medisch Centrum
- Regionale Huisartsen Vereniging IJmond
- Kennemer Gasthuis

Publicaties

- S.E. Wildevuur, Tussen droom en daad. Huisartsenpost en -kliniek, *Medisch Contact*, 51, 1996, 50, p. 1618-1619.
- R. Peters, Transmurale Zorg Velsen, *Medisch Contact*, 51, 1996, 50, p. 1620-1621.
- R. Nederlof, *Huisartsen-Informatiesysteem, Papieren Visite*; 1996, 20.
- C.J. IJzermans, E. Moll van Charante, M. van Wingerden, *Huisartsenpost & Huisartsenbedden Operationeel in Velsen/IJmuiden*.
- *Het transmurale Ziekenhuis, De praktijk in Velsen* (documentatiemap ten behoeve van Symposium 3 juni 1997), 1997.
- J. Vogel, Transmurale zorg in Velsen, weinig woorden, veel daden, *De huisarts in Nederland*; 1996, 9, p. 49-52.

Transferfunctie

Contactadres

mevr. M.A.E. Hoelen-Lem
Ziekenhuis Gooi-Noord
Postbus 900, 1250 CA Laren NH
Telefoon: 035-5391555

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- uitplaatsing uit het ziekenhuis wanneer de medische indicatie vervalt;
- realiseren van continuïteit en kwaliteit van nazorg voor ontslag. Oftewel: zorg op maat op de juiste plaats.

Een en ander tracht men te bereiken door:

- een transferverpleegkundige in het ziekenhuis;
- gedelegeerde bevoegdheden met betrekking tot organisatie van zorg in de thuis-situatie en verzorgingstehuis.

Praktische informatie

Doelgroep: postoperatieve patiënten, veelal oudere alleenstaanden
Locaties: Bussum, Naarden, Weesp, Muiden, Muidenberg, Huizen, Blaricum, Laren, Eemnes
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Verzorgingshuizen
- Verpleeghuizen
- Ziekenhuis Gooi-Noord
- Thuiszorg Gooi en Vechtstreek
- Huisartsen

Verpleegkundige overdracht

Contactadres

dhr. W.G. van de Ven
Carolus-Liduína Ziekenhuis
Postbus 1101, 5200 BD 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6486582

Beschrijving van het project

Doel van het project is het verbeteren van de continuïteit van de verpleegkundige zorgverlening door middel van één helder en eenduidig verpleegkundig overdrachtformulier en procedure ten behoeve van alle overplaatsingen van patiënten tussen ziekenhuizen, verpleeghuizen, verzorgingshuizen en thuiszorg (visa versa) in de regio 's-Hertogenbosch.

Realisering geschiedt door een werkgroep die als taak heeft:

- het inventariseren van de bestaande situatie en knelpunten en bespreken van de overeenkomsten in visie, methodiek en cultuur in de diverse instellingen;
- het in kaart brengen van opleidings- en deskundigheidsniveau van verplegenden en verzorgenden;
- nagaan welke informatie verpleegkundigen en verzorgenden in de verschillende werkvelden nodig hebben;
- het ontwikkelen van een gezamenlijke visie en methodiek en vervolgens een overdrachtformulier en handleiding waarvan vooraf de criteria zijn samengesteld.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuis/verpleeghuis/verzorgingshuis/thuiszorgpatiënten
Locaties: regio 's-Hertogenbosch, regio Boxtel
Startdatum: juni 1997

Participanten

- Somatische verpleeghuizen
- Psychogeriatrische verpleeghuizen
- Verzorgingshuizen
- Thuiszorg regio 's-Hertogenbosch
- Bosch Medicentrum
- Carolus-Liduína Ziekenhuis

Publicatie

W.G. van de Ven, *Nursing97*, juni 1997.

Transmurale procedure

Contactadres

mevr. L. Uyttewaal
Academisch Ziekenhuis Groningen
Postbus 30001, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-3611152

Beschrijving van het project

Doel van het project is het verkorten van de opnameduur.
Dit wil men bereiken middels een werkgroep waarin alle bij de patiënt betrokken hulpverlening in- en extern participeert.

Praktische informatie

Doelgroep: sectio-patiënten
Locaties: Groningen, Friesland, Drenthe
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Groningen
- Thuiszorg Groningen, OKZ
- Kraamzorg Groningen
- Verloskundige groepspraktijk
- DHV

Publicatie

Artikel in *De polsslag*, huisblad van Academisch Ziekenhuis Groningen.

Zorgvernieuwing leidend tot ligduurverkorting, deelproject Protocol collumfractuur

Contactadres

dhr. C. van Vlaanderen
Stichting Zorgvoorzieningen Gorinchem e.o./Deilgroep
Postbus 90, 4200 AB Gorinchem
Telefoon: 0183-644558

Beschrijving van het project

Het doel van het project is verkorting van de ligduur in het ziekenhuis door protocollering van de werkwijze.

Bij dit protocol wordt beschreven op welk moment na operatie er beleid rond het ontslag moet worden gemaakt. In het protocol zijn vier mogelijke ontslagtrajecten ontwikkeld, afhankelijk van de aard en de belastbaarheid van de fractuur:

- ontslag naar huis op de tiende dag na operatie bij belastbare fracturen;
- ontslag naar huis of elders op de tiende dag bij niet-belastbare maar wel oefenstabiele fracturen;
- ontslag naar verzorgingshuis op de achtste of tiende dag na operatie;
- ontslag naar Herstelafdeling op de zevende dag na operatie.

Patiënten die afkomstig zijn uit het verpleeghuis worden na maximaal 72 uur weer terug naar het verpleeghuis ontslagen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een collumfractuur
Locatie: Gorinchem e.o.
Startdatum: maart 1996

Participanten

- Thuiszorg
- Stichting Zorgvoorzieningen Gorinchem
- Vereniging Medische Staf
- Regionale Huisartsen Vereniging
- RPCP

Publicaties

- C. van Vlaanderen, 'Zorgvernieuwing in de regio Gorinchem'. In: *Jaarboek Verpleegkunde '97*.
- *Verslag Project 'Zorgvernieuwing leidend tot ligduurverkorting' 1994-1997*: Stichting Zorgvoorzieningen Gorinchem e.o., 1997.

Thuiszorgprogramma tractiebehandeling

Contactadres

mevr. C. Engelsman
KITZ
Postbus 4050, 9701 EB Groningen
Telefoon: 050-3686372

Beschrijving van het project

Het doel is het ontwikkelen van een instrument dat de zorgverleners/mantelzorg ondersteunt bij tractiebehandeling thuis.

Dit wil men bereiken door:

- ontwikkeling in de praktijk en toetsing;
- gestandaardiseerde opzet;
- externe multidisciplinaire begeleiding en toetsing.

Het Thuiszorgprogramma Tractiebehandeling beschrijft welke taken en handelingen thuis te verwachten zijn en tevens hoe ze moeten worden uitgevoerd. In het thuiszorgprogramma worden geen uitspraken gedaan over wie welke taken moet uitvoeren. Het kunnen de ouder(s)/verzorger(s), de wijkverpleegkundige, de huisarts, maar ook de specialist en/of ziekenhuisverpleegkundige zijn. Voor de thuisbehandeling van een individuele patiënt wordt een selectie op maat gemaakt uit de in het thuiszorgprogramma opgenomen modules. Deze selectie wordt gebaseerd op de zorgbehoefte van de patiënt en diens behandelplan. De selectie is tevens afhankelijk van de (beoogde) gebruiker van het materiaal.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met fractuur, orthopedische operatie

Locaties: adherentiegebieden Ziekenhuis Hilversum, Ziekenhuis Gooi Noord Blaricum, Beatrix Ziekenhuis Gorinchem en Geertruide Ziekenhuis Deventer

Startdatum: maart 1996

Participanten

- KITZ
- Ziekenhuis Hilversum
- Ziekenhuis Gooi Noord Blaricum
- Thuiszorg Gooi en Vechtstreek
- Beatrix Ziekenhuis Gorinchem
- Geertruide Ziekenhuis Deventer
- Thuiszorg Oost-Veluwe
- Thuiszorgorganisaties rond Gorinchem
- Huisartsen in deze regio's

Mannitolbehandeling

Contactadres

mevr. T. van Kraaij
Kruisvereniging Zuid-Gelderland
Postbus 114, 6500 AC Nijmegen
Telefoon: 024-3455920/21

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van thuisbehandeling aan patiënten met posttraumatische spierdystrofie. Het doel van het project is om de mogelijkheden te onderzoeken om deze behandeling geheel of gedeeltelijk in de thuissituatie te realiseren, en vervolgens deze handelingen ook thuis uit te voeren en te evalueren.

Hiertoe wordt een transmuraal protocol voor de behandeling van mannitol in de thuissituatie ontwikkeld. De protocollen beschrijven de procedurele en inhoudelijke afspraken. Bovendien zijn geprotocolleerde werkinstructies ontwikkeld voor de verpleegkundige handelingen. Ook het farmaceutische traject is geprotocolleerd (receptuur, machtigingen en dergelijke). Zowel intra- als extramurale belanghebbenden zijn betrokken bij het project.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met posttraumatische spierdystrofie
Locaties: Zuid-Gelderland: Nijmegen, Wijchem, Land van Maas en Waal, Beuningen, Beek
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Nijmegen
- Kruisvereniging Zuid-Gelderland
- Ziekenhuisapotheek
- Apothekers Thuiszorg Centrum

Wijkziekenboeg in verzorgingshuis

Contactadres

dhr. F. Wellink
Verpleeghuis Gelders Hof
Harderwijkerweg 1A, 6952 AA Dieren
Telefoon: 0313-419007

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is:

- substitutie van ziekenhuiszorg met als doel terugkeer naar de thuissituatie;
- versnelde doorstroom patiënten vanuit het ziekenhuis om het aantal ligdagen te beperken.

Dit tracht men te bereiken door:

- logeerfunctie door het verzorgingshuis;
- paramedische behandeling door het verpleeghuis;
- medische behandeling door het verpleeghuis;
- terugkeer naar de thuissituatie binnen 3 maanden.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere, medisch/specialistisch uitbehandelde patiënten

Locatie: Dieren e.o.

Startdatum: januari 1997

Participanten

- Verpleeghuis Gelders Hof
- Verzorgingshuis Beverode
- ANOZ-zorgverzekeraar

Reactivering

Contactadres

dhr. P.E. Kappelhof
Stichting Zorgcentra Vlietlanden
A. Noorderwierlaan 50, 2324 KS Leiden
Telefoon: 071-5769300

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is voor reumapatiënten een post-operatief herstel na gewrichtscorrectie en overbrugging bij exacerbatie reuma. Aan KNO-patiënten wordt pré-/post-operatieve behandeling en verzorging geboden en herstel van KNO-patiënten met maligniteit van het hoofd/halsgebied.

Hiertoe vindt verwijzing vanuit de tweede lijn plaats (reumatoloog, orthooped en KNO-arts) naar het verpleeghuis. Ook zijn er consultatiemogelijkheden.

Praktische informatie

Doelgroep: KNO- en reumapatiënten
Locatie: Leiden
Startdatum: februari 1997

Participanten

- Ziekenhuis
- Stichting Zorgcentra Vlietlanden

Vervroegde uitplaatsing

Contactadres

mevr. Y. Knieriem
Verpleeghuis Magnushof
Postbus 203, 1740 AE Schagen
Telefoon: 0224-213644

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het zo snel mogelijk post-operatief overplaatsen van orthopedische patiënten naar het verpleeghuis, teneinde de ziekenhuisopname te bekorten.

Dit probeert men te bereiken door patiënten zeven dagen post-operatief naar het verpleeghuis over te plaatsen. Verdere revalidatie gedurende gemiddeld zeven dagen vindt plaats in het verpleeghuis door middel van intensieve, geprotocolleerde behandelprogramma's. Uitplaatsing van de patiënt naar de thuissituatie geschiedt na een verblijf van zeven tot maximaal tien dagen. Treden er tijdens de revalidatieperiode complicaties op, dan wordt de patiënt of teruggeplaatst naar het ziekenhuis dan wel vindt verdere behandeling plaats in het verpleeghuis buiten het omschreven project.

Praktische informatie

Doelgroep: orthopedische patiënten
Locaties: Schagen, Alkmaar
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Zuster Kueter Stichting te Schagen/Verpleeghuis Magnushof
- Medisch Centrum Alkmaar
- Ziektekostenverzekeraar Univé te Alkmaar

Voorlichting aan vrouwen met borstkanker

Contactadres

dhr. B. Prinsen
NIZW
Postbus 19152, 3501 DD Utrecht
Telefoon: 030-2306301

Beschrijving van het project

Doel van dit project is: ontwikkeling en implementatie van een voorlichtingsprotocol en de voorlichting aan vrouwen uitmondend in een patiëntenwijzer. De 'Patiëntenwijzer borstkanker' is een wegwijzer bij de route van diagnostiek, behandeling en zorgverlening, die aan alle patiënten (met borstkanker) wordt aangeboden. Het stelt de patiënt in staat op elk moment van haar behandelroute bewuste keuzes te maken en (mede)verantwoordelijkheid te nemen voor de te nemen stappen in de behandeling en de zorgverlening.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen die geopereerd worden voor borstkanker
Locaties: Utrecht, Tilburg, Rotterdam
Startdatum: december 1997

Participanten

- LCBB
- Academisch Ziekenhuis Utrecht
- Maria Ziekenhuis Tilburg
- Daniel den Hoed Kliniek Rotterdam
- NIZW
- IGO
- KWF

Continuïteitsbezoek kankerpatiënten

Contactadres

mevr. J.M.G. Fijn
De Capelse Kruisvereniging
Postbus 157, 2900 AD Capelle a/d IJssel
Telefoon: 010-4420800

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is het verbeteren van de kwaliteit van zorg aan patiënten met kanker door middel van continuïteit van de verpleegkundige zorg om zodoende te voorkomen dat de patiënt in enig stadium van zijn ziekte of nazorgproces met problemen en/of vragen nergens terecht kan.

Dit wil men bereiken door het brengen van continuïteitsbezoeken thuis bij cliënten die met ontslag gaan uit het ziekenhuis zowel van de kliniek als de polikliniek, bij wie de diagnose kanker is gesteld en die thuis behoefte hebben aan psychosociale zorg en begeleiding.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met kanker die uit ziekenhuis ontslagen worden
Locaties: Rotterdam Noord-Oost, Capelle a/d IJssel, Nieuwerkerk a/d IJssel, Krimpenerwaard
Startdatum: augustus 1996

Participanten

- Vrienden van het IJsselland Ziekenhuis
- IJsselland Ziekenhuis
- Stichting Thuiszorg Rotterdam
- De Capelse Kruisvereniging

Thuiszorg in aplastische periode na hoge dosis chemotherapie

Contactadres

mevr. M. Holtkamp
Nederlands Kanker Instituut/Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis
Plesmanlaan 121, 1066 CX Amsterdam
Telefoon: 020-5129111

Beschrijving van het project

Doel van het project is patiënten in gehele beenmergaplastische periode na stamceltransplantatie thuis laten zijn met hoogwaardige zorg (inclusief intraveneuze antibiotica en transfusies) door gespecialiseerde wijkverpleegkundigen onder zeer nauwe samenwerking met ziekenhuis.

Realisering geschiedt door het opstellen van een gezamenlijk protocol door Stichting Amsterdams Kruiswerk, Stichting Farmaceutische thuiszorg Amsterdam, ZAO en Nederlands Kanker Instituut/Antoni van Leeuwenhoekhuis voor management van patiënten in deze situatie.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met kanker
Locatie: Amsterdam e.o.
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Zorgverzekeraar Amsterdam en Omstreken (ZAO)
- Med. Technisch Handelen team/Stg. Amsterdams Kruiswerk (MTH/SAK)
- Stichting Farmaceutische Thuiszorg Amsterdam (SFTA)
- Nederlands Kanker Instituut/Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis (NKI/AvL)

CVA-project

Contactadres

mevr. M. Meijaard
Bestuursbureau Gasthuis
Postbus 43, 5000 AA Tilburg
Telefoon: 013-5436597

Beschrijving van het project

Doel van het project is de samenwerking tussen ziekenhuizen, verpleeghuizen, revalidatiecentrum, thuiszorg en huisartsen zodanig te verbeteren, dat patiënten de best mogelijke zorg krijgen. Meer in het bijzonder beoogt het project een werkbaar CVA-model te construeren door overeenstemming te bereiken over de inhoudelijke kant van de zorgverlening, inclusief het opstellen van behandelprotocollen en toegangstijden, de zorgverlening beter te coördineren, taken te verdelen en de samenstelling van de dienstverlening te regelen en de noodzakelijke capaciteiten te ramen en in te vullen.

De projectorganisatie bestaat uit een projectgroep en vier werkgroepen. Gefaseerde indeling:

- 1e jaar inventarisatie en besluitvormingsfase;
- 2e jaar implementatie en evaluatiefase.

Er is een full-time CVA-functionaris aangesteld ten dienste van het project. Het project wordt begeleid door Bestuursbureau Gasthuis, koepelorganisatie in de regio.

Praktische informatie

Doelgroep: CVA-patiënten
Locatie: regio Midden-Brabant
Startdatum: september 1997

Participanten

- Bestuursbureau Gasthuis
- DHV Midden Brabant
- TweeSteden Ziekenhuis
- St. Elisabeth Ziekenhuis
- Thuiszorg Midden-Brabant
- Revalidatiecentrum
- De Volckaert
- De Runne
- De Wever
- Zorgcentrum Tilburg-Zuid Eikendonk

Standaardverpleegplan – transmuraal

Contactadres

mevr. D. Nagelhout
Ziekenhuis De Tjongerschans
Postbus 10500, 8440 MA Heerenveen
Telefoon: 0513-644241

Beschrijving van het project

Het project beoogt verbetering van kwaliteit van zorg door:

- aandacht voor continuïteit;
- het voorkomen van ziekenhuisopname.

Dit probeert men te bereiken door:

- het in kaart brengen van de zorgbehoefte van een patiëntencategorie;
- het bijscholen van verpleegkundigen werkzaam in het ziekenhuis en thuiszorg;
- het relateren aan een samenwerkingsprotocol.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met chronisch hartfalen
Locaties: Heerenveen, Opsterland, Smallingerland, O/W-Stellingwerf, Drachten
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Thuiszorg De Friese Wouden
- Ziekenhuis De Tjongerschans

TIA-service

Contactadres

mevr. C. Reker
Martini Ziekenhuis (Locatie van Ketwich)
Postbus 30033, 9700 RM Groningen
Telefoon: 050-5246039

Beschrijving van het project

Doel van het project is verbetering van het zorgaanbod voor patiënten met een TIA/licht CVA door:

- huisartsen in de regio te bewegen tot sneller verwijzen;
- de diagnostiek (poliklinisch) binnen 48 uur te doen plaatsvinden en de patiënt met behandelingsadvies binnen 72 uur terug te verwijzen naar de huisarts.

Dit wil men bereiken door:

- publicatie over het project in een folder;
- informatievoorziening over het project in huisartsenperiodieken;
- werkwijze voor twee jaar uitproberen en er een wetenschappelijke evaluatie aan koppelen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met verdenking van TIA/licht CVA
Locaties: groot deel van de provincie Groningen, Noord-Drenthe
Startdatum: december 1996

Participanten

- Regionale Huisartsen Vereniging
- Rijksuniversiteit Groningen, Instituut Huisartsengeneeskunde
- Martini Ziekenhuis, Maatschap neurologie

Maatschappelijk werk hiv-patiënten

Contactadres

dhr. P.M.E. van Wersch
Academisch Ziekenhuis Maastricht, afdeling Maatschappelijk Werk
Patiëntenzorg
Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-3875118

Beschrijving van het project

Het voornaamste doel is om een laagdrempelig hulpverleningsaanbod te doen, waardoor de kwaliteit van leven toeneemt. Naast de psychosociale interventies wordt er geïnformeerd, geadviseerd en bemiddeld met betrekking tot sociale-verzekeringskwesties, Ziektewet, uitkering en woon- en werkproblematiek. De psychosociale interventies hebben voornamelijk betrekking op acceptatie-, verwerkings- en keuzeproblematiek. Door de laagdrempelige hulpverlening, er vindt namelijk verwijzing binnen de instelling plaats, zal het bereik en de effectiviteit groter zijn dan bij rechtstreekse verwijzing naar een andere instelling. De visie dat patiënten/cliënten veel steun aan elkaar kunnen hebben, zal ertoe bijdragen dat er initiatieven worden genomen om het lotgenotencontact te bevorderen.

De werkwijze is afhankelijk van het individu en de doelstelling van de desbetreffende casus, maar heeft voornamelijk een eclecticisch karakter. Enkele onderdelen van deze werkvorm zijn: counseling, directieve en gedragstherapeutische en systeem- en communicatietheoretische benadering. Het maatschappelijk werkcontact komt na verwijzing (arts of aidsconsulent) tot stand. In het eerste gesprek (intake) zal een inventarisatie en probleemverkenning plaatsvinden op basis waarvan een behandel/begeleidingsplan wordt opgesteld. Het vervolgtraject kent drie mogelijkheden, namelijk:

- hulpverlening is geïndiceerd en zal poliklinisch worden voortgezet;

- hulpverlening is geïndiceerd en zal na verwijzing in de eerste lijn worden voortgezet;
- hulpverlening is niet geïndiceerd. Er vindt geen vervolg plaats.

Praktische informatie

Doelgroep: poliklinische hiv-geïnfecteerde patiënten

Locatie: adherentiegebied van het Academisch Ziekenhuis Maastricht

Startdatum: juli 1997

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Maastricht, afd. MW Patiëntenzorg
- Algemeen Maatschappelijk Werk
- Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs

Groepsgewijze educatie-lotgenotencontact

Contactadres

mevr. I.M.J.G. Eijkelberg
Synchron
Postbus 192, 6430 AD Hoensbroek
Telefoon: 045-5237680

Beschrijving van het project

Het doel is de vormgeving en ondersteuning van een netwerk diabeteseducatie type II, waarin lotgenoten (type II) een belangrijke rol spelen, met bijzondere aandacht voor groepsgewijze educatie. De cursus richt zich vooral op bewustwording en verandering van gedrag van diabetespatiënten.

Dit wil men bereiken door:

- groepsbijeenkomsten met lotgenoten/basiscursus in groepsverband;
- vervolgbijeenkomsten door Diabetes Vereniging Nederland.

De cursus ‘groepseducatie diabetes’ bestaat uit zes bijeenkomsten en een terugkombijeenkomst drie maanden later.

Aan de orde komen onder andere:

- wat is diabetes mellitus;
- tabletten en insuline;
- hypo en hyper;
- omgaan met diabetes mellitus;
- voeding;
- complicaties;
- lichaamshygiëne en voetverzorging;
- omgaan met hulpverleners en mensen uit de eigen omgeving;
- zelfcontrole;
- onderwerpen te bepalen door deelnemers zelf.

De cursus wordt begeleid door twee wijkverpleegkundigen die kennis hebben van diabetes.

Praktische informatie

Doelgroepen: niet-insuline gebruikende patiënten met diabetes mellitus II, partners van deze patiënten

Locatie: Oostelijk Zuid-Limburg

Startdatum: 1996

Participanten

- Diabetes Vereniging Nederland (DVN)
- DVN(-afdelingen) Gewest Limburg
- Huisartsen
- Synchron
- St. Maartensgasthuis te Venlo

Publicaties

- *Cursus groepseducatie voor diabetespatiënten die geen insuline spuiten en hun partner/huisgenoot: DVN/Synchron/Stichting Thuiszorg OZL.*
- J. Engels en M. Schlösser, Samen leren omgaan met diabetes, *Nursing 97*, oktober 1997, p. 36-37.
- *Synchron Nieuwsbrief*, themanummer diabetes; november 1997.

Diabetes zorgsysteem

Contactadres

dhr. G. Nijpels
Instituut voor Extramuraal Geneeskundig Onderzoek Vrije Universiteit
Van der Boechorststraat 7, 1081 BT Amsterdam
Telefoon: 0229-219401

Beschrijving van het project

Doel van het project is de verbetering van de zorg voor patiënten met type 2 diabetes.

Realisering geschiedt door een jaarlijkse controle met bezoek aan een diabetesverpleegkundige, diëtist, onderzoeksassistent met bloedafname, ECG, en fundusfoto. Afspraken met oogarts voor beoordeling van de foto en snelle doorverwijzing naar de chirurg en revalidatiearts en podotherapeut in zogenaamde voetenteam.

Praktische informatie

Doelgroep: diabetes type 2-patiënten
Locatie: West-Friesland
Startdatum: oktober 1997

Participanten

- Diabetes Onderzoek Centrum VU
- EMGO Instituut VU
- Kruiswerk West-Friesland
- Huisartsen West-Friesland
- Westfries Gasthuis Hoorn

Zorgnetwerk voor diabetici

Contactadres

mevr. C.A.C. Lommen
Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
Postbus 1926, 5900 BX Venlo
Telefoon: 077-3205490

Beschrijving van het project

Het project beoogt het aantal slecht ingestelde diabetes type 2-patiënten te verlagen met 25% per deelnemende huisartsenpraktijk.

Hiertoe worden de patiënten gestructureerd en geprotocolleerd overgezet op insuline. Vervolgens wordt de zelfcontrole bij deze groep patiënten gestimuleerd en gefaciliteerd. Hiertoe voert een diabetesverpleegkundige, in dienst van het ziekenhuis, werkzaamheden uit in de huisartsenpraktijk.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met diabetes mellitus type 2
Locaties: Velden, Venlo
Startdatum: augustus 1997

Participanten

- Groene Kruis Noord-Limburg
- Synchron
- Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
- Huisartsen

Ulcus cruris-behandeling

Contactadres

mevr. L. Olde Loohuis
Medisch Spectrum Twente, lokatie Oldenzaal
Prins Bernhardstraat 17, 7573 AM Oldenzaal
Telefoon: 0541-574000

Beschrijving van het project

Het project beoogt samenwerking met de thuiszorg, overname van de behandeling van chronische ulcus cruris patiënten.

Hiertoe worden patiënten enkele weken gezamenlijk verbonden waarna de overname door de thuiszorgverpleegkundige plaats kan vinden. Elke vier weken komt de patiënt samen met de verpleegkundige op het spreekuur bij de dermatoloog om te zien hoe het gaat.

Praktische informatie

Doelgroep: chronische ulcus cruris patiënten
Locatie: regio Twente-Oost
Startdatum: april 1997

Participanten

- Thuiszorgorganisatie
- Medisch Spectrum Twente Oldenzaal

Transmurale carazorg

Contactadres

mevr. M. Klein Roseboom
Thuiszorg Walcheren
Postbus 323, 4330 AH Middelburg
Telefoon: 0118-684000

Beschrijving van het project

Het doel is: de caraverpleegkundigen van Thuiszorg Walcheren leveren verpleegkundige zorg voor carapatiënten op de polikliniek van Ziekenhuis Walcheren in aansluiting op het consult van de longarts.

Hiertoe is samen met de longartsen de inhoud en methodiek vastgesteld voor het spreekuur. Het spreekuur wordt uitgevoerd in samenwerking met twee longartsen.

Praktische informatie

Doelgroep: carapatiënten
Locatie: verzorgingsgebied van ziekenhuis Walcheren
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Thuiszorg Walcheren
- Ziekenhuis Walcheren

Publicatie

M. Klein Roseboom, *Verpleegkundige carazorg op de polikliniek.*

Astmaspreekuur

Contactadres

mevr. C. Adema
Thuiszorg Groot Rijnland
Schuttersveld 1, 2301 CG Leiden
Telefoon: 071-5161415

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is:

- begeleiding van de cliënt door de deelnemende organisaties heen;
- verminderen van klachten bij de kinderen;
- voorkomen van ziekenhuisopnamen;
- minder verzuim van school.

Hiertoe wordt een astmaspreekuur in het ziekenhuis gehouden door kinderarts en wijkverpleegkundige. De kinderartsen zoeken de kinderen uit die voor de gezamenlijke spreekuren in aanmerking komen. De kinderarts is verantwoordelijk voor de medische zorg, de wijkverpleegkundige geeft voorlichting over de astma en de manier waarop de ouders en de kinderen zelf de astma kunnen inpassen in hun leven.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met astma
Locaties: Alphen, Leiderdorp, Leiden, Rijndorpen, Veense Plassen
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Rijnland Ziekenhuis
- Thuiszorg Groot Rijnland

Transmuraal verpleegkundig consulent chronisch zieken

Contactadres

mevr. J. Gores
Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord
Postbus 900, 3100 AX Schiedam
Telefoon: 010-2463421

Beschrijving van het project

Doelstelling is de kwaliteit en continuïteit van zorg aan chronisch zieken in het gebied regio Rijnmond Noord II te verbeteren. De doelgroepen waarop het project zich richt zijn patiënten met reumatische ziekten, multiple sclerose en Parkinson, die onder behandeling zijn bij een reumatoloog of neuroloog.

Hiertoe wordt een consulent aangesteld die zich gaat bezighouden met:

- uitvoeren van transmurale verpleegkundige zorg middels spreekuren op de poliklinieken reumatologie en neurologie, het geven van (groeps)voorlichting, coördinatie/casemanagement, analyse thuissituatie enzovoort;
- consulentenschap ten behoeve van patiënten en hulpverleners in eerste en tweede lijn;
- innovatie en zorgbeleid;
- samenwerking met andere disciplines;
- netwerkvorming.

Praktische informatie

Doelgroepen: patiënten met reuma, multiple sclerose, ziekte van Parkinson
Locaties: Schiedam, Vlaardingen, Maassluis, Maasland, regio Nieuwe Waterweg-Noord
Startdatum: november 1996

Participanten

- Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord, Schiedam
- Holy Ziekenhuis, Vlaardingen
- Schieland Ziekenhuis, Schiedam

Publicatie

Transmuraal verpleegkundig consulent chronisch zieken. Adviesrapportage plan van aanpak aan de stuurgroep ter realisering van de functie in de regio Nieuwe Waterweg-Noord, 1997.

Transmurale reumaconsulent

Contactadres

mevr. C.A.C. Lommen
Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
Postbus 1926, 5900 BX Venlo
Telefoon: 077-3205490

Beschrijving van het project

Doel van de functie van reumaconsulent is het efficiënt en effectief op elkaar afstemmen van de eerste- en tweedelijns professionele zorg, de mantelzorg en de zelfzorg, zodat de continuïteit en kwaliteit van de zorg gewaarborgd wordt en blijft door verbeterde voorlichting, begeleiding op maat, het bereiken van meer kwaliteit van leven en het realiseren van een verhoogde toegankelijkheid van diensten en voorzieningen voor patiënten met een reumatische aandoening. Realisering geschiedt door:

- het aanstellen van een transmurale reumaconsulent, waar huisartsen en reumatologen patiënten naar kunnen verwijzen;
- patiëntgebonden zorg: coördinatie van zorg, begeleiding, advies en/of individuele of groepsvoorlichting;
- patiëntoverstijgende activiteiten;
- bemiddelende functie: reumaconsulent neemt centrale plaats in in het netwerk van betrokken disciplines en organisaties.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een reumatische aandoening
Locatie: regio Noord-Limburg
Startdatum: juni 1997

Participanten

- Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
- Groene Kruis Noord-Limburg
- Synchron
- Huisartsen

Zorgwijzer reumatoïde artritis

Contactadres

mevr. M. Kleine Schaars
Thuiszorg Centraal Twente
Postbus 506, 7550 AM Hengelo
Telefoon: 074-2550664

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is de regulering van het zorgaanbod en een doelmatig zorggebruik in de thuissituatie van mensen met reumatoïde artritis.

Hiertoe wordt een zorgwijzer ontwikkeld: een vragenlijst om de zorgbehoefte van de patiënt in relatie tot de ervaren belasting van de mantelzorger en de geboden hulp van professionele hulpverleners vast te stellen.

Bij gebleken gunstige resultaten van toetsing van de zorgwijzer, zal deze toegepast worden door transmuraal verpleegkundigen reuma van de thuiszorg en de ziekenhuizen in Twente en door de wijkverpleegkundigen in de thuiszorg.

Praktische informatie

Doelgroep: RA-patiënten
Locaties: Enschede/Haaksbergen, Noord-West-Twente, Centraal Twente
Startdatum: april 1997

Participanten

- Universiteit Twente, vakgroep psychologie
- Medisch Spectrum Twente, Enschede
- Thuiszorg Centraal Twente
- Universiteit Utrecht
- Thuiszorg Haaksbergen/Enschede
- Thuiszorg Noord-West Twente
- Ziekenhuis Twenteborg, Almelo
- Streekziekenhuis Midden-Twente

Thuisbehandeling diep-veneuze trombose

Contactadres

mevr. C. Reker
Martini Ziekenhuis (Locatie van Ketwich)
Postbus 30033, 9700 RM Groningen
Telefoon: 050-5246039

Beschrijving van het project

Doel van het project is de behandeling van de diep-veneuze trombose (DVT) in de eerste lijn weer mogelijk te maken door middel van een zorgvuldige protocollaire overdracht met een centrale plaats voor de huisarts.
Realisering geschiedt door Zorgprotocol Project Thuisbehandeling diep-veneuze trombose.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een diep-veneuze trombose
Locaties: Groningen (provincie), Noord-Drenthe
Startdatum: april 1997

Participanten

- Thuiszorgorganisaties
- Trombosedienst
- DHV Groningen
- RHV Noord-Midden-Drenthe
- Martini Ziekenhuis

Zorgvernieuwing leidend tot ligduur- verkorting, deelproject Thuisbehandeling bij diepe veneuze trombose

Contactadres

dhr. C. van Vlaanderen
Stichting Zorgvoorzieningen Gorinchem e.o./Deilgroep
Postbus 90, 4200 AB Gorinchem
Telefoon: 0183-644558

Beschrijving van het project

Het project beoogt door thuisbehandeling van diepe veneuze trombose opnames in het ziekenhuis te voorkomen of te verkorten.

Hiertoe is een protocol fraxiparine opgesteld, dat voorziet in snelle poliklinische of klinische diagnostiek met vervolgens thuisbehandeling, waarbij in de thuissituatie fraxiparine wordt toegediend.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met trombose
Locatie: Gorinchem e.o.
Startdatum: april 1997

Participanten

- Stichting Zorgvoorzieningen Gorinchem e.o.
- Regionale Huisartsen Vereniging
- Vereniging Medische Staf
- Thuiszorg Waardse Rading
- Thuiszorg Rivierenland
- Kruiswerk Mark en Maas

Implementatieproject Orion

Contactadres

dhr. R.A. Vening
Gezondheidscentrum De Orion
Orionstraat 3, 5632 DA Eindhoven
Telefoon: 040-2419956

Beschrijving van het project

Het IPO (Implementatie Project Orion) heeft als doelstellingen:

- een systematische verbetering van de zorg voor chronische patiënten en de preventieve zorg binnen het gezondheidscentrum. De verbetering is hierbij vooral gericht op knelpunten in de organisatie van beide vormen van zorg. Hierbij is het maken van een evenwichtige, gedragen en haalbare keuze belangrijk. Een systematische en een gefaseerde introductie van vernieuwingen met geplande evaluatie is een ander kenmerk van dit proces;
- het geleidelijk ontwikkelen van een hanteerbaar en bruikbaar model als hulpmiddel bij het verbeteren van de organisatie van de zorg voor chronische patiënten en preventieve zorg.

Beide doelstellingen liggen in elkaars verlengde.

Men heeft gekozen voor verbetering van een aantal knelpunten bij een viertal categorieën: astma/copd, diabetes mellitus type II, hart- en vaatziekten en preventie van baarmoederhalskanker.

De oplossingen worden vooral gezocht in het gedifferentieerd werken van de doktersassistente, het delegeren van taken naar de doktersassistentes en het opzetten van categorale spreekuren. Hierbij zijn onder andere protocollen, aanschaf van apparatuur (ECG-apparaat, spirometer) en verbetering van communicatie als hulpmiddelen gekozen.

Praktische informatie

Doelgroepen: chronische patiënten, huisartspatiënten bij wie preventie van toepassing is

Locatie: werkgebied van het gezondheidscentrum De Orion te Eindhoven

Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Gezondheidscentrum De Orion
- Stichting NIVEL (onderzoek en ondersteuning)

Publicatie

C. Wagner, D.H. de Bakker, *Evaluatie Keuzeprocess IPO-project*, Utrecht: NIVEL, 1997.

Ervaringsdeskundige mentoren ten behoefte van arbeidsintegratie

Contactadres

mevr. H. Koning
Stichting Helios
Overtoom 297, 1054 HW Amsterdam
Telefoon: 020-6071897

Beschrijving van het project

Dit project heeft als doel te onderzoeken of in een bestaand arbeidsintegratieprogramma voor mensen met reumatische aandoeningen gebruik kan worden gemaakt van ervaringsdeskundigen als mentor/coach in combinatie met de methodiek van Supported Employment. Het gaat hierbij om een arbeidsintegratieprogramma voor personen die begeleid worden naar een baan, dan wel begeleiding krijgen op hun huidige werkplek.

Hiertoe worden mensen met een reumatische aandoening tot mentor/coach binnen het arbeidsintegratieprogramma opgeleid. Bij gebleken succes wordt deze methodiek overgedragen aan andere regio's binnen Nederland. Ook zal er via het Europese Heliosprogramma uitwisseling plaatsvinden met vergelijkbare buitenlandse projecten.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met reumatische aandoeningen
Locatie: Zuidelijk Noord-Holland
Startdatum: juli 1996

Participanten

- Jan van Breemen Instituut
- Vereniging Anti Reuma
- GAK Sloterdijk en Kronenburg

- Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds/USZO
- Gemeente Amsterdam
- Stichting Gehandicapten Overleg Amsterdam
- Revalidatiecentrum Amsterdam
- AVO Nederland
- RBA Zuidelijk Noord-Holland
- Revalidatiecentrum Het Roessingh

Psychosociale zorg hiv/aids moeders en kinderen

Contactadres

dhr. K.A. Adanse-Pipim
African Foundation for Aids Prevention and Counselling (AFAPAC)
Postbus 12389, 1100 AJ Amsterdam
Telefoon: 020-6003454

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het bevorderen van een goede relatie tussen geïnfekteerde moeders;
- bevorderen van interactie tussen moeder en kind;
- bevorderen van interactie tussen kinderen van hiv/aids besmette moeders;
- ontwikkeling van een sociaal netwerk rond de hiv/aids geïnfekteerde moeder en haar besmette kind;
- verlichting van de psychosociale stress.

Realisering geschiedt door:

- groepsgesprekken – Self Care Activating Support (SCAS);
- groepskoken;
- muziek en dans;
- speelgoed voor kinderen en culturele activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: hiv/aids geïnfekteerde Afrikaanse moeders en kinderen
Locatie: landelijk
Startdatum: juni 1997

Participanten

- AFAPAC
- Pieter Clement Stichting

Praktijkverpleegkundige

Contactadres

mevr. A. de Jong
Thuiszorg Groot Rijnland
Postbus 2254, 2301 CG Leiden
Telefoon: 071-516415

Beschrijving van het project

Vraagstelling is: welke ondersteuning/overname-substitutie van huisartstaken kan worden verzorgd door een praktijkverpleegkundige? Er is een projectplan-beschrijving voor een eerste jaar opgesteld; nulmeting van huisarts-wensen/behoefte, aansluitend invulling van deze taken door praktijkverpleegkundige en check van invulling door eindmeting.

Praktische informatie

Doelgroep: chronische patiënten (cara/diabetes/hypertensie)
Locatie: Leiden-Noord
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Thuiszorg Groot Rijnland
- Gezondheidscentrum Stevenshof
- Districts Huisartsen Vereniging

Samenwerking pulmonologie

Contactadres

dhr. C.J. van der Schors
Martini Ziekenhuis
Postbus 30033, 9700 RM Groningen
Telefoon: 050-5246512

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het verkorten van de opnameduur van pulmonologie-patiënten;
- het geven van de zorg op die plaats die het beste aansluit bij de zorgbehoefte van de patiënt;
- het optimaal gebruikmaken van het zorgaanbod.

Dit probeert men te bereiken door bedden te reserveren in het verpleeghuis voor de vervolgbehandeling ten behoeve van pulmonologie-patiënten. De zorg die tot voor kort in het ziekenhuis werd gegeven wordt nu (na enkele dagen ziekenhuisopname) in het verpleeghuis gegeven. Hiervoor was afstemming op gebied van behandeling en gebruikte materialen nodig.

Praktische informatie

Doelgroep: COPD-patiënten
Locatie: Groningen (stad)
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Martini Ziekenhuis
- Verpleeghuis Coendershof
- Verpleeghuis Maartenshof

Poliklinische ademhalingsinstructie

Contactadres

dhr. M. van Aken
Ziekenhuis De Tjongerschans
Postbus 10500, 8440 MA Heerenveen
Telefoon: 0513-644446

Beschrijving van het project

Het project heeft als doel het optimaliseren van en het leren omgaan met de symptomen die voortkomen uit individuele longproblematiek.

Realisering geschiedt door voorlichting en kennisoverdracht van het ziektebeeld:

- het bewust worden en ervaren van de verschillende adembewegingen in combinatie met wisselende uitgangshoudingen tijdens inspanning;
- het bewust worden van sputummobiliserende oefeningen en het effect hiervan op het lichaam.

Praktische informatie

Doelgroep: copd/astma-patiënten met verkeerde ademhalingspatronen
Locatie: verzorgingsgebied ziekenhuis De Tjongerschans te Heerenveen
Startdatum: september 1996

Participant

- Ziekenhuis De Tjongerschans

Herstel en balans

Contactadres

mevr. A.G. Koppejan-Rensenbrink
Integraal Kankercentrum Limburg
Postbus 2208, 6201 HA Maastricht
Telefoon: 043-3254059

Beschrijving van het project

Doel van het project is de opzet van nazorgprogramma's, zowel fysiek als psychosociaal, voor kankerpatiënten.

Het programma bestaat uit fysieke training, psychosociale begeleiding en voorlichting. Het programma duurt drie maanden. Het trainingsprogramma vindt tweemaal per week plaats gedurende twee uur. De begeleiding is in handen van bewegingsagogen, die op oncologisch gebied zijn bijgeschoold. Met een stapsgewijze opbouw van de trainingsactiviteiten, zowel op fietsergometers als met fitnessapparatuur leert de patiënt de eigen fysieke mogelijkheden en grenzen kennen. In groepsverband wordt met bewegingsagogische methoden gewerkt aan het verminderen van de angst om te bewegen (kinesiofobie). Daarnaast zijn ontspanningsoefeningen en bewegingstherapieën in het water onderdeel van het programma. Een submaximale inspanningstest en spierkrachttesten zijn bij het begin van de training de maat voor de stapsgewijze opbouw van de individuele training. Het psychosociale en voorlichtingsprogramma vindt maximaal 10 maal gedurende de trainingsperiode plaats en wordt door deskundigen uitgevoerd (psycholoog, voorlichter, diëtiste, creatieve therapeut, etc.). Zo zijn er gespreksgroepen, waarin de deelnemers zelf bepalen, welke onderwerpen worden besproken.

Partners kunnen eveneens deelnemen aan sommige bijeenkomsten. Er is de mogelijkheid om kennis te maken met creatieve werkvormen en een cursus uiterlijke verzorging. Voorlichting wordt gegeven over onder andere voeding,

maatschappelijke gevolgen van de ziekte en veranderingen in de relatie met gezinsleden.

Lotgenotencontact is op informele wijze onderdeel van het programma. Het volledige programma is vastgelegd in een protocol.

Praktische informatie

Doelgroep: kankerpatiënten met zicht op redelijk herstel

Locatie: Zuid- en Midden-Limburg

Startdatum: november 1996

Participanten

- Integraal Kankercentrum Limburg
- Revalidatiekliniek Hoensbroek

Publicatie

A.G. Koppejan-Rensenbrink, P. Heemskerk, Herstel en Balans, gezondheidsbevordering en revalidatie voor kankerpatiënten. Een nieuw concept voor nazorgprogramma's, *Medisch Contact*, september 1997.

Intensieve geprotocolleerde dagbehandeling

Contactadres

dhr. P.J. Coenraads
Academisch Ziekenhuis Groningen
afdeling dermatologie
Postbus 30001, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-3612520

Beschrijving van het project

Doel van het IDB-project is na te gaan of het lukt om door middel van een gecompriëerd, twee weken durend instructiepakket de afhankelijkheid van eczeem-patiënten van dermatologische poliklinieken te doorbreken en de zelfzorg te versterken.

Realisering geschiedt door:

- een intensief, twee weken durend, dagbehandelingsprogramma bestaande uit een instructie ten aanzien van behandelingsmodaliteiten, pathofysiologie, habit-reversal, lotgenotencontact, werk en relaties;
- overheveling van zorg naar verpleegkundig consulent.

Praktische informatie

Doelgroep: jong-volwassenen met atopisch eczeem
Locaties: Groningen (provincie), Friesland, Drenthe
Startdatum: september 1997

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Groningen

Opvang na diagnosegesprek

Contactadres

dhr. I. Bos
AZG, afdeling Neurologie polikliniek
Postbus 30001, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-3619211

Beschrijving van het project

Het project beoogt de opvang en de begeleiding na het diagnosegesprek bij mensen met een neuromusculaire aandoening te optimaliseren/te verbeteren.

Dit tracht men te bereiken door:

- het maken van werkafspraken tussen neurologen en verpleegkundig consulent;
- verpleegkundig consulent houdt spreekuur voor mensen die pas de diagnose te horen hebben gekregen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een neuromusculaire aandoening
Locaties: Groningen (provincie), Drenthe, Friesland, Kop van Overijssel
Startdatum: september 1997

Participanten

- Coördinatiecentrum Chronisch Zieken Noord-Nederland
- Academisch Ziekenhuis Groningen, afd. Neurologie

Multidisciplinaire zorgplannen

Contactadres

mevr. M. Kaemingk
Academisch Ziekenhuis Nijmegen, St. Radboud afdeling Neurologie
Reinier Postlaan 4, 6525 GA Nijmegen
Telefoon: 024-3615016

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- het ontwikkelen van multidisciplinaire zorgplannen waarin:
 - de meest voorkomende problemen/diagnoses beschreven staan;
 - haalbare doelstellingen geformuleerd zijn;
 - per discipline de verschillende interventies beschreven staan;
- implementatie van de zorgplannen op de afdeling neurologie.
Hiertoe worden de volgende fasen doorlopen:
 - inventarisatiefase: iedere discipline inventariseert bestaande informatie, behandelmethodes en protocollen en informeert de andere disciplines;
 - ontwikkelingsfase: de multidisciplinaire zorgplannen worden geschreven. Hiertoe wordt het probleemoplossend proces als uitgangspunt genomen;
 - implementatiefase: de zorgplannen worden geïmplementeerd in de praktijk.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met de ziekte van Parkinson
Locatie: Academisch Ziekenhuis Nijmegen, St. Radboud
Startdatum: februari 1997

Participant

- Academisch Ziekenhuis Nijmegen, St. Radboud

Hartrevalidatie

Contactadres

mevr. C.A.C. Lommen
Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
Postbus 1926, 5900 BX Venlo
Telefoon: 077-3205490

Beschrijving van het project

Het project beoogt het bieden van zorg op maat op het gebied van reconditionering en revalidatie aan patiënten met een myocardinfarct of bypass/klepooperatie.

Alle bovengenoemde patiënten worden, middels een standaardvragenlijst en standaardprocedure, gescreend. Op basis van deze screening vindt een keuze plaats voor de meest passende zorgvorm:

- revalidatiedagbehandeling;
- reconditioneringsprogramma;
- geen specifieke nazorg nodig.

Praktische informatie

Doelgroep: myocardinfarct/bypass/klepooperatie-patiënten
Locaties: Venlo, Venray
Startdatum: februari 1997

Participant

- Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg

Clëntenparticipatie

Contactadres

dhr. A.F.M. Busser
Stichting Kalorama
Nieuwe Holleweg 12, 6573 DX Beek Ubbergen
Telefoon: 024-6841977

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is:

- het vergroten van inzicht in wensen/behoefte van cliënten;
- het versterken van actieve participatie voor cliënten bij besluitvorming met betrekking tot het individuele zorgplan; de zorgverlening en het woon-/leefklimaat op afdelingsniveau en het instellingsbeleid;
- gesystematiseerde gegevensverzameling omtrent kwaliteitsbeleving.
Dit probeert men te bereiken door:
 - de aanstelling van een cliëntenvertrouwenspersoon;
 - de introductie van bewonersoverleg op de verpleegafdelingen;
 - de introductie van cliëntenraad op instellingsniveau;
 - het aangaan van zorgverleningsovereenkomsten met cliënten;
 - het gestructureerd voeren van evaluatie- c.q. raadplegingsgesprekken met cliënten.

Praktische informatie

Doelgroepen: somatische patiënten, psychogeriatrische patiënten, dagbehandelingsbezoekers, doof-blinde cliënten (intramuraal/in deeltijdbehandeling)
Locatie: Stichting Kalorama te Ubbergen
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Stichting Kalorama
- NVBV

Resident assessment instrument

Contactadres

mevr. M.H. de Bar-Westerink
Zonnehuis Beekbergen
Postbus 200, 7360 GA Beekbergen
Telefoon: 055-5061220

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project RAI is:

- helpen het hoogst praktisch haalbare niveau van functioneren te bereiken;
- verbetering daar waar mogelijk is;
- onderhoudsbehandeling en voorkomen van vermijdbare achteruitgang;
- helpen het hoogst praktisch haalbare niveau van welbevinden te bereiken of te handhaven.

Dit tracht men te bereiken door scholing en uitleg van dit patiënt-beoordelings-instrument en dit vervolgens in te voeren op de afdeling.

Praktische informatie

Doelgroepen: oudere somatische bewoners, jongere somatische bewoners, psychogeriatrische bewoners

Locatie: Zonnehuis te Beekbergen

Startdatum: april 1997

Participant

- Het Zonnehuis

Publicatie

Het Zonnehuis Beekbergen, Symposium project RAI (Resident Assessment Instrument), TvZ, 1997.

Hondenbezoek in het verpleeghuis

Contactadres

dhr. M.J.M. Gulpers
Hamboskliniek
Kapellaan 2, 6461 EH Kerkrade
Telefoon: 045-5457041

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het vergroten van de levensvreugde van de verpleeghuisbewoners door hen met huisdieren (honden) in contact te laten komen. Bewoners die dit contact niet wensen kunnen zich hier aan onttrekken. Familie van de bewoners en bewoners zelf hebben verwoord wat ze prettig vinden. Een keer per week is er een hondenbezoeken op de verpleegafdeling. Op andere dagen kan men de hond in een ruimte ontmoeten.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurig lichamelijk zieke verpleeghuisbewoners
Locaties: Hamboskliniek te Kerkrade, Lückerdekliniek te Kerkrade
Startdatum: september 1996

Participanten

- Hamboskliniek te Kerkrade
- Lückerdekliniek te Kerkrade

Publicaties

- S. Luidens, Hondenbezoeken, *Onze Hond*, 1997, 6, p. 56-57.
- N. Endenburg, In Kerkrade is een uniek project, *Over dieren*, 19, januari/februari 1997.

Samenwerking NAH

Contactadres

dhr. M.A.P.C. Renierkens
Hamboskliniek
Kapellaan 2, 6461 EH Kerkrade
Telefoon: 045-5457041

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het aanbieden van een gericht activiteitenplan en integratie voor jongere verpleeghuisbewoners met Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH).

Afdeling 'De Ark' is de jongerenafdeling waar vooral patiënten na een niet aangeboren hersenletsel verblijven, zowel kortdurend als chronisch. Het verpleeghuis kan in beginsel weinig aandacht schenken aan een activiteitenplan voor deze patiëntengroep. Integratie in de maatschappij is moeilijk. De patiënt wordt gescreend door de Stichting Gehandicapten Zorg Limburg (SGL) waaronder ook Activiteiten Centrum Kerkrade (ACK) ressorteert. De patiënt wordt vervolgens een compleet activiteitenplan aangeboden waarbij rekening wordt gehouden met de mogelijkheden van de patiënt.

Praktische informatie

Doelgroep: jongere (20-50 jaar) verpleeghuisbewoners met NAH
Locatie: Hamboskliniek te Kerkrade
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Hamboskliniek
- Stichting Gehandicapten Zorg Limburg

Palliatieve zorg

Contactadres

dhr. A. de Graeff
Academisch Ziekenhuis Utrecht
Postbus 85500, 3508 GA Utrecht
Telefoon: 030-2506308

Beschrijving van het project

Doel van het project is het optimaliseren van de palliatieve zorg in en vanuit het AZU.

Dit probeert men te bereiken door:

- patiëntgebonden activiteiten:
 - consultatie door multidisciplinair palliatieteam;
 - betere coördinatie zorg door palliatieve ‘busbaan’.
- niet-patiëntgebonden activiteiten:
 - vormgeving van het aandachtsgebied palliatieve zorg;
 - programma deskundigheidsbevordering;
 - opzet onderzoekslijn.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met kanker of aids zonder uitzicht op herstel
Locatie: verzorgingsgebied van het Academisch Ziekenhuis Utrecht
Startdatum: oktober 1997

Participant

- Academisch Ziekenhuis Utrecht

Communicatie in de palliatieve zorg

Contactadres

mevr. P. Matla
Landelijk Steunpunt VTZ
Postbus 189, 3980 CD Bunnik
Telefoon: 030-6596266

Beschrijving van het project

De doelstelling is het verbeteren van de zorg aan terminale patiënten en de ondersteuning aan familie en mantelzorg door een verbeterde communicatie tussen zorgverleners op basis van een gemeenschappelijke visie op palliatieve zorg.

Het project wordt uitgevoerd in zes stappen:

- voorbereiding van het project;
- startfase: cursusontwikkeling;
- uitvoering cursus voor zorgverleners;
- inventarisatie knelpunten in de communicatie;
- experimenten met oplossingen voor knelpunten;
- evaluatie en follow-up van het project.

Praktische informatie

Doelgroep: (pré-)terminale patiënten
Locatie: Hoogvliet-Pernis
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Thuiszorgcentrum Hoogvliet van Thuiszorg Rotterdam
- Samenwerkingsverband Terminale Thuiszorg Rotterdam
- Zorgregio Hoogvliet
- Daniel den Hoed Kliniek, Rotterdam
- Landelijk Steunpunt Vrijwilligers Terminale Zorg/VTZ

Zorg voor zorg

Contactadres

mevr. N.J.G. Dekker
Medisch Centrum Alkmaar, Bureau Centrale Taken
Wilhelminalaan 12, 1815 JD Alkmaar
Telefoon: 072-5482382

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het bevorderen van totale zorg voor de patiënt en zijn naasten met integratie van de zorg van de verschillende disciplines;
- het verder ontwikkelen van medisch-technische en verpleegtechnische kennis/inzichten en vaardigheden;
- het ondersteunen van de hulpverleners bij het uitoefenen van hun taak en de multidisciplinaire aanpak;
- het ontwikkelen van werkvormen die bevorderend zijn voor de verbetering van de patiëntenzorg en die aansluiten op de beleving van de patiënt, zijn naasten en de hulpverleners.

Praktische informatie

Doelgroep: terminale en palliatieve oncologiepatiënten
Locatie: adherentiegebied Medisch Centrum Alkmaar
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Univé
- MALA
- Medisch Centrum Alkmaar
- Regionaal Consumenten Platform

Mappa Mondo

Contactadres

mevr. M.K.P. Tenthof van Noorden
Het Nederlandse Rode Kruis/Mappa Mondo
Stationsweg 103, 8091 AL Wezep
Telefoon: 038-3769761

Beschrijving van het project

Doel van het project is het opvangen en begeleiden van ernstig zieke kinderen met een beperkte levensverwachting en zonder adequaat sociaal netwerk.

In Mappa Mondo worden de kinderen dag en nacht met de grootst mogelijke medische en verpleegkundige zorg omringd door een uitgebreid team. De bezetting bestaat uit 6 gespecialiseerde kinderverpleegkundigen en 4 deskundige vrijwilligers. Dit professionele team wordt bijgestaan door een orthopedagoog.

Het Nederlandse Rode Kruis heeft gekozen voor een kleinschalige voorziening omdat dit belangrijke voordelen heeft. Ten eerste kan op deze manier meer individuele aandacht aan de kinderen worden geschonken. Ten tweede kan de voorziening maximaal integreren in de omgeving. In Mappa Mondo kunnen 8 kinderen terecht; waarvan er 4 permanent kunnen wonen en 4 tijdelijk.

Voor permanente bewoners is ziekenhuisopname niet meer noodzakelijk, maar is er niemand meer die de noodzakelijke zorg en liefde kan geven. De kinderen blijven in Mappa Mondo tot op het moment van overlijden. De tijdelijke bewoners zullen kinderen zijn van wie de ouders/verzorgers de zorg even niet meer aankunnen. In Mappa Mondo kan aan circa 50 kinderen per jaar gegeven worden waar ze recht op hebben. Er is voldoende logeermogelijkheid in het huis voor ouders/verzorgers en eventuele familieleden die de kinderen willen bezoeken.

Praktische informatie

Doelgroep: ernstig zieke kinderen met beperkte levensverwachting

Locatie: Wezep; verzorgingsgebied is landelijk

Startdatum: januari 1997

Participanten

- Het Nederlandse Rode Kruis
- Stichting Gezinsvervangende Opvang Ernstig Zieke Kinderen

Publicaties

- C. Carbo, In Mappa Mondo staat het leven centraal. Rode Kruis opent huis voor terminaal zieke kinderen, *Verpleegkunde Nieuws* 11, 1997, 6, 26-29.
- K. Nijhof, *Handboek aanmelding en plaatsing Mappa Mondo*, Rijks-hogeschool IJsselland, 1997.

Vrijwilligers terminale zorg

Contactadres

mevr. L. Teunissen
Vrijwilligerscentrale Zwolle
Assendorperstraat 48, 8012 CA Zwolle
Telefoon: 038-4225200

Beschrijving van het project

Het project heeft een tweeledig doel:

- het ontwikkelen van een praktisch bruikbaar model voor de inzet van vrijwilligers ter ondersteuning en vervanging van de mantelzorg bij terminale bewoners in verzorgingshuizen;
- op basis van bovenstaand model bij wijze van een experiment, gedurende een jaar vrijwillige terminale thuiszorg in te zetten in de verzorgingshuizen in Zwolle Noord.

Het project wordt uitgevoerd in zes stappen:

- projectvoorbereiding;
- formeren en trainen van een vrijwilligersgroep;
- introductie van het project in de verzorgingshuizen;
- experiment met de feitelijke inzet van vrijwilligers;
- evaluatie;
- implementatie van het ontwikkelde model in heel Zwolle.

Praktische informatie

Doelgroep: terminale bewoners van verzorgingshuizen

Locatie: Zwolle

Startdatum: juni 1996

Participanten

- Vrijwilligerscentrale Zwolle
- Verzorgingshuis Rivierenhof te Zwolle
- Verzorgingshuis De Esdoorn te Zwolle
- Verzorgingshuis De Havezate te Zwolle
- Verzorgingshuis De Venus te Zwolle
- Zorgverzekeraar OLM Het Groene Land
- Stichting Thuiszorg IJssel-Zwartewater
- Provincie Overijssel
- Landelijk Steunpunt Vrijwilligers Terminale Zorg/VTZ

Beslissingen rond het levenseinde

Contactadres

dhr. H. Kremer
Verpleeghuis Houtwijk
Architect Duikerstraat 19, 2552 ZV 's-Gravenhage
Telefoon: 070-3972121

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bespreekbaar maken van en het voeren van een zorgvuldig beleid ten aanzien van beslissingen die door de patiënt, zorgwaarnemer of arts tijdens de terminale fase genomen moeten worden.

Hiertoe vindt implementatie van de nota 'Beslissingen rond het levenseinde' (Terminale zorg, deel 2) plaats door middel van klinische lessen. Er is een cursus stervensbegeleiding voor ziekenverzorgenden. Er wordt voorlichting gegeven aan de cliëntenraad en bewoners en hun naasten.

Praktische informatie

Doelgroepen: somatische patiënten, psychogeriatrische patiënten
Locatie: Den Haag e.o.
Startdatum: september 1997

Participanten

- Verpleeghuis Houtwijk
- Verpleeghuizen van dezelfde Stichting

Gestructureerde telefonische consultatie

Contactadres

mevr. C.A.C. Lommen
Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
Postbus 1926, 5900 BX Venlo
Telefoon: 077-3205490

Beschrijving van het project

Het doel is de ondersteuning van de huisarts in de vorm van gestructureerde telefonische consultatie. Hierdoor wordt bereikt:

- verbetering kwaliteit van consult;
- minder verwijzingen;
- ondersteuning beleid van de huisarts;
- gerichtere diagnostiek en behandeling.

Het is de bedoeling dat gestructureerde telefonische consultatie volgens een vaststaande procedure zal plaatsvinden:

- consultatie wordt door huisarts en specialist beter voorbereid;
- er wordt tijd vrijgemaakt voor het consult;
- specialist ontvangt via fax vraagstelling en aanvullende informatie.

Praktische informatie

Doelgroep: huisartspatiënten, klachten long- of kindergeneeskunde
Locatie: regio Noord-Limburg
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Ziekenhuizen Noord-Limburg
- Huisartsen

Gezamenlijk consult orthopedie

Contactadres

mevr. C.A.C. Lommen
Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
Postbus 1926, 5900 BX Venlo
Telefoon: 077-3205490

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- adequate zorgverlening door huisartsen aan patiënten met problemen aan het bewegingsapparaat;
- vermindering van het aantal verwijzingen naar de orthopeed.

Hiertoe bespreken een groep huisartsen en een orthopeed gezamenlijk een aantal patiënten met problemen aan het bewegingsapparaat.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met problemen aan het bewegingsapparaat
Locatie: Noord-Limburg
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Ziekenhuizen Noord-limburg
- Regionale Huisartsen

Vluchtelingenkinderen

Contactadres

mevr. T. van Hennik
De Amstelmere, instituut voor GGZ
Postbus 16, 1180 AA Amstelveen
Telefoon: 020-5434343

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het aanbieden van consultatie en dienstverlening aan onderwijsgeevenden op het gebied van psychosociale ondersteuning aan vluchtelingenkinderen;
- het organiseren van een studiedag voor hulpverleners in de regio met het doel effectieve consultatie en hulp te kunnen geven;
- het ontwikkelen van een protocol van doorverwijzing inzake de hulp aan vluchtelingenkinderen (en hun gezinnen) en mogelijkheden voor consultatie van leerkrachten.

Realisering geschiedt door:

- het organiseren van een studiemiddag voor leerkrachten in het Basisonderwijs, Speciaal Onderwijs en Opgangklassen;
- het aanbieden van een lessenspakket op scholen voor voortgezet onderwijs;
- het organiseren van een studiedag voor hulpverleners;
- het ontwikkelen en verspreiden van een protocol voor doorverwijzing en consultatie.

Praktische informatie

Doelgroep: vluchtelingen
Locatie: regio Amstelland en de Meerlanden
Startdatum: juli 1996

Participanten

- Stichting Pharos
- Schoolbegeleidingsdienst
- Vluchtelingenwerk
- AMW
- De Amstelmere, instituut voor GGZ

Advieslijn GGZ-jeugd

Contactadres

mevr. E.M.Y. Buursma
RIAGG Drenthe afdeling P&V
Postbus 10029, 9400 CA Assen
Telefoon: 0592-334180

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van een algemeen aanbod vanuit de preventieve en dienstverlenende invalshoek waar mensen die professioneel met kinderen en jongeren werken, direct terecht kunnen met vragen op het gebied van (ernstige) psychosociale en psychiatrische jeugdproblematiek.

Realisering geschiedt door:

- het vergroten van de zichtbaarheid en bereikbaarheid van de ambulante GGZ-zorg, met name van professionals en potentiële cliënten. In dit kader coördineren van activiteiten, voorzover gericht op risicogroepen, vanuit RIAGG-preventie;
- het beter informeren via folder, internet en telefonisch spreekuur;
- het ontwikkelen en uitvoeren van preventieve programma's/cursussen, samen met eerstelijnsinstellingen, voor ouders en intermediairen op basis van vragen en signalen uit het veld met betrekking tot risicogroepen;
- participeren in activerende preventieve nazorg.

Praktische informatie

Doelgroep: jongeren met psychosociale en psychiatrische problemen

Locatie: Drenthe

Startdatum: oktober 1996

Participanten

- RIAGG afdeling Jeugd
- RIAGG afdeling P&V

Publicatie

E.M.Y. Buursma, *Advieslijn GGZ-Jeugd: Onderzoek naar een preventief aanbod in Drenthe* (intern rapport): RIAGG Drenthe afdeling Preventie en Voorlichting, 1997.

Consultatieve psychiatrische verpleegkunde

Contactadres

dhr. J. Smits
Ziekenhuis Gelderse Vallei
Edeseweg 118, 6721 KC Bennekom
Telefoon: 0328-491128

Beschrijving van het project

Algemene doelstellingen zijn:

- er bestaat een duidelijker beeld van de behoefte van verpleegkundigen aan ondersteuning door een consultatief psychiatrisch verpleegkundige (cpv) bij patiënten met psychiatrische, psychosociale of gedragsproblemen in het ziekenhuis op de algemene afdelingen;
 - er bestaat meer inzicht in het resultaat van de ondersteuning;
 - aan het eind van het project wordt een functieprofiel van de cpv opgesteld.
- Tijdens het project waren er 20 aanvragen die uitmondde in 61 consultaties en 5 contacten met patiënten en/of familie.

Door middel van dit project wordt de functie van consultatief psychiatrisch verpleegkundige geïntroduceerd binnen Ziekenhuis Gelderse Vallei.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met psychiatrische/psychosociale/gedragsproblemen
Locatie: Ziekenhuis Gelderse Vallei, locatie Bennekom
Startdatum: januari 1996

Participant

- Ziekenhuis Gelderse Vallei

Publicatie

I. Goudriaan, R. Koekman, *De consultatief psychiatrisch verpleegkundige in de Gelderse Vallei. Een behoefte en/of noodzaak?!*, Bennekom, 1997.

Second opinion

Contactadres

dhr. R. Penninx
Provinciaal Patiënten/Consumenten Platform Groningen (PP/CPG)
Postbus 2175, 9704 CD Groningen
Telefoon: 050-5713999

Beschrijving van het project

Doel van het project is verbetering van de praktijk van toepassing van ‘second opinion’.

Dit probeert men te bereiken via het ontwikkelen van een protocol ten behoeve van het gebruik van ‘second opinion’ in huisartsen- en specialistenzorg. Hier- toe is een werkgroep ingesteld (begeleid door een begeleidingscommissie) van huisartsen, specialisten, patiëntenvertegenwoordigers en een arts/adviseur van- uit het sociale verzekeringswezen.

Praktische informatie

Doelgroep: alle patiënten van huisartsen en specialisten
Locatie: Groningen (provincie)
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Districts Huisartsen Vereniging Groningen
- Specialisten Bureau Groningen
- Het Klaverblad (IKG en WVG)
- Bureau Conradi
- SPRONG-ondersteuningsinstituut Z & W Groningen
- PP/CPG

Publicatie

R. Penninx, Nieuws van het PP/CPG: werkgroep second opinion, *Klavier* (Nieuwsbrief Klaverblad), 1997.

Kwaliteitsmeting huisartsenzorg

Contactadres

dhr. J. Brouwers
RP/CP Noordoost Noord-Brabant
Muntelbolwerk 1, 5213 SZ 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6123355

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- het meten van de door patiënten ervaren kwaliteit van de huisartsenzorg;
- het komen tot voorstellen voor verbeteracties;
- samenwerking DHV/huisartsen en RP/CP te bevorderen.

Realisering geschiedt door:

- schriftelijke a-selecte enquêtering;
- groepsgesprekken met vertegenwoordiging patiëntenorganisaties;
- sleutelfiguren;
- informatie klachtopvang.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van de huisarts
Locatie: Noord-Brabant Noordoost
Startdatum: maart 1996

Participanten

- Districts Huisartsen Vereniging
- RP/CP
- BOZ

Publicaties

- K. de Greef, *Kwaliteit huisartsenzorg in Noordoost Noord-Brabant*: BOZ, 1997;
- Kwaliteit huisartsenzorg onderzocht, *Nieuwsbrief RP/CP*, 2, 1997, 2.

Grijs op eigen wijs, deskundigheidsbevordering medewerkers thuiszorg

Contactadres

mevr. T. Walberg-Keuning
Aletta, Landelijk Centrum voor Vrouwegezondheidszorg
Maliesingel 46, 3581 BM Utrecht
Telefoon: 030-2332304

Beschrijving van het project

Grijs op eigen Wijs is een landelijk project waarin voor en door vrouwen gewerkt wordt aan het vergroten van het welzijn en de weerbaarheid van oudere vrouwen. In drie deelprojecten werken vrouwen samen om het welzijn van en de hulpverlening en zorg voor oudere vrouwen te verbeteren.

Dit deelproject beoogt:

- integratie van de visie van Vrouwegezondheidszorg in de scholing en deskundigheidsbevordering van medewerkers in de thuiszorg, zoals gezinsverzorgenden en wijkverpleegkundigen;
- het vergroten van de invloed van oudere vrouwen op het beleid van thuiszorginstellingen.

Een en ander tracht men te bereiken door:

- het volgen van een experimentele cursus door twee groepen gezinsverzorgenden;
- het ontwikkelen van een module: Thema: Zorg voor 70+ vrouwen;
- werkgroep (netwerk) van staffunctionarissen in de Thuiszorg;
- de vorming van regionale netwerken van actieve vrouwen, die 70+ vrouwen vragen naar hun mening over kwaliteit van de thuiszorg;
- via contacten thuiszorginstellingen attenderen op de mogelijkheden om vrouwen in hun bestuur op te nemen.

Praktische informatie

Doelgroepen: thuiszorgmedewerkers, 70+ vrouwen die thuiszorg ontvangen

Locatie: landelijk

Startdatum: september 1995

Participanten

- Aletta
- Protestants Christelijke Ouderen Bond
- Stichting Eerstelijnsvoorzieningen Almere (EVA)
- Stg. Maatschappelijke Dienstverlening De Liemers te Zevenaar

Publicaties

- T. Walberg, Verpleging mét onderscheid des persoons, *Tijdschrift voor Verpleegkundigen*, 1997, 7, p. 202-204.
- A. van den Berg, Grijs groeit en bloeit, *Vrouw en Gezondheidszorg*; januari/februari 1997, p. 24-25.
- V. Huijbrechts, Niet sussen maar luisteren, *Tijdschrift voor Verzorgenden*; maart 1996, p. 42-43.

Modulair verplegen en verzorgen

Contactadres

mevr. C. Vogeler
Zorgservice Vitras
Jachtlaan 15, 3721 CA Bilthoven
Telefoon: 030-2282473

Beschrijving van het project

De invoering van het systeem van modulair verplegen en verzorgen heeft als doel:

- het bevorderen van efficiency;
- het verhogen van arbeidstevredenheid;
- het verbeteren van klantkwaliteit;
- het stimuleren van professionele verpleging.

Realisering geschiedt door het aanpassen van het model modulair verplegen aan de thuissituatie en deze na een ontwikkelperiode uit te testen in de thuissituatie waarna er een evaluatie plaatsvindt.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten in de thuiszorg
Locatie: De Bilt
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Zorgservice Vitras
- Amerhoogt Opleidingscentrum

Werken volgens rooster

Contactadres

mevr. W. de Jong
Stichting Thuiszorg Brabant Noord-Oost
Postbus 221, 5340 AE Oss
Telefoon: 0412-622678

Beschrijving van het project

Dit project betreft het werken met wisselend rooster van diensten binnen de thuiszorg (wijkverpleging en gezinsverzorging). Daarbij wordt beoogd:

- de kwaliteit van zorg, met name de continuïteit in persoon te verbeteren;
 - balans te vinden in kwaliteit van zorg en kwaliteit van arbeid, arbeidssatisfactie.
- Hiertoe wordt gewerkt met een basisrooster van wisselende diensten, zodanig dat de zorgverlening 7×24 uur door één team geleverd kan worden. Per team wordt een basisrooster, een cyclisch rooster, ontwikkeld.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiszorgcliënten
Locaties: Oss, Nistelrode, Bernheerze, Maasdonk, Lith, Ravenstein, Landerd
Startdatum: januari 1996

Participant

- Stichting Thuiszorg Brabant Noord-Oost

Agenda 2000

Contactadres

dhr. R. Schoffelen
Stichting Opmaat
IJsselmeer 30, 3332 EX Zwijndrecht
Telefoon: 078-6254255

Beschrijving van het project

De aansturing van de thuiszorg is nu geregeld via 50 teams met leidinggeven-
den. Het project voorziet in een splitsing van de aansturingstaken in:

- de planningstaak, centraal, geconcentreerd voor heel Opmaat te regelen via één
planafdeling (zorginzet);
- de kwaliteitsbewakingstaak, te realiseren door kwaliteitscoaches;
- de personeelsbeheerstaak, te realiseren door personeelcoaches.

Realisering geschiedt in drie fasen:

- medio 1996 – december 1996: uitgebreid BPR-traject binnen Thuiszorg;
- 1997: pilot nieuwe werkwijze in 1 van de 5 rayons;
- 1998: na evaluatie pilot Opmaat-brede implementatie.

Praktische informatie

Doelgroep: alle thuiszorgklanten
Locaties: Zwijndrecht e.o., Dordrecht e.o.
Startdatum: juni 1996

Participant

- Stichting Opmaat

Zorg 2000

Contactadres

mevr. S.B.J. Arts
Stichting Zorg 2000
Postbus 243, 3100 AE Schiedam
Telefoon: 010-2466416

Beschrijving van het project

Doel van het project is te komen tot permanent functionerende diensten op het gebied van elektronische communicatie binnen de regio Delft gericht op het primaire proces van de patiëntenzorg. Het einddoel is een operationeel Elektronisch Patiënten Dossier (EPD).

Het project zal tussentijds verschillende halffabrikaten (prototypes) opleveren die als modules bruikbaar zijn voor het einddoel van het project. De deelnemers (zorgveld) werken samen in werkgroepen aan de ontwikkeling hiervan. Het project wordt kleinschalig begonnen, waarna uitstraling/uitbreiding volgt.

Praktische informatie

Doelgroep: alle patiënten
Locatie: Delft
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Stichting Zorg 2000
- Zorgverzekeraar DSW
- Bakkenist Management Consultants
- Reinier de Graaf Gasthuis
- Verpleeghuis De Bieslandhof
- Regionaal Patiënten/Consumenten Platform

- Stichting Maatzorg
- Gemeente Delft

Publicatie

Zorgtematica Transparant.

Automatiseringsproject diëtetiek

Contactadres

mevr. J.M. Goris
ZorgGroep Oost-Gelderland
Postbus 10, 7000 AA Doetinchem
Telefoon: 06-8806

Beschrijving van het project

Vraagstelling: Kan geïntegreerde automatisering van diverse processen rond de hulpverlening diëtetiek leiden tot efficiëntie- en kwaliteitsverhoging. Er wordt gebruikgemaakt van MAIS (Medisch Administratie & Informatie Systeem), wat geschreven is voor de paramedische beroepsgroepen. Het bestaat uit een gemeenschappelijk deel dat voor iedere beroepsgroep gebruikt wordt en een per beroepsgroep verschillende deel.

Middels een proefopzet van twee diëtisten die gebruikmaken van portable pc's en printer en een geïntegreerde programmatuur (MAIS-diëtetiek) wordt nagegaan:

- wat de tijdsinvestering (winst) is voor zowel diëtist als secretariaat;
- welke consequenties het gebruik van dit systeem heeft in de taakverandering van de diëtist en secretariaat;
- hoe het gebruik van dit systeem wordt ervaren door de cliënt.

De geïntegreerde programmatuur omvat:

- planning (afsprakensysteem) centraal en decentraal;
- dossiervorming;
- administratie (rapportage);
- dieetberekening;
- dieetinformatie;
- registratie;
- facturering.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten die naar diëtist zijn doorverwezen

Locaties: Oost-Gelderland: Borculo, Eibergen, Neede, Doetinchem, Wehl, Hengelo, Zelhem

Startdatum: september 1996

Participant

– ZorgGroep Oost-Gelderland

Intercollegiale toetsing

Contactadres

dhr. L.A. van Dam
Centraal Militair Hospitaal
Postbus 90000, 3509 AA Utrecht
Telefoon: 030-2502335

Beschrijving van het project

Doel van het project is het ontwikkelen van een toepasbaar model van intercollegiale toetsing voor medische en mogelijk verpleegkundige en paramedische professionals in het Centraal Militair Hospitaal.

Realisering geschiedt door:

- literatuurstudie;
- case-study in 3 ziekenhuizen met aldaar gehanteerde modellen (zowel ‘klassieke’ als moderne’);
- intern onderzoek naar toepasbaarheid van modellen in Centraal Militair Hospitaal.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten
Locatie: Centraal Militair Hospitaal te Utrecht
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Rijksuniversiteit Maastricht
- CBO
- Centraal Militair Hospitaal

Kwaliteitsproject pré-operatief onderzoek

Contactadres

dhr. F.H.M. Zoutenbier
Centraal Militair Hospitaal
Postbus 90000, 3509 AA Utrecht
Telefoon: 030-2502255

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het bevorderen/vergroten van de planning van het pré-operatief onderzoek bij patiënten waardoor de wachttijden kunnen worden bekort, met name voor de patiënten die op vrijdag worden gezien voor een operatie op de daaropvolgende maandag, waardoor de doelmatigheid van de organisatie en de tevredenheid van patiënten wordt verhoogd;
- het nader bestuderen van de noodzaak van de al dan niet routinematig aangevraagde onderzoeken ten behoeve van de bovengenoemde pré-operatieve onderzoeken.

Realisering geschiedt middels het oprichten van een projectgroep die de volgende fasen doorloopt:

- inventariseren van de huidige situatie;
- inventariseren van de wensen vanuit het oogpunt van de PEP-kwaliteitsaspecten (PEP = Patiëntgerichtheid, Effectiviteit, Promptheid);
- inventariseren van de knelpunten;
- formuleren van voorgestelde oplossingen.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten
Locatie: adherentiegebied Centraal Militair Hospitaal te Utrecht
Startdatum: maart 1997

Participant

- Centraal Militair Hospitaal

Integrerende verpleegkunde

Contactadres

dhr. R.J. Alderden
Ziekenhuis De Heel
Postbus 210, 1500 EE Zaandam
Telefoon: 075-6502148

Beschrijving van het project

Doel van het project is het invoeren van uitgangspunten Integrerende Verpleegkunde, met als praktische doelstellingen:

- patiënttoewijzing;
 - systematisch verpleegkundig handelen, met wijziging verpleegkundig dossier;
 - aanpassen van communicatiestructuur volgens uitgangspunten van de Integrerende Verpleegkunde;
 - invoeren verpleegkundige diagnostiek volgens Gordon.
- Een en ander tracht men te realiseren door:
- het opstarten van een projectorganisatie;
 - literatuuronderzoek naar kwaliteitsaspecten van het systematisch verpleegkundig handelen op de interdisciplinaire samenwerking;
 - praktijkonderzoek naar het hanteren van het systematisch verpleegkundig handelen in de verpleegkundige rapportage;
 - beleidsnota dossiervernieuwing;
 - het verder uitvoeren van het projectplan volgens het stappenplan.

Praktische informatie

Doelgroep: klinisch opgenomen psychiatrische patiënten
Locatie: verzorgingsgebied Ziekenhuis De Heel te Zaandam
Startdatum: januari 1997

Participant

- Ziekenhuis De Heel

Publicaties

- R.J. Alderden, *De persoonlijke begeleider in de praktijk*, Zaandam, 1996.
- R.J. Alderden, *Systematisch Verpleegkundig Handelen, Kwaliteitsverbetering? De invloed van SVH op de interdisciplinaire samenwerking* (literatuuronderzoek), Zaandam, 1996.
- R.J. Alderden, *Praktijkonderzoek: hanteren van het systematisch verpleegkundig handelen in de schriftelijke rapportage*, Zaandam, 1997.
- R.J. Alderden, *Aanpassen verpleegkundig dossier aan het SVH*, Zaandam, 1997.

Eisenkader Oncologisch Dagcentrum

Contactadres

dhr. H. Oude Hengel
Maaslandziekenhuis
Postbus 5500, 6130 MB Sittard
Telefoon: 046-4597905

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- het ontwikkelen van een Eisenkader voor het Oncologisch Dagcentrum;
- het operationaliseren van dit eisenkader tot een valide en betrouwbaar meetinstrument;
- het verrichten van een kwaliteitsmeting op het Oncologisch Dagcentrum;
- het schrijven van een kwaliteitsverslag naar aanleiding van meting;
- het bevorderen dat de kwaliteitsresultaten waar nodig worden omgezet in verbeteracties.

Realisering geschiedt door:

- het opstellen van een Eisenkader voor het Dagcentrum met afdelingsverpleegkundigen samen, middels een Delphi-ronde;
- het operationaliseren van de eisen;
- het voorleggen van het meetinstrument aan interne deskundigen die de validiteit beoordelen;
- het nagaan van de hanteerbaarheid door een proefmeting.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een oncologische aandoening
Locatie: adherentiegebied van het Maaslandziekenhuis te Sittard
Startdatum: februari 1997

Participant

- Maaslandziekenhuis

CONQUEST

Contactadres

mevr. F. Godson
Het Nederlands Kanker Instituut
Afd. Radiotherapie
Plesmanlaan 121, 1066 CX Amsterdam
Telefoon: 020-5122122

Beschrijving van het project

Doel van CONQUEST, Clinical Oncology Network for Quality in European Standards of Treatment, is ondersteuning bieden bij routine kwaliteitsbewaking bij de behandeling van kanker.

Realisering geschiedt door het ontwikkelen van een klinisch ondersteuningssysteem met gebruik van op kwaliteit geteste informatie, met een elektronische patiëntenstatus, gericht op kwaliteitsbewaking waarin opgenomen is een beeld verwerkingsstation die tegelijkertijd toegang geeft tot diagnostiek (pathologie, röntgenbeelden).

Praktische informatie

Doelgroep: alle kankerpatiënten
Locaties: Nederland, Frankrijk, België, Duitsland, Denemarken
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Nederlands Kanker Instituut, Amsterdam
- Universiteits Ziekenhuis Katholieke Universiteit, Leuven
- Universiteits Kliniek Rudolf Virchow, Duitsland
- G.F. Leclerc Kankercentrum, Frankrijk
- Kommunedata Information Services, Denemarken

Kwaliteitssystemen

Contactadres

dhr. F. Meerlo
NVBV
Leopoldhove 27, 2726 CV Zoetermeer
Telefoon: 079-3510044

Beschrijving van het project

Doel van het project is het ontwikkelen van een instrument om cliëntenraden van verpleeghuizen de 'cliëntgerichte' aspecten van in hun instellingen (te) introduceren kwaliteitssystemen te kunnen laten waarderen; of het door de zorgaanbieder gebruikte kwaliteitssysteem voldoende cliëntvriendelijk is.

Realisering geschiedt door:

- diepte-interviews met betrokken leden van cliëntenraden en kwaliteitscoördinatoren verpleeghuizen;
- conceptmapping met leden van cliëntenraden;
- symposium over onderwerp 'cliëntenraad & kwaliteitssysteem';
- brochure over onderwerp 'cliëntenraad & kwaliteitssysteem'.

Praktische informatie

Doelgroep: alle leden van cliëntenraden van verpleeghuizen
Locatie: landelijk
Startdatum: april 1997

Participanten

- NVBV
- NZi
- Verpleeghuizen

Publicatie

W. Eggens, *De wekker*; 1997, 5, p. 2.

Kwaliteit van zorg; wat vindt u daarvan?

Contactadres

mevr. M. de Ruijter
Stichting VZR, Centra voor Verpleging, Zorg en Reactivering
Henri Dunantstraat 3, 6419 PB Heerlen
Telefoon: 045-5602816

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is:

- het verkrijgen van een zo breed mogelijk beeld van de ervaren en de beoordeelde kwaliteit van de zorg- en dienstverlening binnen de stichting VZR, vanuit gebruikersperspectief;
- het genereren van concrete aanknopingspunten voor de verbetering van de kwaliteit van de zorg- en dienstverlening, waarbij cliëntgerichtheid centraal staat;
- actieve betrokkenheid van cliënten(raden) bij de vormgeving van kwaliteitsbeleid en kwaliteitszorg.

Dit probeert men te bereiken door:

- de ontwikkeling van vragenlijsten aan de hand van bestaande instrumenten en eigen aandachtspunten door een projectgroep, bestaande uit enkele staf- en kwaliteitsfunctionarissen;
- het bespreken en ter beoordeling voorleggen aan het instellingsmanagement en cliëntenraad, eventueel bijstelling;
- het houden van interviews met bewoners door vrijwilligers die scholing gehad hebben;
- het verwerken van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens;
- het bespreken van de resultaten met het management en de cliëntenraden. Verbeterpunten worden opgenomen in (kwaliteits)jaarplannen en worden thematisch uitgewerkt op onder andere afdelingsniveau.

Praktische informatie

Doelgroepen: somatische verpleeghuisbewoners, psychogeriatrische verpleeghuisbewoners, bezoekers dagbehandeling

Locaties: Heerlen, Gulpen, Valkenburg

Startdatum: oktober 1997

Participanten

- Zorgcentrum Tobias en St. Anna te Heerlen
- Zorgcentrum Dr. Ackershuis te Gulpen
- Verpleeghuis Valkenheim te Valkenburg
- Verpleegkliniek VKH te Heerlen

Home-Start

Contactadres

mevr. K. Elbrandt
Humanitas district Zuid West
Maasstraat 11, 3016 DB Rotterdam
Telefoon: 010-4331911

Beschrijving van het project

Het project beoogt ouders van jonge kinderen te ondersteunen en praktische hulp te geven om te voorkomen dat hun problemen in het gezin groter worden. Preventie van inzet van professionele hulp. Het project richt zich op gezinnen met kinderen onder de 6 jaar, waar opvoedingsproblemen zijn ten gevolge van financiën, ziekte, werkloosheid of sociale problemen.

Realisering geschiedt door het afleggen van huisbezoeken door vrijwilligers. Zij bieden een luisterend oor en geven praktische hulp, tips en ideeën. Het is de bedoeling dat de ouders hiermee meer zelfvertrouwen opbouwen. Een coördinator werft, schoolt en begeleidt de vrijwilligers. Deze persoon koppelt na het intakegesprek een vrijwilliger aan het gezin.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders van jonge kinderen met opvoedingsproblemen
Locatie: Rotterdam, wijken Zevenkamp en Prins Alexander
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Jeugdnetwerk Zevenkamp
- Humanitas, vereniging MaDi en samenlevingsopbouw

Publicaties

- A. van Dijke, L. Terpstra, *Home Start in de praktijk*, Utrecht: NIZW.
- J. Herman, L. van de Venne, P. Leseman, *Home-Start geëvalueerd*, Amsterdam: SCO Kohnstamm Instituut, 1997.

Preventieproject druktemakers

Contactadres

mevr. J. van Meijel
Thuiszorg Centraal Twente
Aletta Jacobslaan 55, 7555 PJ Hengelo
Telefoon: 074-2550620

Beschrijving van het project

Het doel is het voorkomen dat druk gedrag van kinderen tussen 1 en 4 jaar zodanig verergert, dat specialistische hulp noodzakelijk wordt. Subdoelstelling is het vergroten van kennis en inzicht bij ouders met betrekking tot het drukke gedrag van het kind en het vergroten van vaardigheden om hier op adequate wijze mee om te gaan. Hiertoe wordt 2 à 3 keer per jaar in de vorm van een cursus die bestaat uit 6 avonden een aanbod gedaan aan ouders van kinderen van 1-4 jaar met druk gedrag.

Voorwaarden voor deelname: Ouders ervaren het drukke gedrag al enkele maanden en zijn in staat om:

- ervaringen/gevoelens in de groep te verwoorden;
- vaardigheden in een groep te oefenen;
- huiswerkopdrachten uit te voeren;
- de Nederlandse taal goed te verstaan en te spreken.

Deelname: op verwijzing van het consultatiebureau of via het pedagogisch spreekuur.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders met 0-4 jarige kinderen met druk gedrag
Locaties: Hengelo, Oldenzaal, Borne, Goor, Markelo, Ootmarsum, Losser, Denekamp
Startdatum: 1996

Participant

- Thuiszorg Centraal Twente

Opvoedingsondersteuning

Contactadres

mevr. J. van Meijel
Thuiszorg Centraal Twente
Aletta Jacobslaan 55, 7555 PJ Hengelo
Telefoon: 074-2550620

Beschrijving van het project

Probleemstelling: Er zijn tal van instellingen die een aanbod hebben met betrekking tot opvoedingsondersteuning. Door beroepskrachten wordt geconstateerd dat kwetsbare groepen ouders weinig of géén gebruikmaken van het aanbod.

Doel van het project:

- het opvoedingsondersteuningsaanbod bereikbaar maken voor die ouders die tot de zogenaamde kwetsbare groepen behoren;
- het realiseren van een goede afstemming tussen vraag en aanbod.

Dit wil men op de volgende wijze bereiken:

- wijkgebonden aanbod opvoedingsondersteuning bieden aan met name kwetsbare groepen in een pilotwijk, waarbij aansluiting gezocht wordt bij bestaande initiatieven in de wijk;
- samen met reeds aanwezige instellingen in de wijk een basispakket opvoedingsondersteuning in de wijk voor alle ouders realiseren;
- het buurtnetwerk Jeugdhulpverlening vervult hierin een centrale rol, zij draagt zorg voor het initiëren en coördineren van passende activiteiten in dit kader.

Praktische informatie

Doelgroep: kwetsbare ouders, ouders die veel problemen hebben
Locatie: Hengelo, wijk Es
Startdatum: december 1996

Participanten

- Thuiszorg Centraal Twente
- Stichting Scala (welzijnswerk gemeente Hengelo)
- Instellingen met een aanbod opvoedingsondersteuning in de wijk
- Buurtnetwerk Jeugdhulpverlening

Opvoedingsondersteuning

Contactadres

dhr. G. van Engelen
MOI De Kleine Plantage
Krakelingseweg 463, 3065 RG Rotterdam
Telefoon: 010-2023044

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- opvoedingsondersteuning aan ouders met probleemkinderen op consultatiebureaus;
- vroegtijdige onderkenning, interventie en behandeling van problemen bij jonge kinderen;
- indien nodig vroegtijdige doorverwijzing;
- ontwikkeling van signaalgevoeligheid voor problemen bij CB-medewerkers.

Dit wil men realiseren door:

- pedagogische spreekuren op CB's;
- lichte behandeling op CB's;
- advisering aan ouders en CB-medewerkers.

Praktische informatie

Doelgroep: 0-4 jarigen met problemen en hun ouders

Locatie: Rotterdam (deelgemeente Feyenoord, Delfshaven, Het Noorden)

Startdatum: augustus 1996

Participanten

- MOI De Kleine Plantage
- Thuiszorg Rotterdam
- MOC Hoogh Voorne

Baby- en ouderproject

Contactadres

mevr. K. van Elst
MKD Bethanië
Amersfoortsestraat 119, 3769 AJ Soesterberg
Telefoon: 033-4619647

Beschrijving van het project

Doel van het project is:

- ouders krijgen meer duidelijkheid over wat er met hun kind aan de hand is;
- ouders ervaren meer greep te hebben op hun situatie;
- ouders krijgen meer zelfvertrouwen;
- signalen van het kind worden eerder herkend;
- bij een complexere problematiek wordt er gezocht naar een meer geschikte vorm van hulpverlening.

Een en ander probeert men te realiseren door:

- ondersteuningsochtenden, waarop ouders met elkaar onder begeleiding van projectmedewerkers kunnen praten;
- themabijeenkomsten met en zonder kind (bijvoorbeeld babymassage, hechting, ouderschap);
- thuisbegeleiding/hometraining;
- gebruik van de video;
- diagnostiek van kind en gezin.

Elke vier maanden kunnen telkens vijf ouders met hun baby deelnemen aan het project; de bijeenkomsten zijn wekelijks.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders die problemen hebben met hun kinderen van 0-1½ jaar
Locaties: Amersfoort, Soest, Leusden, Eemnes, Woudenberg, Baarn,

Bunschoten, Barneveld, Nijkerk, Hoevelaken, Zeist, Driebergen, Doorn,
Maarn, Bunnik
Startdatum: september 1997

Participanten

- MKD Bethanië
- Zon en Schild, afdeling Fornhese
- RIAGG A&O

Integrale vroeghulp

Contactadres

mevr. C. Moors
Revalidatiecentrum Charlotte Oord
Swaardvenstraat 75, 5048 AV Tilburg
Telefoon: 013-4672938

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van adequate hulp, op tijd en op maat, aan jonge kinderen, en hun ouders. Gericht inspelen op hun specifieke hulpvraag en putten uit een zo breed mogelijk aanbod van allerlei aanbieders van zorg en begeleiders op het gebied van 0-4 jarigen.

Realisering geschiedt door een team van onafhankelijke deskundigen dat antwoord/advies geeft op de hulpvraag van het kind en/of zijn ouders. Zonodig worden alle gegevens nodig om het antwoord te kunnen geven eerst verzameld.

Praktische informatie

Doelgroep: 0-4 jarigen met ontwikkelingsproblemen
Locatie: Midden-Brabant
Startdatum: juli 1996

Participanten

- SPD Tilburg
- Zwijsenstichting
- Revalidatiecentrum Charlotte Oord

Multidisciplinaire kindergeneeskunde

Contactadres

dhr. E.P. Schoorel
Kindertherapeuticum
Homeruslaan 22, 3581 MG Utrecht
Telefoon: 030-2511800

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het integreren van lichamelijke, psychische en geestelijke aspecten van de ontwikkeling van kinderen, als er een stagnatie optreedt op een van deze terreinen.

Dit probeert men als volgt te bereiken. De kinderen worden behalve door de huisarts ook gezien door twee of meer medewerkers: fysiotherapeut, logopedist, kunstzinnig therapeut, eurythmie-therapeut, psycholoog, maatschappelijk werkende, pedagoog-psychotherapeut. De diverse beoordelingen worden niet opgeteld, maar er wordt één geïntegreerd beeld geschetst, vanwaaruit de ouders en behandelaren de omgang en de behandeling kunnen vormgeven. De antroposofie is het integrerende element.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met een stagnerende ontwikkeling
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Stichting tot steun aan het Kindertherapeuticum
- JBR Organisatiebureau

Trefwoordenregister

- 0-4 jarigen 33, 349, 352, 355
aandoeningen van het bewegingsapparaat 261, 319
academische ziekenhuizen 141, 143, 251, 252, 253, 255, 260, 265, 269, 276, 302, 303, 304, 310
activiteitenbegeleiders 76, 79, 81, 84, 85, 90, 95, 96, 97, 98, 100, 116, 122, 125, 140, 143, 146, 149, 150, 151, 152, 156, 166, 205, 214, 216, 220, 221, 224, 306, 307, 308, 309, 340
activiteitenbegeleiding 309
activiteitencentra 221, 224
adolescenten 107, 114, 128, 141, 215, 322
afdelingsassistenten 248
afstemming vraag en aanbod 50, 63, 65, 71, 77, 84, 85, 89, 90, 101, 105, 143, 159, 176, 199, 257, 287, 305, 309
afwijkend gedrag 76
agressie 117
aids 118, 276, 296, 310
alarmsystemen 102, 235
alcoholisten 160, 167
allochtonen 52, 225, 226, 227
ambulante gezondheidszorg 207, 209, 233
AMW 45, 128, 166, 185, 187, 276, 320
angststoornissen 114
anorexia nervosa 174
antroposofie 356
apothekers 52, 53, 70, 254, 265, 271, 278, 292, 334
arbeidsbemiddeling 216, 294
arbeidsrehabilitatie 138, 140, 141, 150, 294
arbeidssatisfactie 331, 332
artsen 76, 91, 95, 97, 98, 116, 122, 178, 204, 214, 246, 247, 254, 266, 276, 296, 300, 303, 306, 307, 308, 317, 340
asthma 284, 292, 299
auditief gehandicapten 227, 230, 232
autisme 221
automatisering 100, 334, 336, 343
B-verpleegkundigen 91, 116, 121, 122, 124, 125, 132, 143, 148, 155, 157, 159, 160, 163, 182
begeleid werken 140, 213, 294
begeleid wonen 104, 105, 124, 148, 153, 156, 157, 161, 163, 165, 166, 211, 213
behandelplannen 125, 268
bejaardenverzorgenden 82, 95, 101, 104, 125
België 209, 235, 343
bemoeizorg 132, 134, 179, 182, 183, 185
beschermende woonvormen 65, 117, 118, 132, 134, 136, 140, 143, 146, 149, 150, 151, 152, 155, 157, 158, 163, 180, 189, 232
bij- en nascholing 38, 39, 91, 98, 274
borstvoeding 38
boulimia nervosa 174
CAD 107, 163, 168, 172, 185, 276
cara 283, 297, 298
caraverpleegkundigen 283
casemanagement 71, 89, 91, 127, 132, 161, 183, 185, 285

- centrale meldpunten 62, 101, 130
centrumassistenten 297
chemotherapie 271
chirurgen 247, 250, 261, 263, 268, 269,
280, 319, 339
chronische patiënten 67, 118, 120, 122,
125, 132, 134, 140, 144, 145, 146, 149,
150, 151, 155, 157, 176, 177, 180, 182,
222, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 276,
278, 280 - 285, 287, 289 - 292, 294, 296
- 300, 302 - 305, 310, 312, 342, 343
comorbiditeit 168, 170, 172, 174
conflicthantering 117
consultatie 241, 267, 318, 319, 320, 322
consultatiebureau-artsen 33, 38, 350, 352
consultatiefunctie 252
consultatieve psychiatrie 324
consulten 35, 283, 284, 285, 303
continuïteit van de zorg 67, 120, 257, 258,
270, 274, 285, 287, 332
coping 245
creatief therapeuten 98, 340, 356
creatieve therapie 115
crisisinterventie 93, 121, 170, 179, 207
CVA 272, 275
CZK 33, 349, 352
- dagbehandeling 90, 93, 302
dagbesteding 76, 120, 124, 149, 150, 151,
152, 216, 217, 220, 221
dagverpleging 85
deeltijdverzorging 81, 96, 233
dementie 86, 88, 90, 93, 97, 98, 100, 104,
105
depressie 107
dermatologen 237, 282, 302
deskundigheidsbevordering 36, 91, 98,
159, 227, 247, 307, 310, 329
diabetes mellitus 278, 280, 281, 292, 297
diabetesverpleegkundigen 278, 280, 281
diagnostiek 209, 241, 303
dienstroosters 332
- diëtisten 39, 247, 278, 280, 281, 310, 312,
336
doelmatigheid 248, 254, 289
dokersassistenten 39, 70, 281, 292
Drenthe 49, 96, 237, 246, 260, 275, 290,
302, 303, 322
druggebruikers 160, 161, 163, 165, 166,
167, 168, 172
- eczeem 302
EDI 334
eetstoornissen 148, 174
EHBO 255
ELGZ 33, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 45,
47, 49, 50, 52, 53, 60, 61, 70, 71, 77, 80,
82, 84, 101, 102, 127, 128, 233, 258,
276, 278, 287, 289, 292, 294, 297, 315,
318, 319, 325, 327, 329, 331, 332, 333,
336, 349, 350
emancipatie 55, 57, 329
ergotherapeuten 84, 85, 95, 98, 100, 141,
143, 155, 202, 222, 224, 229, 267, 285,
289, 304, 305, 307, 310, 355
- Flevoland 84, 109, 167, 244
Friesland 202, 237, 260, 274, 299, 302,
303
functiegerichte zorgverlening 67
fysiotherapeuten 52, 53, 84, 85, 95, 98,
102, 113, 202, 247, 253, 257, 267, 268,
285, 289, 292, 298, 299, 304, 305, 307,
310, 317, 355, 356
- gastroscopie 245
gedrag 230
gedragsstoornissen 90, 209, 324
gedragstherapie 114, 115
geestelijke gezondheidszorg 63, 65, 88,
107, 109 - 118, 120 - 194, 201, 209, 320,
322, 324, 340, 347, 352, 353, 356
gehandicapten 199, 225, 233
Gelderland 42, 47, 73, 100, 110, 121, 140,

- 153, 167, 170, 180, 182, 190, 212, 213, 216, 219, 233, 237, 265, 266, 304, 306, 307, 324, 336
- gemeentelijke overheid 35, 60, 65, 71, 77, 95, 128, 130, 138, 146, 156, 161, 165, 166, 183, 220, 222, 334
- geneesmiddelen 254, 265, 291
- geriaters 252
- geriatrie 63, 65, 252
- geriatisch verpleegkundigen 252
- geriatische patiënten 63, 65, 252
- gespecialiseerde gezinsverzorgenden 130
- gespecialiseerde verpleegkundigen 252, 271, 278, 289
- gezinsbegeleiding 347
- gezinsbehandeling 110
- gezinstherapeuten 114, 204
- gezinsverzorgenden 45, 47, 80, 82, 84, 93, 237, 311, 329, 332, 333
- gezinsverzorging 80, 82, 83, 91, 93, 265, 332
- gezondheidscentra 52, 61, 70, 292, 297
- gezondheidsvoorlichting 52
- GG en GD 33, 41, 53, 60, 107, 109, 118, 128, 130, 146, 166, 172, 183, 185, 187
- gokverslaafden 160, 167
- groepsleiders 204, 206, 211, 213, 215, 230
- groepstraining 160
- groepsverzorging 93, 96
- groningen (provincie) 71, 172, 176, 183, 194, 235, 246, 250, 260, 275, 290, 298, 302, 303, 325
- GVO 60
- GVO-functionarissen 41, 350
- GVT 206
- gynaecologen 260
- hart- en vaatziekten 274, 292, 305
- hersensletsels 309
- herstellingsoorden 115
- heupklachten 253
- hometraining 88, 110, 113, 353
- huisartsen 39, 41, 42, 52, 53, 61, 63, 65, 70, 71, 79, 83, 91, 93, 101, 102, 185, 187, 237, 239, 241, 252, 253, 255, 257, 260, 261, 263, 269, 272, 275, 278, 280, 281, 287, 289, 290, 291, 292, 297, 318, 319, 325, 327, 334, 356
- huisbezoek 60, 61, 127, 167, 252, 347
- huisdieren 308
- huishoudelijke hulp 50, 83, 102, 104
- hulpbehoefte 289
- hypertensie 297
- incest 128
- indicatiecommissies 59, 85, 176
- indicatiestelling 44, 110, 222
- informatieverzorging 57, 189, 192
- infusen 271
- inrichtingen voor de zorg van verstandelijk gehand 196, 201, 202, 204 - 221
- inrichtingen voor zintuiglijk gehandicapten 230, 232
- integrerende verpleegkunde 340
- intensieve thuiszorg 168
- intercollegiale toetsing 338
- interdisciplinaire samenwerking 53, 84, 93, 116, 202, 209, 237, 247, 263, 304, 310, 312, 340, 356
- interne geneeskunde 245, 271, 278, 281, 290
- intervalopnamen 85
- intramuraal gezondheidszorg 71, 76, 85, 90, 95, 96, 97, 98, 100, 116, 206, 211, 216, 217, 221, 245, 248, 250, 258, 266, 267, 268, 271, 276, 287, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 312, 318, 319, 325, 338, 339, 340, 342, 344, 345
- jeugdartsen 33, 128
- jeugdhulpverlening 110, 128, 347, 350, 356
- jeugdwelzijnswerk 107
- jobcoaches 213

- jong-volwassenen 136
 kanker 267, 270, 271, 292, 300, 310, 343
 kankercentra 271, 300, 343
 kinder- en jeugdpsychiatrie 110, 113, 201, 322
 kinderartsen 113, 284, 318, 356
 kinderen 35, 109, 110, 128, 160, 199, 204, 225, 226, 227, 284, 296, 313, 320, 322, 349, 350, 352, 356
 kindergeneeskunde 318, 356
 kindermishandeling 109
 kinderopvang 350
 kinderpsychiaters 201
 kinderverpleegkundigen 313
 klantgerichtheid 344
 kleinschaligheid 95, 105, 214
 KNO 267
 kraamverzorgenden 36, 38
 kraamzorg 36, 260
 kruisverenigingen 38, 45, 104, 252, 253, 265, 270, 281, 287
 kruiswerk 82, 83, 91, 93, 101, 233, 280, 291
 kwaliteit van de zorg 36, 74, 97, 98, 254, 258, 272, 274, 280, 285, 287, 292, 327, 331, 332, 333, 339, 342, 345
 kwaliteit van het leven 98, 270, 276, 302, 308
 LCVV 245
 leger des heils 159, 163, 179
 lichamelijk gehandicapten 199, 222, 224, 226
 Limburg 38, 61, 77, 81, 89, 117, 145, 149, 151, 156, 168, 201, 205, 209, 211, 229, 252, 253, 254, 276, 278, 281, 287, 300, 305, 308, 309, 318, 319, 342, 345
 logopedisten 33, 84, 95, 98, 113, 202, 225, 227, 229, 304, 307, 355, 356
 longartsen 283, 298, 299, 318
 lotgenoten 276, 278, 300, 302
 luchtweg- en longaandoeningen 298, 318
 maatschappelijk werkers 45, 52, 53, 85, 91, 101, 109, 110, 113, 116, 118, 122, 127, 132, 138, 146, 148, 153, 157, 158, 163, 165, 166, 167, 170, 174, 177, 178, 185, 187, 201, 204, 207, 219, 224, 225, 227, 239, 247, 267, 272, 285, 292, 296, 298, 302, 305, 307, 310, 312, 317, 350, 356
 maatschappelijke dienstverlening 153, 183, 185, 329
 mantelzorg 45, 86, 88, 89, 289
 medezeggenschap 196
 medische dossiers 334
 meervoudig gehandicapten 222
 mishandeling 128, 130
 MKD 113, 352, 353
 MLK 215
 moeders 38, 161, 296
 motorisch gehandicapten 229
 MS 285
 mytyl-scholen 224
 nazorg 113, 251, 257, 270, 300
 Nederland 235, 343
 neurologen 272, 275, 285, 303, 304
 neuromusculaire aandoeningen 303
 NIVEL 292
 Noord-Brabant 35, 41, 45, 50, 55, 57, 59, 63, 79, 82, 83, 91, 93, 101, 111, 113, 114, 166, 174, 185, 209, 221, 226, 229, 230, 239, 241, 258, 269, 272, 292, 327, 332, 355
 Noord-Holland 33, 60, 62, 70, 95, 98, 112, 116, 120, 125, 130, 136, 141, 143, 150, 152, 155, 165, 177, 179, 187, 192, 199, 222, 251, 257, 263, 268, 271, 280, 294, 296, 312, 320, 340, 343
 NZi 97, 98, 344
 obstetrische complicaties 260
 oefentherapie cesar 68

- oncologie 269, 312, 342
 ondersteuning 177
 onderwijs 320
 onderwijzend personeel 219, 226, 227,
 230, 320
 onderzoeksinstituten 61, 97, 98, 229, 235,
 280, 292, 344
 ontslag 253, 254, 260, 261
 ontwikkelingsstoornissen 356
 oogartsen 280
 oogheelkunde 251
 openbare geestelijke gezondheidszorg 180,
 182, 183
 operaties 253, 261, 305
 opvangcentra 166, 179, 183
 opvoeding en voorlichting 35, 349, 350,
 353
 orthopedagogen 109, 110, 113, 201, 209,
 214, 221, 230, 313
 orthopedie 253, 263, 268
 orthopedisten 253, 263, 319
 ouder- en kindzorg 33, 38, 349, 350
 ouder-kind relatie 160, 161, 347, 353
 ouderen 49, 55 - 105, 111, 116, 122, 124,
 125, 130, 152, 159, 206, 232, 237, 250,
 251, 252, 257, 266, 267, 282, 306, 307,
 308, 315, 317, 329, 345
 ouderenbonden 55, 57, 59, 73, 86, 130,
 246, 329
 ouderenwerk 45, 60, 77, 96, 130
 ouderparticipatie 226, 227
 ouders 33, 35, 109, 113, 141, 199, 225,
 226, 227, 349, 350
 ouderverenigingen 196, 199
 oudervoorlichting 225, 347, 349
 overdracht van de zorg 258
 Overijssel 67, 85, 86, 100, 102, 107, 163,
 215, 247, 248, 263, 282, 289, 303, 313,
 315, 349, 350
 overplaatsing 267, 268
 overspannenheid 115
 palliatieve zorg 310, 311, 312
 paramedici 81, 202, 214, 255, 266, 272,
 306, 338
 participatie 59
 pastoraal werkers 86, 116, 307, 312, 317
 patiëntenfeedback 194, 345
 patiëntenorganisaties 42, 43, 44, 63, 65, 71,
 73, 74, 86, 112, 149, 156, 158, 172, 176,
 189, 192, 239, 246, 261, 269, 272, 278,
 294, 306, 312, 325, 327, 329, 334, 344
 patiëntenparticipatie 44, 158, 189, 190,
 192, 194, 196, 306, 345
 patiëntenraadpleging 174, 194, 294
 patiëntenraden 73, 74, 190, 246, 306, 344,
 345
 patiëntensatisfactie 327
 patiëntenvoorlichting 244, 269, 278, 284
 patiëntgerichte hulpverlening 50
 pedagogen 113, 115, 161, 205, 227, 353,
 355
 pedagogische adviezen 35, 352
 persoonsgebonden budgetten 43, 176
 peuters 33
 poliklinieken 167, 237, 275, 283, 285, 291,
 299
 postoperatieve zorg 267
 praktijkverpleegkundigen 297
 pré-operatieve zorg 244, 339
 preventie 33, 39, 41, 61, 107, 112, 117,
 118, 136, 178, 180, 237, 292, 322, 347,
 349
 privacy 95, 104, 214
 protocollen 38, 39, 45, 53, 91, 93, 109,
 110, 112, 130, 187, 198, 235, 239, 241,
 253, 255, 261, 265, 268, 269, 271, 272,
 274, 281, 290, 291, 292, 300, 302, 304,
 320, 325
 provinciale overheid 168, 315
 psychiaters 105, 114, 116, 118, 120, 121,
 124, 125, 132, 134, 148, 149, 155, 157,
 168, 179, 182, 185, 187, 204, 209, 239,
 340

- psychiatrische patiënten 91, 105, 112, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 125, 132, 134, 136, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 155, 156, 157, 158, 172, 176, 177, 179, 180, 182, 183, 185, 187, 189, 190, 194, 324, 340
 psychiatrische ziekenhuizen 63, 65, 91, 93, 111, 112, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 124, 125, 132, 134, 136, 140, 143, 145, 146, 148, 149, 150, 155, 157, 158, 159, 161, 167, 170, 172, 178, 179, 180, 190, 201, 209, 239, 353
 psychische stoornissen 124, 201
 psycho-educatie 111, 112, 118, 121, 136
 psychodiagnostiek 110, 353
 psychogeriatrische patiënten 71, 73, 85, 88, 89, 91, 93, 95, 96, 97, 104, 105, 306, 307, 345
 psychologen 76, 85, 88, 96, 97, 98, 100, 111, 113, 115, 122, 143, 155, 158, 168, 172, 185, 201, 205, 209, 227, 239, 278, 302, 304, 307, 310, 317, 352, 355, 356
 psychomotorische therapie 98, 111, 114, 115, 340
 psychosen 136
 psychosociale hulpverlening 115, 296, 300, 320
 psychosociale problemen 70, 110, 128, 152, 153, 192, 270, 324
 psychotherapeuten 109, 115, 168, 356

 radiologisch laboranten 343
 reactivering 266, 267
 realiteitsoriëntatietraining 90, 100, 125
 reclassering 138, 172
 recreatie 149, 219
 resocialisatie 122, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 155, 157, 161, 168, 309
 respijtzorg 215
 reumatoïde artritis 267, 285, 287, 289, 294
 reumatologen 285, 287, 289
 reumaverpleegkundigen 289
 revalidatie 268, 300, 305
 revalidatie-artsen 229, 272, 280, 305
 revalidatiecentra 224, 229, 272, 294, 300, 356
 RIAGG 53, 63, 65, 85, 88, 89, 91, 93, 95, 107, 109, 111, 112, 117, 118, 120, 121, 122, 128, 130, 132, 134, 136, 140, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 152, 156, 157, 170, 172, 177, 178, 179, 180, 182, 185, 187, 189, 232, 239, 320, 322, 353
 Rode Kruis 313

 samenwerking 63, 71, 82, 109, 118, 122, 132, 143, 150, 157, 163, 166, 170, 172, 179, 180, 185, 187, 206, 209, 241, 252, 253, 255, 258, 261, 271, 272, 274, 280, 282, 298, 319, 356
 schizofrenie 136, 141
 second opinion 325
 seksueel gedrag 118
 seksueel geweld 111, 198
 sociaal pedagogische diensten 202, 207, 219, 225, 355
 sociaal verpleegkundigen 60, 130, 185, 187
 sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen 85, 88, 90, 91, 116, 118, 120, 121, 122, 124, 132, 134, 144, 146, 156, 157, 168, 170, 172, 177, 178, 179, 182, 183, 187, 201, 207, 209
 sociale netwerken 145, 182
 sociale vaardigheden 219
 sociotherapie 114, 160
 somatische aandoeningen 71, 73, 76, 85, 306, 307, 345
 speciaal onderwijs 219, 226
 specialisten 53, 115, 237, 241, 244, 245, 247, 250, 252, 253, 255, 260, 261, 265, 267, 268, 269, 271, 272, 275, 276, 278, 280, 281, 282, 283, 284, 287, 289, 290, 291, 302, 303, 304, 305, 310, 312, 318, 319, 324, 325, 334, 338, 339

- spierdystrofie 265
 spraakontwikkeling 33
 spraakstoornissen 227, 229
 standaarden 36, 74
 straathoekwerk 136
 substitutie 77, 81, 84, 85, 204, 206, 263, 266, 281, 297
 suïcidaal gedrag 128
 systeemtherapeuten 201, 209
- taalontwikkeling 33
 taalstoornissen 229
 terminale zorg 233, 243, 311, 312, 313, 315, 317
 thuislozenzorg 172
 thuiszorg 42, 47, 68, 89, 101, 102, 121, 122, 132, 134, 156, 167, 237, 263, 271, 333
 thuiszorgorganisaties 33, 35, 36, 42, 43, 45, 47, 49, 50, 53, 61, 62, 63, 65, 67, 68, 71, 77, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 91, 93, 95, 96, 101, 102, 122, 146, 159, 199, 222, 235, 237, 241, 257, 258, 260, 261, 263, 270, 271, 272, 274, 281, 282, 283, 284, 285, 289, 290, 291, 297, 311, 315, 329, 331, 332, 333, 334, 336, 349, 350, 352
 tijdelijke opvang 83
 transferverpleegkundigen 253, 257, 258
 transmurale zorg 65, 120, 132, 159, 161, 202, 217, 222, 241, 252, 253, 254, 255, 260, 261, 265, 270, 274, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 334
 Trimbos-instituut 98
 trombose 290, 291
 trombosedienst 290
- ulcus cruris 237, 282
 universiteiten 61, 67, 68, 98, 209, 245, 255, 275, 280, 289, 338
 Utrecht (provincie) 115, 124, 127, 148, 198, 204, 206, 214, 224, 245, 269, 329, 331, 338, 339, 353
- validation 98
 vallen 61
 verkeerde bed 266
 verloskundigen 38, 53, 260
 verpleegduur 260, 261, 266, 268, 291, 298
 verpleeghuisartsen 71, 81, 84, 85, 93, 96, 105, 250, 257, 267, 272, 298
 verpleeghuisbewoners 73, 74, 76, 97, 98, 307, 308, 309, 345
 verpleeghuizen 62, 63, 65, 71, 73, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 89, 90, 91, 93, 95, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 104, 105, 116, 206, 241, 250, 257, 258, 266, 267, 268, 272, 298, 306, 307, 308, 309, 317, 334, 344, 345
 verpleegkundig consulenten 285, 287, 289, 302, 303
 verpleegkundigen 33, 53, 71, 76, 79, 83, 85, 89, 91, 93, 96, 100, 101, 105, 168, 172, 179, 207, 214, 233, 237, 245, 246, 247, 248, 250, 251, 252, 253, 255, 258, 260, 261, 265, 268, 269, 270, 272, 276, 282, 283, 285, 290, 291, 303, 304, 305, 307, 308, 309, 310, 312, 313, 324, 338, 339, 340, 342
 verpleegplannen 274
 verpleegsystemen 331
 verplegenden 77, 102, 222, 298
 verpleging 43
 verslaafden 174, 180, 182, 183, 187
 verslavingsklinieken 160, 161, 163, 165, 166, 168, 170, 174, 178, 182
 verslavingszorg 160 - 174, 183, 185, 187, 194
 verstandelijk gehandicapten 196, 198, 199, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 209, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 219, 220, 221
 vertrouwensartsen 109
 vertrouwenspersonen 306
 verwaarlozing 130

- verzorgenden 67, 77, 79, 80, 81, 83, 89, 98,
 100, 102, 222, 258, 285, 298, 329
 verzorging 43
 verzorgingshuizen 62, 63, 65, 71, 77, 79,
 80, 81, 83, 91, 95, 96, 102, 124, 125,
 257, 258, 266, 315, 345
 video 88, 230, 353
 vierentwintiguursbereikbaarheid 332
 visueel gehandicapten 230
 vluchtelingen 53, 320
 voorlichting 33, 73, 112, 118, 134, 146,
 158, 189, 227, 317
 vrijwilligers 35, 42, 45, 49, 62, 71, 76, 77,
 81, 86, 96, 104, 141, 144, 145, 153, 177,
 187, 190, 192, 220, 243, 246, 269, 311,
 313, 315, 317, 327, 329, 345, 347
 vrijwilligerswerk 77, 144, 177, 243, 311,
 315
 vrouwen 55, 57, 111, 174, 260, 269, 329
 vrouwenhulpverlening 55, 57, 111, 329
 VTO 113, 136, 322, 352
- wachtlijsten 93, 113, 212
 wachttijden 339
 WBO 80
 welzijnswerk 127, 350
 wetenschappelijk onderzoek 98, 117, 230,
 245
 wijken 49
 wijkverpleegkundigen 35, 38, 45, 47, 61,
 67, 70, 80, 81, 84, 91, 159, 237, 253,
 257, 260, 263, 265, 270, 271, 274, 278,
 281, 282, 284, 285, 289, 290, 291, 292,
 297, 329, 331, 332, 349, 350
 wijkziekenverzorgenden 47, 67, 81, 84,
 237, 285, 292, 311, 331, 333
 woningbouwverenigingen 71, 101, 102,
 104, 105, 130, 146, 156, 157, 165, 166,
 185, 212, 222, 232
 woonvormen 96, 101, 102, 104, 105, 155,
 158, 159, 214, 222, 224
- Z-verpleegkundigen 205, 206, 212
 zeeland 283
 zelfhulpgroepen 174
 zelfredzaamheid 80
 zelfstandig wonen 77, 81, 212, 232
 zelfzorg 281
 ziekenhuispatiënten 246, 248, 338, 339
 ziekenhuizen 53, 63, 65, 115, 134, 229,
 237, 239, 241, 243, 244, 245, 246, 247,
 248, 250, 254, 255, 257, 258, 261, 263,
 267 - 272, 274, 275, 280 -285, 287, 289,
 290, 291, 298, 299, 305, 312, 318, 319,
 324, 334, 338, 339, 340, 342
 ziekenverzorgenden 71, 76, 85, 90, 95, 96,
 97, 101, 104, 105, 116, 124, 125, 206,
 255, 266, 267, 268, 306, 308, 309, 317
 ziekte van parkinson 285, 304
 zintuiglijk gehandicapten 306
 zorg voor verstandelijk gehandicapten 196,
 198, 201 - 221
 zorgcircuits 63, 65, 168
 zorgcoördinatie 63, 65, 80, 82, 93, 102,
 132, 134, 172, 185, 187, 247, 285, 287,
 310
 zorggaranties 77, 232
 zorgplannen 84, 91, 116, 159, 211, 304,
 306
 zorgverzekeraars 33, 39, 65, 95, 176, 194,
 199, 204, 207, 244, 266, 268, 271, 312,
 315, 334
 Zuid-Holland 36, 39, 43, 44, 53, 65, 68,
 74, 76, 80, 88, 90, 97, 104, 105, 118,
 122, 128, 132, 134, 138, 144, 146, 157,
 158, 159, 160, 161, 178, 189, 196, 207,
 217, 220, 225, 227, 243, 261, 263, 267,
 269, 270, 284, 285, 291, 297, 311, 317,
 333, 334, 344, 347, 353
 zuigelingen 33, 38, 353

Lijst van afkortingen

ADL	Activiteiten van het Dagelijks Leven
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APZ	Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BZW	Begeleid Zelfstandig Wonen
CAD	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs
CVA	Cerebraal Vasculair Accident
CZK	Consultatiebureau voor Zuigelingen en Kleuters
DHV	Districts Huisartsen Vereniging
ELGZ	Eerstelijnsgezondheidszorg
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GVO	Gezondheidsvoorlichting- en opvoeding
GVT	Gezinsvervangend Tehuis
HDL	Huishoudelijke Dagelijkse Levensbehoefte
IMGZ	Intramurale Gezondheidszorg
MKD	Medisch Kleuter Dagverblijf
MLK	Moeilijk lerende kinderen
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKZ	Ouder- en Kindzorg
PC	Psychiatrisch Centrum
RIAGG	Regionaal Instituut voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RIBW	Regionale Instelling Beschermende Woonvormen
RIGG	Regionale Instelling voor Geestelijke Gezondheidszorg
SPD	Sociaal Pedagogische Dienst
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBO	Wet op de Bejaardenoorden

